

ŠEBESTIÁN HNĚVKOVSKÝ

DĚVÍN

Předmluva vydavatele

Zpěv první.

Zpěv druhý.

Zpěv třetí.

Zpěv čtvrtý.

Zpěv pátý.

Zpěv šestý.

Zpěv sedmý.

Zpěv osmý.

Zpěv devátý.

Zpěv desátý.

Zpěv jedenáctý.

Zpěv dvanáctý.

Předmluva vydavatele

Je tomu sto let, co po prvé vydán byl Děvín, báseň směšnohrdinská v dvanácti zpěvích od Šebestyána Hněvkovského. Z nynějších Čechů toto první české epos málokdo zná, neboť kolik ještě asi existuje výtisků původního Děvína? Neprávem nevšímáno si naší domácí burlesky, kdežto příbuzná díla u jiných národů vždy znova se tisknou a čtou. A přece Děvín znamená pro nás více než nějaké staromódní kratochvilné čtení! V roce 1870, kdy slaveno bylo sté výročí narození Šeb. Hněvkovského, bylo jeho záslužné činnosti básnické a buditelské s uznáním vzpomínáno (Jakub Malý ve Světozoru IV, str. 174: Šebestián Hněvkovský; pak V. Š. K.: Šebestián Hněvkovský, životopisný nástin;) a v poslední době Jaroslav Vlček ve čtyřech různých knihách (První novočeská škola básnická, v Praze 1896; Dějiny české literatury, století osmnácté, v Praze 1898; Ottův Slovník naučný, díl XI; Literatura česká devatenáctého století, díl II, v Praze 1902; upozornil na zajímavost a historickou důležitost na výsost slaveného kdysi díla jeho.

Snad toto nové vydání oživí poněkud obraz nejstaršího Čecha, spoluzakladatele českého básnictví, veselého našeho burleskáře Šebestyána Hněvkovského i doby, v níž dílo vzniklo.

„Století 18. bylo epochou ironie a rozkladné satiry. Bralo ji v služby politické, sociální a literární. Proto v té době urodilo se tolik pamfletů prósou i veršem, formálně často znamenitých. A proto věk ten zaliboval si také v eposu komickém čili burleskním. Nic nevadilo básníku ani čtenáři, byla-li látka z dějin nebo z báje; nehistorický smysl 18. věku na minulost ať dějinnou, ať mythickou zpravidla nazíral kriticky a odtud k satíře a ironii byl jen krok. Vkus časový nemohl se nedotknouti i našeho Hněvkovského, od přírody veselého a vtipného.“ (Nč. šk. b.) Hněvkovský sám v I. svazku Puchmajerova Sebrání básní a zpěvu při básni „Vyšehradský sloup aneb Předivná historie o jednom sedláku, kterak od čerta omámen, item: Kterak týž čert z Říma sloup ukradv od S. Petra potrestán byl,“ dal si pseudonym Máloldysmutný.

Vzory komického eposu četl Hněvkovský již za let studentských. Pěstoval tehdy italštinu a se zálibou čítal staré mistry burleskní, Ariosta, Berniho a Tassoniho, kteří v 18. století docházeli nové obliby. Veselé plody těchto básníků, k nimž přidružil se brzy asi také Wieland se svým Oberonem, a hlavně Blumauerova travestie Vergiliovy Aeneidy, která vycházela ve Vídni v letech 1783-1788, přivedly zajisté vtipného Hněvkovského k pokusu vlastnímu. Podle Tylových Pomněnek obíral se Hněvkovský již v r. 1792 myšlenkou napsati nějakou veselou

historii. Právě tu ke svým přátelům Puchmajerovi a Vojtěchu Nejedlému: „Já mám již dva plány k veselým historiím, kteréž hodlám pro náš lid zpracovati, i doufám, že se budou líbiti. Čech si rád zažertuje a snese veselé vypravování.“

Právě v uvedeném roce 1792 vyšel rytířský román Prokopa Šedivého „České Amazonky aneb Děvčí boj v Čechách pod správou rekyně Vlasty“, a ještě před tím v letech osmdesátých provozována byla na českém divadle romanticky vlastenecká pětiaktová činohra Thamova „Vlasta a Šárka neb Děvčí boj u Prahy“. Také tato obě česká díla Hněvkovský asi dobře znal. Časová móda a oblíbené thema (také u německých spisovatelů) dodaly Hněvkovskému chuti, že jal se pracovati o svém komickém eposu „o Vlastě, o půtkách a smíru českých děv“. R. 1795 v Puchmajerově prvním almanachu uveřejnil ukázkou první zpěv své epopoje „Děvčí boj“. Druhý zpěv vyšel pod tímž titulem teprve r. 1798 v třetí sbírce Puchmajerově, nazvané „Nové básně“ a třetí r. 1802 v knize čtvrté.

V Plánici r. 1802 dokončil Hněvkovský „Děvín, báseň směšnohrdinskou“ a poslal jej do Prahy svému příteli, professoru řeči a literatury české Janu Nejedlému s prosbou, aby jeho epopoj posoudil a obstaral její vydání. Jan Nejedlý uvítal báseň s nadšením. Píšeť Hněvkovskému: „Váš Děvín dostal pan Procházka do censury. Já mu řekl, aby nic nevymazal. Když jsem odjížděl z Prahy 4. srpna (1802), byl již v II. zpěvu a tu píseň na Šárku nemohl dosti vynachváliti. Tot' budou míti Čechové první - hle, příteli - první, co jsou, epopoju a Vy jste původ její. Žebrák nebude míti z rodiny své hanby u potomkův, ač jest malé hnízdo. Ale i Mantuánská ves nebyla nikdy veliká a Virgil přec věčně žije.“

Ač byla báseň očekávána s velikým napětím, přece trvalo ještě dvě plná léta, než ji „censura, slévárna, knihtiskára“ pustily na světlo“. Když byl totiž posléze r. 1803 opatřen Děvín censorovým „imprimatur“, nebylo v pražských tiskárnách dostatku takových literek, jakých tištění objemnější knihy české vyžadovalo. Knihťiskař Jeřábek slíbil ochotně opatřiti nové typy, avšak, než došly, uplynul zase bezmála rok. Hněvkovský uzavřel s Jeřábkem smlouvu, zaplatil polovici umluveného nákladu, opatřil „poštovský“ i „sprostý“ papír a v měsíci únoru 1804 dán Děvín do tisku.

20. prosince t. r. referuje Jan Nejedlý, který obstarával také korekturu tisku, Hněvkovskému: „Děvín Váš již týden jest skončen.“ Doleji však připojil Nejedlý k zprávě své trpkou poznámku: „Pan Jeřábek exemplářů žádných proti smlouvě s Vámi učiněné vydati mi nechce. Právě, že napřed musí zaplacen býti.“ Hněvkovský neměl právě 130 zl. pohotově, „aby

vykoupil svůj milý Děvín na svobodu“. Stalo se tak teprve v prvních měsících r. 1805, kdy konečně do rukou čtenářů dostal se Děvín ve dvou svazcích, z nichž každý ozdoben byl rytinkou. Avšak trvalo léta, než se podařilo básníku-nakladateli sehnati nazpět peníze, jež byl vynaložil na vydání svého díla. „Jedinou náhradou bylo vlasteneckému srdci, že prospělo se češtině a protivníkům českého jazyka lze bylo pochlubiti se také hrdinskou básní.“ (V. Š. K.)

A v pravdě těšil se Děvín i jeho skladatel u tehdejších vlastencův oblibě nemalé. Sám Hněvkovský vypravoval později (1820) o svém Děvínu, „jak se mu lidé nazpaměť učili, když vyšel na světlo, a jak prý bylo se mu častěji usmáti, když šel o trhu v Klatovech po náměstí a domácí lidé po něm okazovali: „Vidíte, tohle je náš pan rada!“ a jak cizí na to dokládali: „Ten, co ty kudrlinky píše?“ (Tyl: Pomn.) O tom, že i ve vyšší kruhy Děvín pronikl, svědčí to, že slečna z Hartigu, vnučka ministra Colloreda, přeložila druhý zpěv o Šárce a Běle do němčiny. Zajímavý jest ještě nadšený, ovšem nikoli zcela objektivní hlas básníkovy oddaného přítele Vojtěcha Nejedlého: „Nebude-li se ta kniha líbiti, tedy jest konec s Čechy! Tať dle mého zdání rovná se všem cizozemským, ač nepřevyšuje-li jich. Jediný Ariosto, Voltaire a Wieland s Oberonem se mohou naproti postaviti. Jak v plánu, tak u vyvedení jest výborný. Kdo ho do ruky dostane, neodloží ho, až s ním hotov bude. Wielandovy verše jsou nejlíbeznější v němčině, a jaký to rozdíl mezi ním a Hněvkovským! Zde jest Ariostovi rovný.“

Básni své, přijaté s takovým nadšením, předeslal Hněvkovský předmluvu datovanou 12. prosince 1804 v Žebráce, v níž čtenáře poučuje, proč sepsal přítomné epos a jak domácí svou látku zpracoval.

„Všickni téměř národové v tom způsobu smejšlení se srovnávají, že, o schopnosti a vzdělání některého národu soudíce, jediné z množství a výbornosti jeho původních spisů a mistrných prací dobrý a laskavý soud o něm pronášejí; ten pak národ, an se pracemi a spisy důvtipnými honositi nemůže, vůbec za prostý, tupý a ducha prázdny mají. Kteréžto důmnění že se zcela vyvrátiti a poraziti nedá, není zapotřebí důvody provésti. Nemálo to každého pravého, vlasti své milovného Čecha bodnouti musí, kterýž jen poněkud s literaturou evropských národů se seznámil, když vidí, že nás ostatní osvícení národové, ba i ti, kteréž za hrubé a nevzdělané máme, jak hojností, tak i výborností spisů převyšují, ač nám slavné paměti předkové naši za Rudolfova věku cestu k umění a vysokému učení slavně jsou proklestili, všem tehdejším národům v učenosti se rovnajíce.

I zdálo se, že důmyslnost česká v spisování po celá dvě století ochroměla. K konci minulého věku osmnáctého ze tmy se vydrala, mlhy rozplášující a svítání na Čechy uvodíc, ač nyní již silně se rozednívá. Potupa trpká, od hdí cizího národu mnohým Čechům ztopená, horlivé a učené vlastence k spisování a k ochranění Čechům jména slavného pohnula, i mne k práci, ač nesnadné, pobodla, kterouž že laskavě vlastenci přijmou, doufám.

Chtěje báseň hrdinskou pro své krajany skládati, zavrhl jsem všechny cizozemské příběhy, přídržeje se vlastenských. I nebyloť mi potřebí dlouho v našich letopisích hledati, nalézajícímu v nich mnohé vznešené a znamenité činy v každém věku. Zvolil jsem si boje našich slavných předkyň pod správou statné Vlasty, jinak podle Hájka Vladislavy nazvané.

Že jsem přítomné dívčí boje dílem v hrdinském vážném, dílem v směšném, dílem v romantickém způsobu proti příkladu všech básnířů vznešených (smíchaje vše tré dohromady) sepsal, důležité mne k tomu pohnuly příčiny; nebo přednášení tohoto příběhu jediné ve vážném a opravdovém oděvu dalo by nemalé částce, jenž na tyto příběhy nevěří, příležitost k posměchu a k uštípání; zcela v způsobu směšném jej složiti, bylo by neprominutedlné ublížení našim vznešeným předkyním, ba i celému krásnému pohlaví. Co se tkne kousků romantických, ty se mi tím potřebnější zdály, poněvadž jsem všecko přimíchání bohů, kteréž v hrdinských básních se uvodívá, z důležitých příčin vypustil. Jestliže se tato báseň mým vlastencům a spolubratřím Slovanům zalíbí, ponaučení a obveselení myslí způsobí, tedy své jediné žádané, odměny v plné míře dosáhnu.“

Podle této předmluvy byly pohnutky, proč Hněvkovský jal se psáti své směšnohrdinské epos, vážné a záslužné, zpracování pak mělo býti originální a přes choulostivou látku a humoristická místa, která diktovala básníkovi jeho veselá povaha, důstojné slavných českých děv. Avšak „naše vznešené předkyně, ba i celé krásné pohlaví“ zajisté básníkovi prominuly a prominou, že bez vlastní viny, dav se jen strhnouti vkusem doby, která i v hrdinném Rolandovi nejvíce viděla jenom galantního dobrodruha, české amazonky zkreslil a zkarikoval. Dalimil a Hájek, jež udává Hněvkovský za své prameny (v 10. strofě V. zpěvu), poskytovaly ve svém Jíčení dívčího boje ovšem dosti látky k hrdinskému eposu, tak zejména Vlasta vyniká nade všechny ostatní většinou lstivé a úlisné družky statečností a důvtipem, ale ani té nebylo dopřáno uniknouti básníkova ironisujícího úsměšku. Kdož při všech jejích hrdinských činech a její romanticky nasládlé lásce zahladí dojem veršů, jimiž ji líčí družka její Domka (IV, 66):

Jest sic pravda, co jí mnozí namítají,
že jest nepřilíšné vejšky, zavalitá,
prsatá a ramenitá;
ale ať mi řeknou, kterak rekyně,
kterak máti hrdin vyhlížeti mají?
Což jest Láda jedině
v světě krásná? Její jen se líbí podoba?
Žádná jiná není krásná osoba?

A tak všechny hrdinky a také rekové předvádějí se jako vhodné oběti módní skeptické, ironisující manýry. Také veškerý živel romantický, pomíjející všeho přimíchání bohů, jež tanulo snad z Wielandova Oberona básníkovi na mysli, obmezuje se jen na dobrodružné zápletky, „galantní i negalantní milování, selankové sentimentálnosti“. (Nč. šk. b.) Za to třetí živel - směšný - opanoval pole. Básník chtěl oslaviti „vznešené a znamenité činy slavných předkyň pod správou statné Vlasty“ a zatím nám charakterisoval jednak úmyslně, jednak bezděčně současný život veřejný, myšlení a cítění, náklonnosti i obyčeje svých vrstevníků. Hněvkovský řídil se vkusem doby, který byl „vedle kluzké anakreontiky posměvačný, trivialisující, burleskní“. (Nč. šk. b.) Vedle tohoto časového zabarvení byly zajisté také příčinou obliby Děvína autorova záslužná činnost buditelská, zpracování látky dornácí a hlavně básníkův samorostlý, jadrný humor i řízný, třeba někdy i drsnější, vtip, kteréž zajisté též dnešního čtenáře pobaví, byť i během století, před kterým Děvín vznikl, naše literární i společenské poměry zcela se změnily. Tehdy z Děvína „se nejen rhapsodie deklamovaly, ale i muži se nacházeli,... kteří celý nazpaměť uměli a při hostinách celé episy z něho přednášivali“,⁵ dnes po stu letech se čtenář asi mnohé naivnosti ve výrazech, formě i obsahu bezděky usměje. Pohlížejme však na Hněvkovského komické epos jako na rokokový obrázek, staromódní sice a zašlý, ale v pojetí a jádru přece idyllicky půvabný!

Dnes ovšem nemůžeme se čtouce Děvín kochati krásami formy a řeči básnické, jakým se obdivujeme při podobných, daleko starších ještě dílech jiných národů, přes to však přece nesmí se Hněvkovského epos ani po této stránce podceňovati. Zdánlivá drsnost a povídavost jsou většinou jen úmyslné koncesse čtenářům, jichž jádrem byli tehdy řemeslníci, obchodníci, sedláci a nanejvýš ještě několik „studovaných“ vlastenců, kteří byli odchováni vkusem doby a jimž k vůli básník nutně se snižoval k způsobu jejich vyjadřování, do- mnělou pak neobratnost stylistickou a nepravidelnost dlužno přičísti dílem nezvyklosti přízvučného

veršování, dílem nevyspělosti tvořícího se teprve slohu básnického. Do roku 1792 byly u nás psány a překládány všechny básně veršem časoměrným a teprve, když onoho roku Dobrovský poučil trojici mladých básníků, totiž Hněvkovského, Puchmajera a Vojtěcha Nejedlého⁶ o důležitosti přirozeného českého přízvuku ve verši, nastal rozhodný obrat. Sebrání básní a zpěvů z r. 1795 přináší z 50 příspěvků již 32 básně označené v obsahu hvězdičkou, „jíž se básně podle nové prozodie pana Dobrovského vypracované znamenají“. Mezi těmito jest také I. zpěv Děvína. A přízvuku zůstal Hněvkovský ve všech svých básních věren, zastává se ho též r. 1820 ve svém spise „Zlomky o českém básnictví, zvláště pak prosodii“.

Co se pak nevyspělosti básnické mluvy Hněvkovského týče, lze na ni aplikovati slova, kterými obhazuje Ant. Rybička ve svém výborném spise „Přední křisitelé národa českého“ (str. 327) básnickou činnost Vojtěcha Nejedlého: „Nebo ať nejsou verše ... tak hladké a tak zvučné, rýmy jeho tak štěpné, myšlenky v nich tak vzletné a pikantní, s jakými se potkáváme ve skladbách nynější omladiny básnické, vůbec ať nejsou práce ty veskrze klassické a věhlasné a postrádají všeho lesku vnějšího, jakým stavějí se poesie našich moderních lyrikův a epikův, a ať přišly nyní již v zapomenutí: tuť sluší přece sobě k mysli přivést, kdy a v jakých okolnostech byly práce započaty a k místu přivedeny. Slušíť tu předkem uvážiti, že Vojtěch Nejedlý, Šeb. Hněvkovský a Ant. Puchmajer byli mezi prvými jinochy českými, kteří zahořevše láskou k drahé vlasti své a k opovrhované tehdaž češtině - a to ještě před nesmrtelným J. Jungmannem a všemi jeho nástupci - jali se mrtvé křisiti, ospalé a netečné vyzývati a že oni byli mezi prvými statečnými bojovníky za naši svatou věc.“

Známo jest také z Tylových Pomněnek, jaké bylo řečené básnické trojici překonávati obtíže, když návodem vlasteneckého censora Procházky, jemuž předložili své první pokusy básnické k posouzení, jali se teprve r. 1792 studovati českou mluvnici. „Tenkrát se panáček (t. Hněvkovský) nesmál,“ praví Puchmajer, „to věšel nos, neboť myslil, že kdo ví jak celou češtinu již spolknul, protože čítal Konáče! Ale věšení nosu nebylo by nic pomohlo, kdybychom se nebyli dali do práce.“

Také literárně nepřístupil Hněvkovský k svému dílu nepřipraven. Čítal staré mistry italské i nové německé a jako student a snad i později zabýval se klassickými spisy antickými. A vliv všech jeho vzorů lze v eposu jeho stopovati. Nejvíce ovšem napodobil vídeňského burleskáře Blumauera. V té příčině se mu tedy nevyplnilo jeho toužebné přání, aby všude a ve všem zůstal svým a naším.

Než přes svůj zastaralý a nepůvodní ráz nepozbude skladba Hněvkovského nikdy své platnosti mravopisné pro dobu našeho obrození. „Znění z r. 1805 je celý malý svět názorův a nálad našeho duševního, literárního i společenského obrození, do něhož rád se ponoří zkoumatel minulosti pro mnohý věrný její otisk. Najde tam i místa, kde josefínské vlastenectví české v Časích pozdější opětne reakce promluvilo slovem na svou dobu hlasitým a zajímavým. Na př. IV, 28:

„Po otroctví svoboda jest sladší,
ale po svobodě pouta hůře tlačí.
Raděj býti věčně pod jhem poddanosti,
raděj zbavenu být svobody,
nežli seznat její lahody
a zas znovu padnout do podrobenosti.“

(Nč. šk. b.)

Hněvkovský si na Děvíně ze svých spisů nejvíce zakládal.

Byla to látka, o níž nejraději hovořil a k níž opět a opět !se vracel. Když se vkus doby změnil, pojal Hněvkovský myšlenku, že burlesku svou předělá a rozšíří na báseň romantickou a tím svého miláčka zachrání. Již r. 1820 svěřil svým přátelům, shromážděným na faře mirošovské u Vojtěcha Nejedlého, „že má úmysl z Děvína velikou romantickou báseň napsati, což Nejedlý (Vojtěch) také hned pochválil, ale Puchmajer zrazoval a raději druhé vydání prvního Děvína obstarati radil“. (Tyl: Pomn.)

R. 1825 byl Hněvkovský se svým přepracováním hotov a Jan Nejedlý ho vybízel, aby „dílo to u veřejnost podati neodkládal“.

V jádru shoduje se Děvín, báseň romantickohrdinná v osmnácti zpěvích, s Děvínem z r. 1805. Tak u zpěvu prvního změněn jen konec, o únosu Běly Šárkou jedná zpěv VI nového vzdělání, Přemyslův sen a sněm mužů líčí zpěv VIII, zpěv IV (v tomto vydání III) odpovídá zpěvu II básně romantické, zpěv V-XI, VI-XIII, VII-XII, XIII-XIV, IX- XV, X-XVI, XI-XVII, XII-XVIII. Avšak celkem zůstává nový Děvín daleko za zněním původním. Básník opozdil se s tímto dílem o hezkou řadu let. To, co dosud činí Děvín z r. 1805 zajímavou četbou - totiž humor, vtipný, někdy ovšem přibližný sarkasmus, parodovaná homérská přirovnání, volená většinou ze současného života veřejného, a pod. - to vše z nového zpracování vymýceno nebo

redukováno, vypravování učiněno „epicky“ rozvláchným (1520 strof proti 788 prvního vydání), propleteno novými episodami, jež čtenáře od hlavního pásma dějového odvádějí, takže čtení vyžaduje velikého napětí (ze samých takových nových episod skládají se skoro celé zpěvy III, IV, V, VII a IX). Z celého díla vysvítá, že Hněvkovský jsa přetížen návalem prací úředních i rodinných nepracoval již s takovou chutí, jako kdysi první své epos, takže vloudilo se mu do textu i leckteré nedopatření, jež činí četbu nového Děvína tím méně záživnou. Poněvadž netroufal si již báseň vydati vlastním nákladem, maje trpké zkušenosti z doby dřívější, ohlížel se po knihtiskaři, který by si vzal jeho dílo na starost. A tak vyšel Děvín, dedikovaný Františku Antonínu hraběti z Kolovratů-Libšteinských, mecenáši básníkovu, teprve r. 1829 tiskem a nákladem tiskárny Vetterlovské, již bylo Hněvkovskému za obět přinést i vlastní přesvědčení. V řečené tiskárně tisklo se totiž jenom již pravopisem analogickým a tak stal se Hněvkovský, dosavadní věrný přívrženec pravopisu bratrského a oddaný stoupenec Jana Nejedlého, bezděky analogistou.

Od té doby minula opět dlouhá řada let. Bylo tuším již dávno na čase, aby širší veřejnosti, interessující se o dobu našeho obrození, stala se přístupnou kniha, která jsouc jedním „z prvních kvítků procitnuvšího jara“, předky naše tolik bavívala a která sympathickému skladateli přinesla netoliko řadu chvil radostných, nýbrž také mnoho starostí a trampot.

Vydavatel ujal se původního Děvína jsa přesvědčen, že jest dosud života schopen, a uchystal jej k novému vydání. Mimo upravení pravopisu a interpunkce uznal za vhodné pojmouti první a druhý zpěv z Puchmajerových almanachů v původním znění jednak pro jejich literární zajímavost a rychlejší tempo, hlavně prvního zpěvu, jednak respektuje úsudek Jar. Vlčka, že „jsou sice rozpustilejší, hrubší, ale i svěžejší“. Proto bylo však změnit také pořad počátečních zpěvů, neboť Hněvkovský mezi první dva své původní zpěvy přikomponoval později ještě nový zpěv, který v tomto vydání položen jest za čtvrtý. Úprava tím jen získala, poněvadž ve vydání z roku 1805 zpěv první končí sněmem a zpěv druhý opět o dvou jiných jedná, takže obnovením původního pořádku docíleno poutavějšího střídání látky.

Zpěv třetí, který ovšem také vyšel o sobě v Puchmajerově sbírce z r. 1802 jako zpěv třetí, reprodukován tu již podle znění z roku 1805, [poněvadž byl po prvé uveřejněn v době, kdy celá báseň byla již hotova, a proto také odchylky obou otisků jsou celkem jen vedlejší.

F. S.

Zpěv první

1. Zpívám o dívkách, jak někdy v zemi České
pod praporci Vlasty slavné vedly války;
těž, jak jsouce udatné a hezké,
i pod zamilovanými fochy
mnohé bystré oklamaly hochy;
jací přišli reci z blízka, z dálky,
a co se jim dály za příhody
dřív, než smířily je slavné hody.

2. Spíš, než bylo co čout o té vojně,
strašidla již burácela všudy,
v lesích dudávaly strakonické dudy;
největší pak ze všech bylo znamení,
žeť to krásné stvoření
rodilo se hojně
a tak krásně, do dnešní že chvíle
přirozenost nepřišla k té síle.

3. Že teď zas to množství panen, mnozí hádají,
a jich čepce strašlivé a divné kroje
dobrého nic nevyznamenávají,
než zas nejspíš nové ženské boje:
nebojte se, by zas vedly rvačky,
leda mezi sebou o muže -
a to sotva - jdet' to o kůže!
Radší lící na ně stroj a hračky.

4. Kdo z vás znáte ty, co leží v zrcadle,
ty, co místo zbraně mají jehly, krajky,
nahých mečů snéstí nemohou ni v divadle:
nemyslete, žeť vám zpívám bajky.
Pomněte, že při kněžnině dvoře
hejno dívek chodívalo do boje,

vyzvalo se na krvavé souboje,
zvykši mužům na vzdor tropit hoře.

5. Roztomilý Valšo!⁷ Ty jsi někdy Šemšíka
osvobodil z Vyšehradu z ouzkosti;
mějž i tu čest pro českého básníka,
ponauč ho velké skoky v těžkosti!

6. Těž i na tě krásná Minko,⁸ neb mne o hradu
nutí zpívati tvé velení,
by nepřišly dívčí činy k zlehčení.
Vše rád pro tě činím, neb tvá krása náhrad
nad Umky dát může příjemnější,
hubičku dej, bych byl veselejší,
plísni, kdybych muže vychvaloval,
trestej, kdybych ženské potupoval.

7. Pověz, proč pak asi pohlaví tak pokojné
mírné, tiché, co jen hledí stroje,
pro nás vymejšlivá nové kroje,
nám i lásky uděluje přehojné:
proč ted opustivši šperky,
osedlalo sobě herky,
s muži všedši v krutý hněv,
mužskou sobě milou vylívalo krev ?

8. Pro panování se spikly.
Za ženských již Libušiných časů
poroučet i řídit hrdě zvykly,
v sněmích dojít předních hlasů.
Hrdinská pak Vlasta, plná zmužilosti,
rozšafná a opatrná rekyně,
vrtkavému smyslu víc stálosti.

9. Muži si z nich jenom posměch strhli
řkouc, že by v tom byla dračice,
aby dívky muže s trůnu svrhly,

aby nad kohouty zvítězily slepice.
Což sprostáci nevědí, že šíp
z ženských rukou život vzítí může,
a že místo síly krása muže
poráží a vtip?

10. Motol napřed v noci jako rekyně
v malém počtu sobě podmanily,
na něž množství velké dívek přivábily
řkouce, že zas budou za otrokyně,
jakož někdy před Libuší otročily.
Snesše zbraň a peněz sklad,
založily blízko nový hrad,
jejž i mužskou váhavostí zhotovily.

11. Děvín slove. Na vysoké skále vyšňořený
ukazuje bašty své a báně.
Každý hned znal, žeť jest zhotovený
od dívek, neb krása byla v ráně.
Bylť i pevný. Vhltavy jej rameno
z jedné strany brání, z druhé vejška kolná,
z třetí troje hradby, děvčata pak volná
vždy se zastat o jméno.

12. V hradu byly jiné znamenité věci.
Zajatí zde reci v lebkách s fanfrnochy
musili jít k peci
rožně točit; ti tam sedět u punčochy;
jedni mečt a pokolíbat,
druzí pozor dáti na slepice;
metlu, třepky jejich líbat -
kdož se zpouzel, dán byl do trlice.

13. Již se mnohý toulavý rek odpověděl
na hrad jíti na příšery.
Již i mnohý usměváček zvěděl,
že jsou šťastné Ladonovy dcery.

I ten silný Samoslav
za své slavné památky
k hradu přivedl na sta hlav,
ale žádné nazpátky.

14. Teprv podjal muže strach a hrůza,
žeť jim jejich panství zhyne,
že je bude řídit děvčí hluzá,
až jim chytrák Přibral začal věci jiné
„Vzhůru,“ pravil, „Češi, vzhůru! Lepší odměnu
za udatnost nebudete míti zas !
Kdo si jakou dívku chytne z vás,
může si ji vzíti za ženu!“

15. Hle, tu ušlechtilou chasu českou
hrnout bylo vidět ze všech stran,
každý dychtě dobyt sobě dívku hezkou,
nebrousil, však okrášlil svou zbraň
Mladí, staří, i co se žen nabažili,
hledali si novinek, i bujní jonáci,
učitelům ze škol utíkali školáci
a si ke kořisti krásné pospíšili

16. Ani hrom tak čerstvě nezapálí,
když třesk do koudele hodí,
jak ta pověst všecky z blízka, z dále
k hradu s horhvoští vodí
Sotva se tak panny u Vusínů,
když tam hrají Cibulkovu skočnou,
stejně pohybovat počnou,
do kola i letět, jak ti ku Děvínu.

17. Veselý zvuk hudby z dálky zněl,
na vrchy když táhli při Děvíně okolní.
„Jestli,“ praví mnohý, „bych zde zajít měl,
od překrásných rukou zahynout jsem povolný.“
Dívky shlédše je, se hnedky daly

do zbrojného cvičení.

Jedny před Děvínem udělaly
na přivítanou své ležení.

18. Druhé na koních zas okročně a bujně hopsovaly,
tumlujíc se rozhaleně k mužům blíž,
koně pod nimi si hrdě pořehtali,
snad že lehkou a tak krásnou nesli tíž.
Žádný z jinochů se neosmělil,
aby šipkou po nich střelil;
nevědělť, jak se s nimi děje,
radči každý o jich kráse pěje.

19. Zatím Nabka,⁹ bystrá vyzvědačka,
na Děvín se z mužských stanů brala
se zvědů. Tať byla velmi schopná, neb jí dala
jeji matě, známá poklepačka,
dobré vycvičení.

Tato mladá učedlnice
nad matku v svém byla naučení,
jako často kuřata jsou nad slepice.

20. Dlouho v mužském vojsku reka toulavého
dělala, an ptá se po nevěrnici,
každého že prosí zamilovaného,
aby nevěřil nic žádné dívčici,
žeť jsou samá faleš, podvod, lest.
Žvatlala dál o tehdejší pošetilosti,
o zkušené mužské smělosti,
těž i jaká čeká na ně čest.

21. Bedrák (prve Nabka) vypravoval divné příhody,
rád ho každý slyšel, všem se líbil,
každý ho zval do svých stanů na hody.
Když vše seznal v krátkém čase,
všem i slíbil,
že co nejdřív přijde zase,

pod pukličkou, že se po Cildě chce ptát,
na děvčí se v noci vloudil hrad.

22. „Vlasto,“ řekla Nabka, „vše ti povím ze jména,
co jen kdy mi přišlo do ucha,
co má který za ducha,
jaká či má býti odměna. -

Napřed Přemysl pět tisíc mužů vede,
nade všemi houfy maje správu;
však z nich každý, kam chce, jede.
S těmi chce nám zkazit slávu!

23. Za ním táhne Mnislav, ušlechtilý kmet,
některou chtě sobě dobyt z nás.

Na svých vlasích nosil mráz
dříve, nežli jsem já shlídla svět.
Zachtělo se s děvčaty mu hráti,
na jazyku nemá nežli holky:
vždyť ho musíš dobře znáti,
jak chtěl ondy s tebou vejít v spolky.

24. Za ním dvě stě táhne pražských švihlíků,
Hovák jest jich vůdce, střelen do paty.

Jakáž, Vlasto, hrůza jde z těch chlapíků!
Ó, což mají za šaty!

Což i zrcadel a hraček za svazky!
Jaké vodiček a sladkých věcí nádoby -
to snad nejspíš pro mdloby;
na praporcích nesou ženské podvazky.

25. Holobrádek vede tři sta holobrádků,
Nezamysl. S nimi táhnou preceptoři,

hodějí se k kolovrátku,
nemají jich vésti tam, kde hoří.

Pozor na ně mají, by se toulkám neoddali,
neb se nezamilovali,

za vojskem vždy stáli bezpečně
a se na nás nedívali všetečně.

26. Tamto táhne Mládek, též i Smělouš se svou chasou.

Vždyť víš, jak vzal tenkrát Mládek Důrku z kola
Směloušovi, protože na se pasou,
ne, jak mnozí myslí, skrze vola.

Lichocením vyvedla je na vrch střechy.

Což jí darů dali! Jaké věci!

Každý by z nich přísahal, že mezi Čechy
sám jen milován jest, však jim prchla přeci.

27. Vida, vrávorá tam podnapilý sbor

Holislava maje za vývodu

Žateckého ze zakletých hor,

tam, co peklo valí horkou vodu.

Tito poněmčili Češi

od Němců se naučivše pít,

do krků ted' nad sousedy znají lít;

pití je ted nade všecko těší.

28. Vyzáblý tam s padesáti pacholky

nejede sem Rybouš k potěšení

ženě své a ani pro holky;

jeho lakomost chce míti posvícení.

Poznáš ho v té po břichatém strejci hazuce;

víš, jak se sám ondy pozvav na hody,

všecko hostům pobral, co mu bylo při ruce,

posavad se bojí každé hospody.

29. Klecavý sem Lapák jede,

svých i tři sta mužů vede.

Víš-li, jak jsme o svátcích ho tenkrát

připravili k tanci dvakrát?

Pomsta ho sem nese, nejvíc na nás doráží:

dobře pro nás, že, ač každé slovo převáží,

přec, cokoli z huby připraví,
všem se zdá být jak on kulhavý.

30. Tamto od východu,
odtud, co sůl na rybníce sejí,
v radním domě mnoho mají pozlacených schodů,
tam, kde kalousové v klecích pějí:
Trulda táhne s silnou chasou,
jenž jest samé pozlátko,
s dudami a s cymbály a s basou,
chtě si dobyt nebo koupit nějaké děvčátko.

31. Jeho pyšný bratr od západní strany
tam, co na noc pečetějí brány,
na své píší chrámy:
„Perune, pros za nás chámy!“
Znameníť jest ten rod i dům.
Divnáť jest to ale věc,
že si tito hloupých nadávají, jsouce přec
oba ťululum!

32. Na Stansona nesmím zapomenout, na rytíře,
ježto černým sukнем zakrytý má štít;
pro Kryseldu tři dni seděl v díře,
v starém oděvu se bál ven jít.
Jedenkrát jí z dálky koukl jen na líce,
hnedky láska popadla ho za plíce;
nyní k sobě mluví, o ní zpívá,
neznaje jí, když se na ni dívá.

33. Tři sem táhnou Všemilini sokové,
velké pro ni nesouc v srdci tíže
a se často hádajíce tito rekové.
Napřed táhne Rozhoň, Kouřimecké kníže,
s pěti sty sem muži, s oděvem a s braní černou,
bohům připovídá mnoho slibů,

jestli mu ji zachovají věrnou,
ani žádnou v lásce nedopustí chybu.

34. Za ním jede Vošov, Svatoplukův synovec,
s čtyřmi sty z moravské krajiny.

Tento v krkonošských horách přeznámý lovec
zařekl se jít zpátky do své krajiny
bez Všemilé. Též i Kostko z Polské zemi
přitáhl s několika rytířemi,
doma jen ji zaslechl chválit,
počaloť ho u srdce hned páht.

35. Přibral, liškou podšitý,
dobřeť ty ho znáš,
posavad jest rek lítý,
ten chce sestru mít a rozbořit hrad náš.
Vede dvě stě lidu jízdného,
tři sta Přemyslového;
s nímť i Nezamysl tovaryší,
rodem ten, on silou vyšší.

36. I on tejně po Všemilé dychtí.
Přála bych ti, bys viděla jejich hádky.
Často přijde k pûtce,
žádný nechce bez ní domů zpátky.
Však ví konec udělat té šrûtce,
když se k té neb k druhé straně vplichtí,
neb když řekne pod žertem, že od meče
její přemilá krev poteče.“

37. Takto Nabka chtěla vypravovat dále,
jakžto denně přibývává stále
znamenitých praporců;
ze dvorů jak rozličných a ze dvorců,
ze znamenitých a slavných měst
množství jich sem táhne dobyt sobě čest:

heroldka v tom Vlastu na sněm zvala,
kdež se také najít dala.

38. Mám teď vypisovat ženský sněm?
Přetěžká věc, neb jsem nikdy nebyl v něm.
Mělo' bych ovšem ňákou vyšší moc
Kalliopy nebo jiné Umky žádat o pomoc,
ale velmi se jí otejcím,
při tomž se i doslejcím,
že se zdráhá zůstanouc přec nahoře.
Inu, bez vesla se tedy pustím na moře!

39. Vprostřed Vlasta sedla na vysokou sedačku.
Tuto hezkou, moudrou rekyni
ve hrách již hned jako školačku
vyvolily za vyvůdkyni.
Neb jí v jízdě, v střelbě, v chytrosti
rovna žádná nebyla,
a že se tím nehonosila,
všechněm padla do lásky hned v mladosti.

40. Hodka druhá sedla na stolicí
jako dvořský blázen vedle krále.
Každá se té bála říci desátnici,
aby odtud táhla dále;
neb ta nejprostořečejší ze všech rachen,
jíž houf nepřekřičel lesních kachen,
žádné nenechala bez špiček,
nadalať i Vlastě šaliček.

41. Po ní přišla Putysila, nikdy přemožená
v poli ani v lůžku. Holka nejjudatnější,
brunátná a zamračená,
nad Hektora smělejší;
mnozí statní hrdinové
utíkali před ní jako zajícové.

Jaktě živa na ně nevrážila
a jich, kde jen mohla, pomlátila.

42. K ní si Mladka sedla setnice,
vedouc pražské švihlice;
v tom' i ještě okamžení,
když již zněly polní trouby
do strašného boje,
nenechala do zrcadla hledění,
šňoření a stroje,
též i jiné marné chlouby.

43. Ryňka, pošva ženské svémyslnosti,
neseděla, ale stála,
hrdou jen vždy hrála;
nikdy nic dle mužské libosti
nečinila, dělajíc vše naopak.
Po její se hlavě musilo vše státi,
kdož chtěl něco zvědět o bílém, ten pak
o černém se musil ptáti.

44. Z druhé strany Radka svatouškyně,
starých panen vývodkyně,
vykládat si dávala, co se jí zdálo,
nevěřila na pověry málo,
několikrát v každé hodině
zjmenovala všechny bohyně;
pila na jich zdraví v komonstvu,
nad muži jich prosíc o pomstu.

45. K ní pak Vratka setnice si sedla;
ta si z bohů dělávala žerty,
nevěřila Svatovíta ani čerty,
nevěřící vojsko vedla;
uměla jak nezavřená klít,
bývalé své muže mlít,

několik jich poslala do návy,
aby byli předchůdcové její slávy.

46. Z druhé strany první místo měla
Všemilá, ta ušlechtilá holka, roztomilá,
nade všemi dívkami se krásou stkvěla,
kdož ji shlídl, ihned mu byla milá.

Ani snědá, ani červená,
nejkrásnější milé byla velikosti,
modré oči měla plné libé divokosti,
příjemnost v ní byla vtělená.

47. Což jest platno krásu pérem vypisovat!

Abyste si mohli její sličnosti
některak jen představovat,
patřte na ty velmi hezké
za nynějších věků;
pomněte, že dost musila míti hezkosti,
když se po ní vůkol, nejen v zemi České,
třeštilo vždy tolik reků.

48. Na třetím, jak víte, místě z druhé strany

Mladka seděla, co vedla pražské panny;
k ní si Vadka, setnice zlých žen,
sedla, ale sedět jí to nedalo.

Dlouho poňoukání doutnalo,
až to musilo přec ven.

Dávno Vadka na Mladku již pásala,
teď se zlostí celá třásla.

49. „Mocný Perune! Ta fiřlena,
tento malý oltáříček bez jména,
má zde na přednějším místě
jak já zasloužilá seděti?

Mámť jen na to krásně hleděti ?
Jestli, pravímť napřed jistě,

tato zarmoucená strojna
neupustí, bude vojna!“

50. „Jen se nenadírat! Vždyť vím, co je zač;
říct, jak dlouho není řeznicí ?
Nyní, co je setnicí,
poroučet chce všechněm, ale nač ?
Co je za kunta, jit' každý zná,
že má dobrou odřikačku
a že ráda má
s každým jenom rvačku,“

51. „Haldo! Snad že umíš dělat čepce,
že máš navázaných kliček
na své pošetilé lebce,
myslíš, kdo ví co teď jseš?
Žádná jak ty rukaviček
do bojiště nenese
ani se tak netřese,
a přec potom hlavou házíš, kam jen jdeš.“

52. „Bodejt' bych se já s ní kálela!
Každý ji zná, že je dryáčnice,
víť i každý, oč jsem více.
Ját' jsem se tak leckdes nenaválela
a jak ona nebydlela v komoře;
bylť můj otec při dvoře,
z dvořských jsem vždy mohla oken koukat,
proč bych neměla si foukat?“

53. „Kýž již do tě hrom, ty nabádaná!
Kuchtíkovas ošklivá jen práce!
Nebyla tvá matka nikdy vdána,
však slyš nyní krátce,
že bys, zatrolená feno,
dávno byla otrokyně,

kdyby nebylo mne vývodkyně
s děvčaty, co vymohly vám slavné jméno.

54. Potom přec mít chcete odměnu a čest;
netroufáte sobě vyvést malou lest,
nelíbít' se vám zvuk polní trouby,
přece jste jen plné chlouby;
ale mámt' již tebe dost!
Po dobrém radč, pravím, táhni,
nedělej mi větší zlost,
nebo k meči sáhni!“

55. Nemajíce obě více hlasu,
(nechalyť přec státi vlasů),
vytrhly své kordy
tropit chtěce mordy.
Vadka přec ji do ramena sekla.
První byla tato krev,
co v té drahé válce tekla.
Hle, co nepůsobí ženský hněv!

56. Jak když na Můstku dvě překupnice
(ostatkové udatnosti) vedle sebe sedí,
neb se sejdou, pro málo jim kypí srdce,
napřed škaredě jen na se hledí,
rozličných jmen sobě povědí
a nic neřeknou, co nevědí;
Praha radostně se na to dívá,
která které lépe zpívá;

57. kteráž hlasem vyjít nemůže,
dá se do vlasů a do kůže
kdyby třebas městský přítel pokoje
přišel skončit rozbroje;
když je roztrhne, tak ještě z dálky
chtějí obnoviti zase války:

tak se také tyto měly,
jen že více činit směly.

58. Jako někdy mezi Řeky smířit šrůtku
přišla s nebe Pallas bohyně,
když již Achilles a Agamemnon sáhli k meči:
takto Hodka tuto slavnou půtku
upokojila, i rekyně,
což i Vlasta chtěla, však se k řeči
pro hluk nedostřela.
Hodka líbezně tak všecky překřičela:

59. „Prach a prach, vy zatrolené hudermanice!
Čubky jakés! Kým chce do vás látro hromů!
Zde tak hulákáte? Jářku, jste to setnice?
Vyhnat vás radč obě z domu.
Ožralé! Nám kazíte zde sněm,
radší buďte, že jste v něm.
Zlý duch vámi vždycky mele,
jděte radč a tepte nepřátele!

60. Ty pak, pyšná krůto - vždy jsem říkávala,
že přec zlý duch na tě trhne
a tvou pejchu tobě zvrhne -
nosíš větší čepce nežli bohyně,
tíms je na nás všecky rozhněvala.
Nuže, neboj se jich, Vlasto!
Potrestej jen obě rekyně,
sic to věru bude bývat často.

61. O mnoho jsem znala urozenější,
bylyť také svornější.
Nuže, ruce sobě podejte,
podruhé radč v muže bodejte!
Ty dej starší lepší cest,
nesešle Bůh na tě trest.“

Takto Hodka konec udělala tomu;
každá táhla místo sněmu domů.

Zpěv druhý.

1. Když se zatím před Děvínem, na Děvíně
chystalo vše ke krveprolítí,
vznešeným dvoum na Bilíně
den se blížil nejšťastnější v živobytí.
Již již nesmírné překážky
překročivše, v lůnu lásky
měli dojít sladké radosti,
měl jim plouti život v milosti.

2. Kasal, Radišův syn, jehož slavné činy
vyhlašují Kašparské tam hory,
v bojích mnohdykráté nad Babory
zvítězil a zahnav Šváby za končiny
české, pobil mnohé hrdiny;
pověst jde skrz všechny krajiny,
že se měl vždy v válkách jako lýtý,
vždycky zvítězil a nebyl nikdy zbitý.

3. Běla, dcera Kazy Krokové,
spanilosti růžové,
vzdálí vychovaná v tichosti
ode dvora Libušina hrdosti;
nedychtěla po žezlu a boji,
ale z srdce milostného
po lásce a po pokoji,
Kasala si dojít svého.

4. Stejný hledá sobě stejného:
jak si mohla tichá holubice
ptáka zvolit dravého?

I jak on rek nechav bojovnice
dychtil srdcem vroucným, horlivým
po děvčeti bázlivým? - - -

Ó jak láska jeví moci předivné,
spojuje dvě srdce protivné!

5. Ale sebe větší hrdinové
nemají přec srdce zkameněné
ani líce vždycky zamračené.
Vzdychajít' i někdy jako pastýřové,
měknou, krutost v usmívání mění,
přísnost v sladké lichocení;
když pak takový rek prosí o příměří,
kteráž z dívek jemu neuvěří? - -

6. Mnohý z Čechů řekne: „Proč ten v rozboji
nepřemožený rek, nyní v pokoji
dívce k vůli hledě zahálky,
netáh pro vlast milou do války?“
On se stydě v nerovný boj s děvčaty
vjíti, povrh jejich boje jako hračky;
myslilt', že se nabažejí této rvačky
a se zaberou zas za kolovraty.

7. Tu i překážku, že tolik na dvorcích
jako Bělin otec neměl, přemoh;
za to více na dobytých praporcích
čítal. Otec posléz nemoh
odporovat, obou lásku znaje
svolil. Slovo Kasalovi daje
určil pak den radovánek, svatby.
Vše se okrašlovalo, i hrad i hradby.

8. Když se před slavností Ládinou
přibližoval přeradostný svatvečer,
když měl ráno Kasal s Bělou nevinnou
sňatky slavit; nejkrásnější z českých dcer

v roucha bílá oblečené,
milostné a okrášlené,
v Lády chrámě tance prováděly,
chvalozpěvy Ládě takto pěly:

9. „Bohyně sličnosti nebeské, Ládo!
V nebi i na zemi vše tě má rádo,
tvoříš nám stkvějící nebe, kdy chceš.
Cítíme plápolat srdce a plésat,
bez tebe soužit se, vadnout a klesat;
podletí stkvěje se, jak ty k nám jdeš.

10. Na koho tvá ruka žehnání leje,
tomu i Peroun i Svatovít přeje,
laskavý jemu je každičký Bůh.
Chtí co chtí Sudice, Ninva a Vila,
třebas mu Nehoda souzena byla,
spokojen jeho se vynáší duch.

11. Toho jen Sašani, Dračice souží,
Chrvoři, Pochvisti za nástroj slouží,
kterého opustil dobrý tvůj Lel;
který si svazek tvůj bez lásky zvolil,
nevinnost odnítí nešťastně svolil,
neštěstí stíhá ho, smutek i žel.

12. Zejtra rač vyjeti s vozíkem zlatým,
holoubky, labutí párečkem spatým,
poupátka milosti s sebou si vem,
pochodeň k milosti, ne ale k zbrani,
Žízlilo, Živice, ó Krasopaní,
bohyně přemilých, překrásných jmen!

13. Zejtra dvoum přispěj! Jsou milostí jati,
požehnej vznešeným závazek svatý,
věrnost a blaženost laskavě přej!
K nám hled' však dívečky rozmilé vzíti,

abychom podle mch mohly se míti,
mravy a způsoby jejich nám dej!

1.4. Bleskem ať stkvěje se jitřní hned záře,
aby nám jevila milost tvé tváře,
bohyně, pohlaví válčící spoj!
Smířit rač záhubné v pohlaví svády;
vždyť pak jsou stvoření, aby se rády
měly a povrhly škodlivý boj.“

15. Takto vecer. Ráno hned, jak světlo růžové
roztrousila dennice si brunátí,
í Kasal z tvrze, strejcové a družbové,
oblekše se v roucha bohatá,
s oborem svým vyšňořeným,
růžemi a kvítím okrášleným,
vybrali se k Bělinskému hradu;
všickni jízdecky a v řadu.

? 16. Mládež na bujnějších koních zpředu jela,
komonstvo a chasa za ní.

Nebyla dnes ozbrojena zbraní,
nástroje však hudebné jen měla.

Ženich Kasal nesl jen odění,
lebku, helm a brnění.

To a jiné v Lády chrámě pro památku
oběti chtěl složit svého sňatku.

17. Nejkrásnější z vůkol družičky,
též i jiné šlechetnější dívčičky
vstaly z lůžka, plné starosti,
myslíce jen na šňoření,
aby došly při té slavnosti
lichotného pochválení,
též by mnohých srdce podjaly,
jak se stává, lásky nové získaly.

18. Stará Kaza také nemohouc víc spáti,
přišla Běly volat: „Vzhůru, Bělo!
Podívej se, jak se rozednělo!
Hleď již jednou z lůžka vstáti!
Máš dnes ještě mnoho překročiti.
Ubožátko, slyšíš ? Vstávej,
by tě nemoh ženich zahanbiti.
Jindy sobě déle spávej!“

19. Takto mluvíc tloukla, volala
na Bělu a na pěstounku silněji.
Však se živá duše neozývala.
Ztratila pak k dovolání naději.
Plna strachu mocí dala dvěře vypáčiti,
ale ach! kdož může vyjádřiti
její bolest ? Běia není k nalezení,
pěstounka pak její v krvi bez cítění.

20. Jaké hoře! Jaké naříkání!
Otec, matka bolestí jen řvali.
Jaký nárek! Jaké bédování!
Ruce lomíc k nebi spiali.
Všichni v domě celí sklíčení
sem tam běhali jak zmatení:
„Ach! Kdež pak je milá Běla!
Kamž pak se přec asi děla ?“

21. Též tu stará Bzýrka, Kazy tetka,
nejvíc nárek vedla, že prej věděla,
že se stane nešťastná ta spleťka,
hned, jak se jim černá kočka zmizela,
jak se Běle o sršáních /dalo
a jí o krahulci pozlaceným,
že hned vykládala srdcem zarmouceným,
ač prej se jí všecko smálo.

22. Navraťme se s povídáním zpátky!

Nepřijde nic v světě k pomlčení:

bájký, příhody, lže, hody, sňatky
přijdou všecky k vytroušení.

Pověst stooká a stohubá a stouchá

není nikdy slepá, nemá, náhluchá:

všecko svede, všudy vyzvoní,
cokolivěk někde uhoní.

23. Přinesla též na Děvín tu zprávu,

že, jak přijde slavnost Ládina,

svatba držeti se bude Bělina.

„Medle,“ řekly dívky, „naši slávu

po tolíkerém jsme vítězství a prospěchu

čistě rozmnožily; kdežto vidíme

Bělu do jha mužského nám k posměchu

zapřahat, a my to trpíme?“

24. „Pro věčný smích, nečest, potupu,

nechcem toho!“ každá volala,

ale žádná z celičkého zástupu

o vyvedení se nedrala,

až pak Šárka, z dívek nejbystřejší,

ze všech všudy nejošemetnější.

Kde co podvodem, lstí, lichocením

dělat bylo, vyvedla hned s podivením.

25. „Živou nebo mrtvou v krátkém čase,

dřív než Nočena své rohy vezme zase,

v hradu máte,“ řekla Šárka, „vidět ji!“

Na to Vlasta s výmluvností nemalou

vzbuzovala smělost její s pochvalou.

Ihned každá dívka chtěla s ní,

ale ona ze všech dvacet jen si vzala,

s nimiž na cestu se rychle odebrala.

26. Po mnohých pak v devíti dnech přišerách
přitáhla si k Bilinskému hradu.

Hnedky dívky s koňmi na úpadu,
v houští, v roklích, po jamách a po děrách
nechala stát, samla na hrad pěšky
v kroji sedlském jako Staročesky
vyšla; zvěděla, že zejtra Ládin svátek
slaven bude, též i Běhn sňátek.

27. Přirozeně hloupou sedlskou dívčici
hrála, k samé přisla Běle,
že jí prosí, by jí, chudé poutnici,
něco dala, že k ní přišla směle,
že ví, že je hodná slečenka,
že jí hezkého dá muže Živěnka;
kidyby jí dát chtěla muže Láda,
že prej by se vdávala již ráda.

28. Zasmáli se této její sprostnosti,
dlouho si z ní šašky dělali;
když ji potom obdarovali,
odebrala se pryč v tichosti,
stavěci se, jak by zevly, lelky
chytala, tak jako v Praze selky.
Pak šla z hradu, když se tolik dověděla,
co by zapotřebí měla.

29. Sotva přislo půlnočního času,
něco koní zanechavši,
vedla tiše k hradu svoji chasu,
pak, že stráž spí, vyzkoumavši,
řebřík ke Běliným oknům přistavila,
sama napřed po něm ze zákopu
lezla, okna tiše vysadila,
podavši je druhým do příkopu.

30. Obě dvě se ze sna skrze šuštní
probudily nevědouce, co se děje.
Běla strachy peřinou se lépe kreje,
pěstounka pak dá se do křičení.
Šárka, popadnouc ji za chřtán, zaryla
do srdce jí'dýku, až se sklopila.
„Jest i pro tě, Bělo, vostřena.
jestli slovo mukneš, tak jsi ztracena.

31. Vstávej honem! Nic se tobě nestane,
pocťivost ti milá ostane.
My jsme dívky slavné, v světě znalé!“
Pro Bělu to bylo potěšení malé,
Padla do mdlob, hned ji do náručí
oknem druhým čerstvě podala,
pěstounku pak, ana ještě skučí,
několikrát dýkou prohnala.

32. Šatstva, jiných věcí něco s sebou vzavši,
a co zloděj, kterémuž se častěji
podařilo, krade směleji:
takto ona vše co jindy spořádavši,
vesele se k lesu odebrala;
teprv od hradu dál se svou loupeží
při měsíci popuštěnou otěží,
co jen mohla, palovala.

33. Na ráno pak veselý zvuk zněl
příchod svatebníků znamenaje;
Kasal na běloučkém koni prostřed jel
v mysli svou jen Bělu maje.
Děvčátka pak, majíc svité věnce,
čekaly již na mládence.
Všudy veselých trub znění
rozlíhá se po stavení.

34. Však když ženich otce, máti
lomit ruce viděl: „Tomu zvyku
neslušnému hled'te výhost dáti!
Nechte pláče, nechte křiku,
nebuduť jí v ničem nikdy ubližovat,
ale nad své oči opatrovat.“

Než to dořek, seznal, že ten křik
znamená víc nežli pouhý zvyk.

35. O nevěstě strašná novina
prohnala mu srdce, mozek, tuk.

Třás se ponejprv ten hrdina,
zůstal, jak by do něj Hromotluk
vrazil nenadálý třesk.

Zbled a v očích míhavý jen blesk
viděl: oudy povolné mu nebyly,
slova se mu v ústech hatily.

36. Když se sám zmoh, nemohl se dosti
vynamyslit, kam by se přec děla.

Hledal, ptal se, kde by byla Běla,
plný jsa jiz netrpělivosti.

Ale žádný nemoh jemu zprávy dáti.

Prohlížet šel všecko všudy sám,
vida ale, že je přec ta tam',
vyslal hořekuje v vůkolí se ptáti.

37. V tom tu přijda stařec udychtěný
zprávu přince, že dnes v Koucké dolině

zahlíd zástup jezdců ozbrojený,
že jel zrovna k Kozoradské hlubině
a že podle mravů, podle způsobů
měli tito jezdcí ženskou podobu,
i jak se mu všecko zdá,
že je za bojovné dívky má.

38. Prostřed jednu skoro vyslečenou,
běžující, zarmoucenou
druhá na svém koni opatrovala,
a že zaslech často znale,
jak si ona hořekovala
volajíc: „Kdes, ó Kasalei“
Ale druhé z této smutné chvíle
že si dělaly jen kratochvíle.

39. Otcí Bělině i matce velké potěšení
touto zprávou v srdci nevzniklo,
ale Kasalovo proniklo.
Ani chudý toho utěšení
nemá, není radostí tak jatý,
příhodou když najde poklad zlatý,
jako Kasal; radost na obličeji
prozrazuje živou naději.

40. Cítil v žilách předešlé zas síly
dobyť Běly v malé chvíli,
ji zas brzy v náručí svém míti,
nedat jí si žádnému víc vzítí.
Na mnohokrát povídanou věc se ptal,
vsak, když nic ten stařec nevěděl,
než, co kolikráte pověděl,
obdarování mu dal.

41. V mysli najednou mu celé příhody
jak blesk přišlo vysvětlení.
Včerejší žebrácké podoby,
na které své viděl podivení,
nemoh poznat; nyní ale
najednou mu přišly tváře znalé;
vzpomněl si, že byly podobné
Šárce zchytralé a podvodné.

42. Dal si sedlat koně bez meškání
z nejlepších všech nejrychlejšího,
přichystat zbraň k potýkání.
Vybrav sobě nejvěrnějšího
služebníka, druhým kázal domů jíti,
zbraň a oděv jiný vzíti.
Však ho mnozí, kteří zbraň si sebrali,
s radostí hned následovali.

43. Zapřisáh se u Ladona Vitislava,
že dřív nechce spatřit Skřítků, Šetků,
dokavad se neponíží Vlastislava,
dokud všechněch ženských spletek
nerozdrtí, hradu jejich nerozboří
a jich k službě mužům nepokoří.
Všichni, že mu chtějí věrně pomáhati,
začali mu svatosvatě přísahati.

44. Na to otec, tíží věku ohnutý,
z této smělé zmužilosti
mysli nabyt, nabyt důvěrnosti.
Jsa tu nad ním tuze pohnutý:
„Kasale můj,“ pravil, „milý synu!
Neopust' mne! Přived' zase na dědmu
Bělinku mou, jedinké mé potěšení,
moji radost, moje odlehčení.“

45. Na to slzel. Dal mu požehnání,
by byl šťastný ve svém vykonání.
Kasal ale, dřív než tuto cestu
předevezal, šel do Ládiny svatyně.
Tam jen vroucně prose o nevěstu,
by ji zachovala lásky bohyně,
klad jí mnohé věci k oběti,
by mu popřála ji brzo viděti.

46. To vše činil, pln jsa dychtivosti
za dívkami jen se honem brát.
Rozloučiv se krátce v nevrlosti,
spěšně do lesa se začal hnát.
Popuštěnou uzdou maní
letěl v mysli jenom za ní.
Chasa vzdálí pozůstala,
ač jen za ním palovala.

47. Když byl v děvčích koní stopě,
tu se teprv znovu vzchopě
letěl. Ani se tak prudce chrti neženou,
zajíce když vzdálí shlídnou,
ani se tak za popeřenou
loupeží sup, luňák, káně
prudce nevybídnou,
jako Kasal za ní přes pahrbky, stráně.

48. Brzy ztratil stopu v třetím lese,
tu krž na kříž projel křovmy,
skály, rokle, doupata a dolmy,
při hlaholu radostně se děse;
zbytečně však, neb již byly dále.
Když pak našel stopu nenadále,
tu se zase znovu začal hnáti,
nehleděl si ani kom oddechnutí přátí.

49. Již pak na obloze u západu
třpytily se jasné čarvánky,
když on, unavený do úpadu,
s koně slezl u příjemné studánky
z ní si nabyt občerstvení.
Chtěl zas honem jeti dále,
ale v tomto okamžení
Pomoz! Pomozl zaslech volat stále.

50. Ihned k tomji místu běžel.
A hle! Jinoch krásný poraněný ležel
žádaje ho, aby na nejbližší tvrz,
co by třikrát z luku střelil,
dovézt ho z outrpnosti velil.
Kasal seznav, že je skrz na skrz
poraněný, převázal ho hned a vsadil
na kůň, daje pozor, by s ním nezavadil.

51. Na cestě se teprva ho ptal,
jak a odkud pohromu svou vzal
a pak jestli viděl dívky tudy jeti.
„Milý reku, chci vše pověděti,
jenom ale mějte se mnou strpení!
Ach, ty dívky, po kterých se ptáte,
tyť jsou vinny mého ranění.
Kýž jich hodně potrestáte!

52. Před osmi dny já jsem ještě v ležení
před Děvínem stál; mně bylo donešeno,
že má hejno dívek k tažení
tajnému být nastraženo.
Ihned jsme se dvacet v počtu vybědli,
myslíc na kratochvíle a na příšery,
polapnout ty Ladonovy dcery.
Také šťastně jsme jich stopy zastihli.

53. Co se všecko na té cestě přihodilo,
nejsem v stavu nyní vypravovati,
ani by dnes času nestačilo,
kdybych chtěl jen hlavní věci vyjevovati.
Když jsme stopy najít nemohli, dnes ráno
rozdělit se na tři díly ujednáno
bylo; při sobě však blízko jeti,
abysme se mohli na znamení sjeti.

54. Nenadále všecky dívky vyrazili
se vší mocí z naší strany.
Mnozí hned nás zrádně vyradili,
outěku se davše do obrany.
Já a čtyři se mnou jsme sic k zbrani sáhli,
chtíce jim se šťastně ubrániti;
proti nim jsme srdnatě sic táhli,
nebylo však možná jim se obrániti.

55. Pomoc nešla: druzí strachem podjati,
byli přemoženi, též i brzy zajati.
Já pak poraněný z předu, z zad,
umdlený jsem s koně spad.

67

Víc již nevím, co se dále dělo,
to však ale vím, že koně, lebku, zbraň
a vše, co jen cenu mělo,
pobraly a zanechaly mi jen ran.“

56. Kasal, an jen milou Bělu v mysli nes,
když mu dlouho o ní zmínky nepřednes,
dychtivě se po ní znale ptal,
jestli mezi nimi ji též znamenal.
„Shlíd jsem,“ řek on, „nebylo to z vzdálí,
dívku bledou, štíhlou, bez zbraně,
která měla jiné dívky k obraně.
Proč pak hned tak ruce vaše pálí?“

57. Kasal mlčel, ale bolesti své nemoh skrýt,
ač ji tutlal. Však jak brzy
přijel k nadjmenované té tvrzi,
pomohli mu hned ho s koně vzít.
Když pak ještě dále jeti chtěl ten rek,
prosíl, aby pro památku jméno řek.
On že Kyboj, Rozhoňův syn jest,
o kterém zde všudy čest.

58. Však jak Kasal řek své jméno,
bylo to hned v tvrzi rozhlášeno.
Přišli samodruzi vítat hrdinu,
všeho neštěstí mu kladou příčinu,
u Děvína že se špatně vede,
že zas jisté toto tažení,
jestli na pomoc on nepřijede,
polehoučku vezme zhlazení.

59. On že bude všeho vojska ochránce,
že se dočká, Přemysl že vyslanec
pro něj vyšle, by chtěl zapomenout starou věc.
Kasal z těch slov neměl velkou radost, přec
slíbil však zde na té tvrzi noclehovati,
dokud měsíc o půlnočním času
nevyjde. V tom vítali též jeho chasu,
jíž i přislíbili následovati.

Hněv vřel na Přemysla v prsích hrdiny,
že mu v boji slíbil mnohé dědiny,
však že za odplatu udatnosti
šeredné se dočkal nevděčnosti.

Zpěv třetí.

1. Pro vás, dobrodruzi, dobrodružky,
statní panoši a dívčice,
krásné jako Lády sličné služky,
které jste se stkvěly v Čechách bloudíce

70

pro vás s cesty bloudím v tepívání
opouštěje hradu, opouštěje Kasala,
zanechav i chasy jeho, by se vyspala.
V patách zastihnout vás dychtím v toulání.

2. Kterých dívek činy dříve počnu jeviti?

Zdaž spíš vaše, jenž jste louditi
na hrad znaly pod bystrými fochy
mnohé bystré dívky, mnohé vtipné hochy?
Či-li vaše, kterýmž Vlastiny se kázně
odnechtělo, jak jste bez vší bázně,
k lásce jsouce nachýleny,
v lesích bloudívaly rozptýleny?

3. Aneb mám-li raděj, statné rekyně,

o vás zpívat, jak jste samy jedině
mnohým dívkám pomáhaly směle,
jak by s vámi vojsko táhlo celé? -
Která rozpaků mne zbaví bohyně? -
Bohuše, díš, abych o udatné Domce¹⁶
zpíval, čině v zdržování konce?
Ale kde ji najdu, v jaké krajině?

4. Prozřetedlná Vlasta, která předzvídala,

kdyby Děvín měl být dlouho obležen,
že by ho buď síla udolala
aneb že by byl přec hladem vymořen;
pročež vyslankyním rozkázala,
aby každou tvrz a hrádek obsazený
děvčím sborem rozbořily,
těmi posádkami k Libni přirazily.

5. Bylo v Čechách šest jen těchto ženských hrádků,

jenž až podnes stojí ještě pro památku:
Budeč přeučení a Bzov znamenitý,
Libín krásný, Liběhrad pak rozmanitý,
Chlumeč utěšený, rozhlášené Sedlo.
Jindy povím, jak se v kterém vedlo.
K těm se braly každá sama jedině,
ta sem, ta tam, k Sedlu Domka rekyně.

6. Hle, tam panoš v třpytícím se odění
bere se sem na klusáku plavém!
Neděsí se Domka z toho vidění,
ale vstříc mu pálí vzhledu nelaskavém,
jako mudrákové kladou za pravidlo,
kdož by mněl, že hledí na strašidlo,
aby místo žalmu aneb utíkání
vstříc jen šel, že najde podvod, oklamání

7. Takto dívky proti jedinému reku
nedaly se nikdy do outěku,
ale na něj statnou mysli udeřily,
nad muži tím obyčejně zvítězily.
Tak i Domka volala hned ze vzdálí:
„Podrobte se, reku, Ladonově dceři,
dokud v pošvě meč můj zahálí,
ať dnes nejste dračkou lité zvěři!“

8. Panoš cizí při té smělé řeči
nemoha se zdržet smíchu,
„Nechci pro dívku,“ dí, „sáhnout k meči,
nechci kráse tropit pýchu.“
Těmi slovy pobodnuta více k zlosti,
řekla: „Darmo zakrýváte nesmělosti,
nestrpím vám žádné potupy a hany,
mečem a ne smíchem tupte panny!“

9. Panoš cítě podstatu své síly,
mysle, že by s dívkou rvačka
byla hračka,
chtěl si provoditi kratochvíli,
bránil se jen s váhavostí.
Vrazila však na něj Domka s statečností.
Byl by přemožen byl v malé chvíli,
kdyby nebyl sebral v tom vši síly.

10. Povstala tu teprv pŭtka krutá.
Domka statná stála nepohnutá,
rány za ranou hluk, hlahol rozhlašuje.
Jako stoletého dubu hřmící pád,
kterému třesk hroma nedá déle stát,
po lese les hlučně opětuje:
tak se rozlíhal hřmot zbraně;
vítězství se k žádné nechýlilo straně.

11. Až pak panoš žádostiv jsa smíru
počal: „Krásná dívko! K čemu déle války ?
Že jste statná, musím vám dát víru,
mne k vám žádné nepřátelství z dálky
ani špatná žádost loupeže neb zlata
nepřitáhla; však jen mocnost všetečnosti
podívat se na děvčata,
o nichž rozhlášeny hrdinské jsou ctnosti.

12. Znát se musím k vaší chvále,
že jsem válčil s hrdinami stále;
neshledal jsem rovných v síle.
Já jsem Restov, ruského syn vůdce,
nepřemožen ještě v žádné pŭtce.
U nás mnozí ještě do té chvíle
drží vaše slavné činy
za noviny.“

13. „Všecko dobře,“ Domka za odpověď dala,
„že jste rek i cizí, pozoruji z všeho,
ale nikdy jsem, jak živa, muže nižádného
zhola bez vejmínky nevydala.
Musíte dle pravidla z tří jedno jen
sobě zvolit: buď byt v děvčím hradu
aneb za sobě dát dívku za náhradu
nebo samodružít s námi rok a den!“

14. Na to rytíř: „Nejsa ještě přemožen,
k pokutě bych již byl odsouzen?
Přec však, statná krásu, s tebou táhnout
neslibuji rok a den,
ale, jak chceš dlouho jen,
pro tvou obranu chci vždycky k meči sáhnout.“
Podavše si rukou, byli dobří přátelé,
po cestě si rozmlouvali vesele.

15. „Pověz, dívko krásná!“ (Neb to jméno
také bojovnice rády slyší.)
„Pověz,“ panoš praví, „vyjev zprávy bližší,
kterak pohlaví jest vaše povýšeno,
že jste přivedly tak k veliké to slávě ?
Nebo v zemi naší každé o vás zprávě
nevěří až podnes mnozí.
Čehož jsem dnes zkusil, tohož se pak zhrozí.“

16. Načež Domka: „Povím, reku smělý,
všecko dle mé skrovné výmluvnosti.“
(Která pak by dívka mohla, když rek velí,
oslyšeti jevit děvčí výbornosti?)
„Mnohý příběh vám snad bude podezřelý,
že v něm chvály dojdou mnohé dívčice,
ale skutek sám se chválí, cenou stkvělý;
nejsem žádná chlubná řečnice.

17. Snad vám povědomo, jak všem v České zemi
pod Libuší zlaté kvetly časy,
pod tou božskou kněžnou, která mezi všemi
knížaty se stkvíti bude nad okrasy.
Její pověst vždy se oslaví;
ona utištěné naše pohlaví
před nátisky mužův zastávala,
otrocká pak pouta rozkotala.

18. Snad jest u vás také ten zvyk zlořečený,
muž že může s ženou nakládati
po své vůli, jak chce vytejrati,
když jest jí již nabažený,
v nouzi sestaralé zanechati,
jiné sobě vyhledati.
Ty a jiné věci ona zakázala,
muže vinné přísně trestávala.

19. Často veřejně jí pyšný Domoslav
mluvil, že by k panování
zapotřebí bylo mužských hlav,
mužských ramen jenom k potýkání,
a že dívčice
mají hleděti jen přeslice.
Ty a jiné slyšivala řeči,
by je skutky přesvědčila, majíc péči.

20. V brzkém čase však svým duchem vznešeným
dokázala, že jest vládnout v stavu,
ač sic nemá mužskou hlavu,
od osudu žezlem ustanoveným.
Její šťastné panování
muže vyvedlo z jich bludů
dokazujíc, že by národové od osudu
šťastní byli za ženského spravování.

21. Aby muže tím líp přesvědčila,
neschází že dívkám schopnosti,
že by v vychování chyba byla,
jak se vedou v mladosti,
pročež do dvora ty dívky nejschopnější
vybídla si v kráse kvetoucí,
k čemu která byla podobnější,
v tom ji vedla k slávě budoucí.

22. Srdnaté a statné cvičily se v zbrani,
bystré, vtipné ve všelikém umění,
opatrné, moudré paní
byly odmíšeny ku zemskému řízení;
jine s Umkami své obírání měly,
ty tam písňě nesmrtdelné pěly,
ty zas o jiné se pokusily;
ve všem ale muže převýšily.

23. Ach, kde jsou ty časy, když jsem zápasala
v Libni s muži, s nimi půtku vedla!
Ó jak tenkrát Libuše se radovala,
když jsem pejška Domoslava s sedla
po prvníkrát svrhla! Za to často dala
turnaje nám. V naději se nezklamala,
neb to Vlasta k této zkušenosti přivedla,
každého že muže svrhla se sedla.

24. Ke všem nesnázím nás na zkušení
brali, na lov, do boje;
naše nejmilejší bylo vyražení
půtka s lítou zvěří, s muži souboje.
Vskutku tenkrát pokolení ženské
zejskavši si přednost ve vojenské
práci, dovodilo, že zde není k otročení,
ale způsobeno k vladaření.

25. Však ta kněžna, která věčně měla žítí
k štěstí, blaženosti země České,
zabrala se šťastně do nebeské
vlasti k bohům. Té víc nebudeme mítí!
Té nám měli bohové dél přátí,
až by upevnila štěstí na vše časy.
Ach, tu pro ni mnohé trhaly si vlasy
plačíc, jak by sešla jejich vlastní máti.

26. Když si při požáru její umrtviny
stěžovaly, že jest konec ženské svobody,
že vlast nenaříká bez příčiny,
tuť pak Vlasta myslí šlechetnosti
dokázala pravíc: „Budte bez ouzkosti!
Nebojte se žádné mužské nehody!
Žijí ještě Libušmy vychovanky,
tyť svou vylijí krev pro krajanky.“

27. Sotva Libuše se mezi bohy
odebrala, navstaly hned změny:
muži nesnesitelné rohy
postavivše, pronásledovali ženy.
Jestli kdy nám prováděli křivdy kruté,
tak to bylo po vladařství Libušině;
jak by chtěli splácet hoře pominuté,
pomstit časů zlatých této obhájkyně.

28. Po otroctví svoboda jest sladší,
ale po svobodě pouta hůře tlačí.
Raděj býti věčně pod jhem poddanosti,
raděj zbavenu být svobody,
nežli seznat její lahody
a zas znovu padnout do podrobenosti.
Kdyby Libuše nás těch pout byla nezprostila,
zda-li by jich nyní každá volně nenosila?

29. Všudy bylo slyšet stížnost po stížnosti
na muže skrz stálé protimyslnosti,
skrze příkoří a provádění vzdorů.
I nás samých neušlo jich uštípání,
že jsme panovaly v Libušině dvoru
a že konec vezme naše rozdírání.
Stokrát raděj pravdu slyším v dobrotě,
nežli posměchem být holotě.

30. Napřed Vlasta u Přemysla odlehčení

žádala řkouc: „Není-li to ukrutenství

proto tropiti nám protivenství,

že nás za mdlé máte pokolení?

Snad by se zle melo s dětmi, s starci nakládati,

že nárn nemůž jejich mdloba odolati ? -

Aneb hledáme snad mnohé neslušnosti,

žádáme snad na vás poddanosti ? -

31. Ale nemyslete, že jest naše pohlaví

plné slabosti a mdloby,

že vám snášet musí všecko bezpráví!

Hledte raději to smířit, bychom bez žaloby

mohly s vámi život vésti, sice

uvidíte, že jsou dívky lvice.

Ať jen někdy toho těžce nepykáte,

že tak v nečas námi pohrdáte!“ -

32. Tato slova byla bez prospěchu.

Přemysl sic slíbil přivést k tomu Čechů,

že zas svolí k malé změně,

ostatní že nepřísluší ženě.

Viděla jsem tenkrát Vlastu: v obličejí

jejím byla hrozná mysl zcela vryta;

hlučící tak mračna, v nichž jest bouře skryta,

strašně vyhlížejí.

33. Svolavši nás na Vydovle horu

vece: „Milé tovaryšky, vychované

od Libuše božské u kněžnině dvoru!

Jaký osud a jho neslýchané

snášet musí naše pohlaví?

Jaké nátisky a pronásledování!

Jaké návzdory a jiné bezpráví!

Zdaž jest ještě v Čechách málo naříkání

34. I nás samých řečmi uštipečnými
popouzí a zavrhují s posměchem.
Což jsme v dobrotě již svedly s prospěchem?
Což i na nás čeká, nežli s jinými,
nebudem-li o prostředky dbáti,
pod jho ukrutné se mužům vzdáti?
V čem pak hledat máme odlehčení?
Zdaliž jak mdlé ženy ve slzení?

35. Vychovanky Libušiny spanilé,
někdy její milé dvořenínky,
máme slzet víc snad nad dívčinky
mdlé a slabé? Proto-liž nás zmužile
tato božská kněžna vychovala?
Zajisté by potupy té nepřekala,
že tak dlouho v nesmělosti dlíme,
o svobodu dívek málo bdíme!

36. Jaké márne míti o prostředky péče?
Vždyť pak máme oštípy a meče!
Jaká, statné dívky, jaká cesta slávy
nám se otvírá? Vy obnovitelkyně
ženské svobody a ženské slavné správy,
zejskáte si nad předkyně
Amazonky jména věčného,
u potomků oslaveného!

37. Které se mnou stejného jste myšlení
v úsilí mém, přisahejte
proti utlačovatelům nevření.
Které jinak smejšlíte, hned výhost mějte!
Takto Vlasta. A hle! V celém hejně
volaly hned všechny stejně:
„Vojnu mužům, vojnu přísaháme,
Vlastu za vůdkyni uznáváme!“

38. Naše první tažení šlo zhola
zrovna do Motola
proti ouhlavnímu nepříteli,
na něhož jsme dávno zanevřely.
Připravené k outoku již všecky, v řadu
přitáhše až k Motolovu hradu,
pozvaly jsme jeho k podrobení,
sic že mstítí budem na něm provinění.

39. S posměchem dal vzkázat, abychom si péče
nedělaly, že nás přivítají meče.

My jsme v prvním rozhorlení udeřily
na hrad a hle! sotva ušla malá chvíle,
nemoha nám, zvláště naší Vlasty síle,
odolat, již v uleknutí chtěl se podrobiti.
Tuť pak Motol teprv kořil kolena.
Na šibence zastihla ho slušná odměna.

40. Naše malá částka k podivení
přišla v brzkém času k rozmnožení.
Jako ku slavnosti Žižlilova hodu
v máji z celičkových Čech se všech stran,
od západu, půlnoci a od východu,
zpěvem vidíváme do všech pražských bran
putující chvátat v hejnu:
tak se ženy hnaly k dobytému tejnu.

41. S všemi dcerami sem táhly matky,
tam zas všecky služebnice s paní.
V jaká místa přišly, v jaké statky,
všecko s nimi musilo jít maní.
Kde co našly, náradí, zbraň, stříbro, zlato,
bylo rychle od nich vzato.
Muži, jenž se neukryli,
zajati neb usmrceni byli.

42. Do Motola nevešly se děvčí sbory;
Vlasta na stráni nám Podpodolské hory
vykázala pro jistotu ležení.

Tam jsme v zbrani prováděly cvičení.
Muži z toho si jen posměch strhli
myslíc, že jich přijdem rády ještě prosit
o milost, že chceme pouta věčně nosit,
nemyslíce, že bychom je s trůnu svrhly.

43. Brzky z toho ležení vzrost hrad
od chycených mužův a nás vystavený.

U vás, ba i v celém světě snad
neviděls tak pevný a tak okrášlený.

Ten jest základ našich činů,
podpora též naší věčné slávy,
strach a hrůza srdcím českých synů,
byt pak stálý ženské slavné správy.

44. Odtud navštívivše mnohé hrady,
mnohých udatných jsme zmocnily se druhů.

Toť jest nešlo mužům hrubě k duhu,
strkali tu hlavy dohromady,
pošetřili rozdílné si rady,
žádajíce pana Stadického,
oumysla by nechal váhavého,
ouklady by strojil na vejpydy.

45. Vlasta odeslala vyslankyné
k Přemyslovi v mírném poselství,
aby popřestavše jednou od nepřátelství,
měli je zas jako přítelkyně;
by se porovnali bez prolití krve,
život vedli šťastně, co kdy prve,
ale však by Libušiných práv jim přáli,
lépe v příslibení stáli.

46. Muži této rady nepřijali,
rozzlobeni pro vyslance Pomnikvasa,
jehož v první zlosti zohyždila chasa;
vyslankyním našim život vzali.
Nad tím rozhorlené chtěly jsme se mstítí,
samy táhnout k Vyšehradu,
ale Vlasta znala s pomstou dlítí,
nechtíc mužům lézti do oukladu.

47. Místo odpovědi přitáh Samoslav
s osmi tisíci k nám lidu vybraného,
proti Děvínu si položení vzav
žádal odevzdání jeho,
hroze dívkám, že je všecky mečem zhubí.
Dívky za to měly, že se jenom chlubí.
Vlasta zpurnou odpověď mu dala,
takto k udatnosti vzbuzovala:

48. „Jest zde, ženy statné, ono okamžení,
kde si upevniti můžem svobodu
aneb vpadnout v poddanosti nehodu.
Dojít může naše pokolení
buďto věčné necti aneb věčné slávy,
při tom dobýt nad Čechami správy.
Která z nás by mohla snést té necti, Češky,
že jsme válčily jen pro vejsměšky ?

49. Neb co na nás čeká nežli otroctví?
Co nás z toho sprostí nežli vítězství?
Raděj volme skončení zde slavné,
lépe sejít před těmi zdmi v půtce,
tepat v mření ještě naše škůdce,
nežli vzdát se pod ohavné
jho!“ Tak držela řeč v krátkosti,
my jsme byly plny horlivosti.

50. Vlasta v boji měla malou polohu,
jíž se na stokrát v světě zvítězilo,
zvítězí se ještě. Ona měla v zálohu
nejstatnější hejno, které skryto bylo.
S jedním dílem dorážeti
na ležení mužské dala,
po šarvátce malé rozkázala
na outěk se na foch obracet.

51. Tak se děje, když kdo nepřátele
za mdlé má a jimi pohrdá.

Nekráčí si rozšafně, ač sice směle,
a tak v zkázu upadá.

Tak se muži jménem mužským vychloubali,
jménem ženským, děvčím, pohrdali.

Však je oklamalo jejich napínání,
když jsou setkali se s námi v potýkání.

52. Šárka řídíc outok nastrojený,
aby počet skrovný, při tom rozložený
zatajila, dala množit křikem hluku,
neustále střílet s všech stran z luků,
též i kopím dráždit muže.

Však když sečmo přišli na jich kůže,
mistrovsky tu palovaly setnice,
zdvíhaly též paty druhé dívčice.

53. Tuť se vítězné již rozlíhalo
časné radování mužův pošetilých!
Rozptýlené hejno jich nám palovalo
za patami, dohonivše dívek roztomilých,
něco k zkáze své jich jali,
neb hned z boje pryč se s nimi brali,
mníce blázni, že v tom okamžení
hrad náš přijde k poplenu.

54. V tom pak Vlasta s plukem ozbrojeným
brněními, dřevci, lebkami a štíty,
v šiku čtverhranném v bok mužům rozptýleným
zaskočivši, počala se s nimi bítí.

Tuť hned množství mužův kleslo od šípů,
poděšen byl rozptýlený pluk;
tu jest teprv povstal hřmot a hluk,
tu byl leskot mečů, lomoz oštípů!

55. Samoslav, an seznal, že vlez do ouíkladu,
za hanbu měl dát se v utíkání,
sraziv muže do pořadu,
začal znova kruté potýkání.
Vítězství se k němu nakloňovalo,
naše levé křídlo coufalo,
setnic mnoho zbitých, mnoho poraněných,
mnoho bylo obklíčených.

56. Vlasta, kteráž v této pútce lité
brzy správou, brzy vítěznou svou pravicí
působila mužům zkázy nedobyté,
rychle shlídnouc to, chce ustupující
dívky zastavit; i jako lvice zuřivá,
když jí kdo chce odnít lvíčata,
přiskočila zastat děvčata,
pohledem již všem jsouc strašlivá.

57. Byla bych ti přála tenkrát tuto rekyni
vidět, jak se do nebezpečství
největšího vrhla, jaké udatenství
prováděla! Myslil bys, že vidíš bohyni
Belonu se mocně potýkati.

Žádná síla nemohla jí odolati,
žádná dívka nebyla jí k přirovnání,
ač sic všechny statné byly v potýkání.

58. Jako řeka prudká, rozvodněná
přivaly neb velikými sněhy,
opouští své staré břehy,
nový tok si dělá, ničím nezkrocená
bere mocí skály, stromy, chalupy:
takto Vlasta mečem tepouc zástupy,
k Samoslavovi si cestu proplenila,
na něj mečem dorazila.

59. On ji poznav dal se do přezdívky,
že mu přišla právě vhod,
že se nestrachuje dívky,
poslední že bude tento její pot.
Ona ale těmto řečem
udělala konec mečem,
začali se hrdinsky tak sečmo bítí,
jak by měli v této půtce oba sjíti.

60. Terč mu ona, on, jí rozťal přílbici,
on jí v paždí, ona ťala v pravici,
on chtěl znovu po ní tít,
ale tuto ránu odňal štít
její třeskající; v tom však ona se vší mocí
meč mu do hlavy tak vryla,
že mu lebku hrdou rozrazila,
a on spadna s koně zasnoubil se s mocí.

61. To pak vida přítel jeho Tlastoslav,
muže volal, by šli vylít msty,
aby z boje neodtáhli bez Vlasty,
by měl spolutovaryšku Samoslav.
V malé chvíli ji hned vůkol obklíčili,
však ho s koně zbodši jednou ranou,
proklestila si hned cestu rukou brannou.
V tom jsme jí též ku pomoci pospíšily.

62. Toť já mohu říci, neb jsem byla
svědkem očitým všech jejích hrdinství.
Vyvedly i jiné mnohé rekovství,
jako Šárka, Bzýrka, Putka, Putysila,
také já jsem mezi nimi byla -
neb jsem mnoho reků zprovodila,
kterýchž tobě povím jinde jména -
Vlastě není rovna žádná žena.

63. Hned jak Tlastoslav rek s koně spad,
muži na outěk se dali;
z Vlastina však nařízení dívky zad
obsazený majíc všecky jaly.
Tato byla ona slavná porážka,
z níž se nenavrátil ani jeden domů,
aby zprávu vydal, jak se vedlo komu.
Nebyla víc k dobytí Čech překážka.

64. Vítězství to bylo nám tím příjemnější,
že v něm z mužův nejhlavnější
padli naši nepřátelé.
Totéž bylo základ naší svobody;
neb jsme jedním tahem v zemi celé
vydobyly tvrzí (nejvíc podvody),
všecky zboříc mimo šest jen hradů.
Vzdalo se nám všecko kromě Vyšehradu.“

65. V tom jí skočí Restov do vypravování
pravě, že jest dychtiv vidět naši rekyni.
Ptá se dále, jak a z jaké příčiny
muži zas se mohli srotit k bojování.
Jemuž Domka: „Naši Vladislavu
vidět budeš, a když na postavu
její vzhledneš, jistě ještě zvoláš: „Krásná rekyně!“
Však tak krásná jako války bohyně.

66. Jest sic pravda, co jí mnozí namítají,
že jest nepřilíšné vejšky, zavalitá,
prsatá a ramenitá;
ale ať mi řeknou, kterak rekyně,
kterak máti hrdin vyhlížeti mají?
Což jest Láda jedině
v světě krásná? Její jen se líbí podoba?
Žadná jiná není krásná osoba?

67. Chtěla sice v prvním rozhorlení
v Čechách uvést ženské vladaření,
dobyť mužského chtíc posledního hradu,
přestatného Vyšehradu;
čnila již k tomu přípravy,
ale v tom tu přišly dívky z Moravy,
přišly ze Šváb vyslankyně,
by jim pomoc dala naše vévodkyně.

68. Neb i moravské a švábské ženy
podle Češek počínaly změny.
Vlasta sama jsouc pak poraněna
s přemnohými setnicemi, odepřítí
nechtíc spomožení, byla přinucena
s dobýváním Vyšehradu dlíti.
Neb hrad ten byl silně upevněn,
množstvím zběhlých mužů osazen.

69. Zatím udály se jiné změny:
poraženy moravské jsou byly ženy,
podrobeny v Švábsku Němkyně.
Tu se rozmyslila jináč tato rekyně.
Nedala znát jrným svého mínění,
mně ho ale netajila
pravíc, že by v obávání byla,
by se neskončilo naše řízení.

70. „Vůkol jsme,“ dál praví, „obklíčeny
velkými a udatnými národy.

V jiných zemích jsou již ženy poraženy.

Nechme žezla! Hleďme svobody,
pro kterou jsme napřed sáhly k zbrani.

Třebas bychom muže české podrobily,
kořistí přec s nimi bychom jiným byly.

Zdaž jsou schopny k boji všecky panny?

71. Nechci, aby byli muži podnožkami,
ani bychom my zas děvčily jen samy.

Dost zlé bylo, že jsme musily si meči
práva hledat; musíme mít o ně péči!

Chci však, aby rovně s námi nesli břemena,
i v boj dívky propůjčily ramena,
aby snad skrz mdlící pohovení
neupadly v předešlé zas otročení.

72. Z nás mít mohou vroucné přítelkyně,
ať tak s námi také nakládají!

Nebo matky, jsouce otrokyně,
jaké velké muže vlasti vychovají?“

Takto mluvíc přála s muži smíření.

Vždy jen dobře s nimi nakládala,
v nátiscích jich zastávala.

A tak sedmý rok již trvá naše řízení.

73. V tom pak Restov zvolal „Ó národe šťastný,
jenž máš za matky tak ušlechtilé rekyně!

Stkvít se budeš udatností nad jiné,
budeš míti syny v skutcích slavně jasný,
ani udatnost hned pijí od šlechetných prsů.

Vydaříš se po statečném trsu,
budeš reků, rekyň statné pokolení,
až vás spojí přeblažené sjednocení!“

74. Takto mezi sebou rozmlouvajíce
přicházeli na Sedlecký hrad.
Hle, tu na běloučkém koni dívčice
pálíc, vjíždí do okrouhlých vrat
s hochem krásným, uneseným.
Restov na to hleděl s podivením.
Kdo to byl a jaké měli příhody,
přijdeme snad jindy na to z náhody.

Zpěv čtvrtý.

1. Noc hned první, co své ležení
vojsko mužské před Děvínem vyměřilo,
Přemysl měl divné vidění,
- které vůbec všechny poděsilo.
Přišla k němu ve snách dívka ozbrojená,
podávajíc číše s krví jemu;
přišla nebožka v tom žena rozzlobená,
hrozeci naň: „Pij si,“ řekla k němu.

2. Jako když kdo večerního času
vedle krbu o strašidlech vypravuje,
hrůza líce posluchačů proměňuje,
viděti je povstávání vzhůru vlasů,
jak by jim to na záda již sahalo
aneb venku na ně čekalo,
žádný by z nich nešel z dveří ven:
nejináče všechny muže poděsil ten sen.

3. Vůdce mužův dal, kde která věstkyně,
kde co bylo v blízkou za hadače,
losovníka, ptakopravce, navázače,
povolati. Tito jemu patrně
nejsouc dary porušení v umění,
vykládali zhola smutné znamení.

Nenabýv tu nižádného odlehčení,
panoší dal svolat v shromáždění.

4. Napřed Ťuťa hrdým hlasem v sněmu
počal: „Kníže mocný, co zas radit mám,
povězte mi! Jistě radu osud nám
ve zlé zvrátí, věřte zkušenému!
Ondy se mi zdálo, že byl silný lijavec,
moji volové že v chlívě zašli od vody.
Dal jsem je vést na hůru hned přes schody,
chlív pad, neušel jsem škody přec.“

5. Na to bratr Trulda vykřik: „Milý brachu,
vám se leckdys leccos přihodí.
Dobrý jest sněm, leccos se v něm prohodí,
co nám ulevuje strachu.
Má jest rada: nechod' me jen domů přec,
vždyť jest pohaněno celé mužské pohlaví,
i my! Při tom máme spravedlivou věc.
Trestat budou sami bohové to bezpráví.“

6. „Jak se mi zdá, reci prozřetedlní,“
pravil Lapák, „vy jen šaškujete.
Nebo jestli bohové nám nesmrtedlní
usoudili dívky, tak jich nabudete
zrovna doma! Bděte, by vás neminuly.
Vždyť jest k zvítězení třeba práce málo.
Kdyby štěstí pravdě vždycky přálo,
sbory Samoslavovy by nezahynuly.“

7. Zanechme snů na starosti navázačům,
nevěřme snům, tím míň vykladačům!
Nechme váhavosti, volme raděj činy,
jimiž bychom došli dívek hradu,
přivedouc je šťastně na dědmy.
Já bych myslil oblehnout hrad a je z hladu

přinutiti znova k poslušenství,
pokoje tím nabyt v člověčenství.“

8. Na to Radislav dí: „Od rouhače navržení
nezbedného žádný nepochválí!
Bohové jsou odporníkům odvrácení.
S dívkami se nepořídí mnoho z dále;
přímo pojďme, vždyť jest nás víc do porážky,
co víc pro žezlo mít budem za překážky?
Když je vyhladíme maní,
žádné nenapadne věčně chtít být paní‘„

9. „Což vy,“ Hovák počal, „nesmyslní,
myslíte nám kořist rozsápati ?
Nejste-li vy bláznivosti plni,
dívký k milování chtějí rozsekati ?
Jakž tak můžete mít srdce zuřivé,
či-li vám se zdají být tak strašlivé,
že jen pomoc znáte v zahlazení ? -
Pomohlo by lépe lichocení.“

10. „Holoubečku sladký!“ Halislav dí, „rady
své si zanech, půtka musí býti.
Co mít z toho budem za náhrady,
když se dáme zponenáhla zbíti ?
Přece bez nich neosiří Česká země;
zač stát po nich bude vydařilé plémě?
Lépe peleš časně vyhladiti,
nežli potomkům zas bouře nasaditi.“

11. Na to Přibral počal: „Lopotové!
Věčnou hanu, nečest, potupení
budou moci předhazovat potomkové
řkouce: „Oni ženské, ženské pozdvižení,
meči jenom v stavu byli zmoci.
Přičítat nám budou všecku vinu:

otec proti dceři, dcera proti otci
válčí, matka proti svému synu.

12. Bratr sestru, syn pak matku zahubuje,
s krví válčí vlastní krev;
vražda k vraždě zase popuzuje.

Dobrým byste měli krotit hněv!
Vraťte práva, kteráž patří témuž pohlaví,
toť vás jistě vůkol nade všechny oslaví!
Práv těch mohli jste jim již již dávno přáti
a tím zhoubným svárům výhost dáti.“

13. Načež Rozhoň: „Kdy pak přijde na mne slovo ?
Což jste vy ti v sněmu nejpřednější
aneb v radách nejzběhlejší ?
Znám, že jest to nabádání Přemyslovo!
Což tu žvou ti pošetilí panoši ?
O jacích tu právích dívkám patřících ?
Chtí se jim vzdát na kolenách klečících ?
Jeví, že jsou neženatí jinoši!

14. Nevědí nic, co jest za soužení
tu, kde žena žezlo opanuje,
co muž káže, tím vždy povrhujc,
poručení vlastní stokrát mění.
Jestli muž to bláznovství jí předhazuje,
tuť hrad zbouří celý, k tomu za tu
moudrou radu notně vypeskuje,
za pokutu uváže ho ještě k kolovratu.“

15. Na to zkřikne Pecek: „Jaké chybné změny ?
Uzdy zprostit chcete koně bujného?
Bez nucení nečinějí ženy
jaktě živý něco dobrého.
Přikované jen jsou hodné. Byl jsem se zlou saní
spojen v Libušmu dvoře;

nechtěje jí nechat býti paní,
jaké jsem to vystál hoře!

16. Onať nevěřila ani v bohy,
šlechtila mou hlavu často rohy.
Já jsem posléz musil v koutku sedět,
nesměl jsem pak ani nevesele hledět.
Co jsem dělati měl? Šlo to o mou kůži,
hroziláť mi, že mne v tmavou
pošle říši stínův za prvními muži,
které zprovodila vraždou přenepravou.

17. Hle, co žena jako paní činí!
Tenkrát byly ještě v naší moci;
kdybych ale měl, co pokusili jiní,
vypravovat, povídal bych do půlnoci.
Vy však, co se děvčat zastáváte,
ženatých se ptejte z každyčkéhe hejna,
tuť se jiných věcí domakáte.
Nuže, děvčího jen vydobud'te tejna!“

18. Hádalo se ještě dlouho shromáždění.
Jako když dva odporníci při vypsané
hádce nevědí, kdy přestat v rozhorlení,
až pak pedel žezlem hrdě vstane,
od hudbářův požádaje poslušenství,
trub a bubnů rozlívá se slavný zvuk:
Přemysl tak, jestli projde podobenství
malé s velkým, upokojil v sněmu hluk.

19. Aneb jako listové když přilepení
po ulicích zovou Prahu k vyražení,
hádku vedouc praví sestry nesjednocené -
první: „Na ostrově bude množství hochů;“
druhá: „Vždyť jest divadlo dnes osvícené;“
třetí: „Nedvěda štvát chci dnes vidět trochu;“

až pak skončí máti pobožná to hádání:

„Jářku, půjdete dnes na požehnání!“ -

20. takto Přemysl jsa mírná Čechův hlava,
zkoušeti chtě mírných prostředků,
vyslal výmluvného Čujislava
skončit hrdost ženských popletků,
káže mu, by dotíral jim chyby
a je přichláchohl sliby.
Ochotně se ten rek k Vlastě bral,
neb se na svůj jazyk spoléhal.

21. „K vám jsa vyslán, statná Vlasto, od knížete,
též i od slovutných otcův národu,
nesu pokoj, nesu vojnu, co jen chcete.
Vyberte si, co by nebylo vám na škodu!
Máte dcerušky jim, mužům ženy
navrátiti jedenkrát již zpátky,
zanechat nepříslušné změny,
skončit boje, protržky a hádky.

22. Co vám bouře tropit prospěje
proti přirození, proti vůli bohův ?
Brzy zbavějí vás nedorostlých rohův,
kam se potom smělost vaše poděje ?
Byť vám štěstí přálo dlouhý čas,
musíte jen posléz zas
podrobit se síle,
hanebného dosáhnouce cíle.

23. Přestaňte již jednou muže hubit!
Jak se můžete tím chlubit,
že vlast vraždami jen ztenčujete ?
Neboť snadněji si budou moci Němci,
též i jiní cizozemci,
podrobit nás. Což svou vlast tak málo milujete ?

Zdali chcete býti s námi cizích otrokyní?

V tom vás sama země Česká, matka naše, viní,

24. Nechte mužům k spravování práva,

v jiném pozůstává vaše sláva.

Co my pro vlast neneseme za břemena,

svůj i život nakládajíc v bitvách míle,

kde nás na bojišti u krvavé chvíle

na tisíce scjde, kdežto žena,

dajíc vejhost nepříslušné válce,

život tráví v pohodlí a u zahálce.

25. Nám jest břímě uloženo vésti péče

o vaše a dítek živobyті,

šatstvo, šperky, jídlo, mlsky, pití,

konat práce, až pot teče.

Za to můžete nám panství přát.

Rádi bychom chtěli vám je dáti,

kdybyste je zastat byly v stavu;

vrtkavou vždy máte hlavu.“

26. Načež Vlasta: „Válku chceme, válku!

Nestojíme o zahálku!

Dívky, které chcete zpátkem vylouditi,

váží sobě ušlechtilé svobody,

hotovy jsou pro ni podstoupiti

všecky nesnáze i nehody.

Nenávidí mrzké poddanosti,

mstít chtějí zastaralé nespravedlnosti.

27. Ne my, vy pak proti bohům povstáváte

utiskujíc naše pohlaví.

K zbrani proti vám nás sami ponoukáte.

Bohové nám byli k pravdě laskaví,

ale vás již trestali a budou trestat,

vaše křivé oumysly vám zmatou,

že vy zprzňujete svornost svatou,
nechtíc od křivd těžkých přestat.

28. Nás vám dali za přítelkyně,
a vy nešlechtně s námi nakládáte,
majíce nás za otrokyně,
s námi jako s manželkami nejednáte.

Neb když sobě jednu vyvolíte,
hned jak přestane jí krása kvésti,
odprodáním pryč ji zapudíte
nedbajíce, jak se dál jí bude vésti.

29. Dokud s ní jste, mníte, že jest narozena
nelidskosti vaší, byste divné zlosti
na ni vylit mohli dle libosti,
by vám byla ve všem ponížena,
všecky vaší svévolnosti způsoby
mile snesla bez vší žaloby,
ve všem byla po vůli, i v bití.
Protiví-li se, jste hned jak líti!

30. Otcové nám berou všechno volení,
koho strčí, byť byl sebe protivnější,
mocí má nám býti nejmilejší,
s ním pak máme žiti v dobrém snášení,
jemu lichotit a pochlebovat,
jeho láskou pravou pomilovat!
Jaká máme býti bídná stvoření!
Zdaliž láska snese nucení?

31. Byly jsme sic od vás povrženy,
nejsme ale přec tak ubohé a bídné,
bychom byly vždycky potlačeny.
Najednou svět jiné věci shlídne.
Známe práva svá i cenu,
šlechtné i cítíme teď hrdosti!

Mečem vymůžem si slavnou změnu,
když jsme prosbou nepohnuly vaší tvrdosti.

32. Pravíte sic, že my vlasti na škodu
muže ozbrojené hubíme ?

Co nám po té vlasti, kde ne svobodu,
nýbrž otroctví ctít musíme ?

Bylo by pak lépe od moci
nepřátelské zahynout a sjíti,
nežli v otroctví tam dlíti
neb si k hanbě pouta kovat pomoci.

33. I my schopny jsme se chopit pro vlast zbraně!

Vytejkáte mnohých bojácnost nam k haně!

Tot však oučinek jest vychování
nejspíš, byste neměli nás k obavám,
nás jste z mládí k bázni vedli

Kdybyste nás s sebou stejně k všemu měli,
rozdílnosti žádné byste neviděh,
rozumem i silou bychom co vy svedly.

34. Smích jste si z nás strhh a hle, začátnice
muže zkušené již porazily'

Dokázaly, že jsou bojovnice,
jako slavné Amazonky byly

Za neschopné držeh nás k panování
a hle, Libušino ženské spravování
u všech jiných žen se bude věčně stkvíti,
slávu věčnou u potomků míti

35. Proč pak máme býti nad vás níže ?

Proč vám uvržené do poroby?

Zdaž to právem čmí přemnohých žen mdloby

Čili chlouba, žc jim dobýváte špíže ?

Což pak ony s vámi nenesou též tíže,
neživí vás mnohá? Kdežto přirození

jiné nebezpečné břímě nás nést víže,
kteréž na tisíce vede k zahubení

36. Vyříd' otcům aneb správcům národu,
že si chceme zachovati svobodu
Pro ni jsme se uchopily meče
a ne pro panování neb podrobenost,
pro ni ať krev ještě teče!
Zjinačit spíš naši přirozenost
musíte, než volně budem otrokyně
Pojd' a slyšiš nyní druhé vévodkyně!“

37. Jako když kdos opojen jsa horlivostí
aneb chválou, odpadlce jde obracet
přemyšlené věci začne vyváděti,
pak i řeč svou skončí s výmluvností,
ale jak se lekne, odpadlci když naposledy
odpovídat neví vida, že jest tedy
od něho sám převrácený
tak ten vyslanec stál ohromený

38. Vlasta dala svolat vévodkyně,
pohromadě v malem okamžení
šlechtné to bylo shromáždění
Známost se hned dala o příčině
že chtí muži, by se domů odebraly
sic že budou mečem zahubeny,
že jsou mužův sbory připraveny
aby domů táhnout nemeškaly

39. Napřed počala řeč Putysila:
„Neděsí nás ještě vaši zástupové
am vaši prvních válek vítězové!
Kdyby sebe větší vaše hejna byla,
nepřivedou nás přec k vrtkavosti!
Čím víc vás jest, tím víc slávy

dobudem si v udatnosti;
nepřestanou' naše zemské správy!

40. Dokud bude moci tato pravice
mečem, kopím vládnout, smrtedlnými nástroji,
dokud zůstane z nás jedna dívčice,
nenecháme vás žít v pokoji,
ale tepat budem srdcem nelaskavým.
Odbeřte se radši domů zas,
dokud máte k podrobení čas,
nechcete-li za pokrm být ptákům dravým!“

41. „Jak se můžeš,“ Květava dí, „nás jen ptáti,
mocná Vlasto! Kde se může slávy dobyt,
jak bychom se mohly jenom vzdáti,
když zas můžem hejna mužův pobit ?
Tepejme je! Proč zas sami zavrhují
pokoj, jehož jim tvá přála dobrota ?
Utlačiti nás jen usilují,
nad námi chce panovati holota.

42. Vímt' já, že se ptáš jen pro zkoumání,
neb se ještě udatnost tě nespustila,
tys vždy ochrankyní naší byla!
Nesvolíš též k hanebnému vzdání;
netáhnou-li nás i předešlé zas příčiny,
pro které jsme někdy k zbrani sáhly,
bychom proti škůdcům v bitvu táhly?
Čili máme děvčít jíti v dědiny?“

43. Ryňka v rozhorlení vece: „Již jest čas,
bychom mužům zcela vzaly panování!
Což nám nese naše shovívání,
nežli že se sesilnili zas ?
Dostit' oni dlouho vladařili,
ted' nám právem patří k správě třída.

Nepotkala by nás jaktě živý bída,
kdybychom jim vždycky nehovily!“

44. Na to Krasoběla z věže bílé,
která se stkví u Vltavy z dálky,
praví: „Žádala bych také války,
kdyby rameno mé vaší síle
rovné bylo, kdyby ruka tu moc měla
vykonati, co by mysl chtěla;
kdyby samé Vlasty, Putysily,
Častavy a Radky v hejnu byly.“

45. Po čemž Mladka: „Někdy neškodí
nižších dívek slyšet mínění;
k čemu,“ praví, „naše bránění,
když nám milovníků nevodí ?
K čemu máme si dát líce rozsápati ?
Vždyť se na nás žádný podívati
pro ohavy nebude pak chtíti!
Jakou rozkoš v světě budem míti ?“

46. Sotva domluvila Mladka,
když hned roznícená Vadka,
budto majíc hádku starou v paměti
aneb z velké vlastní horlivosti
praví: „Ó, zrcadlo bázlivosti!
Zdaliž byste neměly se v hrdlo styděti,
krásné, ušlechtilé setnice,
mluvit jako nezkušené dívčice?“

47. Rekyněmi býti chcete času pokoje,
chodit v lebkách vyšňořeně,
vypínat se utěšeně ?
Ale nechce se vám do boje!
Jak my víme, že se lépe v křepčení
nežli v bojování znáte.

Táhněte pryč,. . . dobře uděláte !
Však my pro vás nepřijdeme k snížení.'

48. Chtěla dále mluvit, v tom jí Hodka skočila
do řeči: „Hle, vizte tyto šrámy!
Hádejte, kde jsem jich nabyla!
Myslíte snad, dívky statné, v boji s vámi ?
Nikoli. I vězte, že jsem přezkušena,
v čtyrech letech dvanáctému muži
byvši podrobena,
od každého památku mám na své kůži.

40. První podržel mne přec dvě léta,
druhý den hned bylo u zlých, bylo veta
po radosti, neb zle se mnou nakládaje
tak, jak všickni muži měli v zvyku,
ten zvyk právem mužským nazývaje,
popouzel mne denně k křiku,
až v moc posléz jinému mne vydal,
na mne svini za krásnější přidal.

50. Od druhého brzy jsem již třetímu
laciněji byla prodána,
až jsem darem poslednímu
jako za podnožku byla vydána.
Jazyka jsem nedržela za zuby;
však kdo v stavu zdržet jest se od huby,
když ho zjevné tlačí bezpráví ?
Tat' mu drobet bolest napraví!“

51. Na to Květka praví: „Dívky statné!
Opravdu jest nakládání špatné,
zkusila má máti stejné příhody;
na bojišti v bitvě umírající
řekla: „Dcero, važ si svobody,
muže tep ji potlačující!

Kdož jim dal to právo ženy prodávati,
proč bychom se měly jim v tom poddávati!

52. Přisahej mi, že chceš mstitelkyní býti
nad nátisky mužův přehorlivou !
Přebлаze jest umřít pro věc spravedlivou !“
Já, hned, že se budu věčně mstiti,
jsem jí věrně přísahala,
ona v spokojnosti dokonala.
Co mám nyní nežli bitvy chtítí?
Což vy, dívky, chcete: 'jho či vojnu mítí ?“

53. „Vojnu, vojnu!“ všecky zvolaly,
„Vojnu,“ v ležení též opakovali
zástupové. Na to dívek hlava,
prozřetedlná řekla Vladislava:
„Ano, lépet' před tím hradem v boji sjíti
aneb dát se s věžemi zde děvínskými
zahrabati, nežli s nepravými
muži v záhubný nám pokoj vjíti!

54. Vaše mysl, statné bojovnice,
předpovídá vítězství zas nové.
Zahlazeni budou zpupní hrdinové!
Nebo života si nevážíce,
čehož pak se máme báti ?
Jak jen můžem hanebně se mužům vzdáti ?
Pro bezpráví, vyslanče, jsi přišel,
za odpověď měj, cos slyšel!“

55. Jakož ten, an nebezpečnou věc
převzal k vyjednání,
kteráž bere smutné skoncování,
raduje a vyráží se přec,
ne, že sobě vybral věc tak smělou,
jako že jest ušel šibenice:

tak i řečník slavný plésal, že přec s celou
kůží pustily ho bojovnice.

56. Bez křiku se skončil tento sněm:
nebylo tam slyšet žádné klevety
ani jakés prázdne štěbety,
jak by ani ženy nemluvily v něm.
Mnohé přednesly sic dlouhé stížnosti,
těch má Umka nechce opakovat z lenosti.
Na sněm následoval stkvostný kvas,
k němuž dívky propustiti jest již čas.

Zpěv pátý.

1. Pominulo děšení sna Přemyslova
v krátkém čase v mužském ležení,
jako mizí noční vidění.
Muži počali zas znova,
pookřávše celí v těle,
na děvčí hrad hledět směle.
Nabyvše zas mysli z množství sborů,
nebáli se ženského víc vzdoru.
2. Ač sic k pūtce hrozná nástroje,
kopí, meče, oštípy a střely,
připravené měli,
přece nechvátali do boje.
Jak by mohli býti náramně tak krutí,
aby nad sličnými líci ustrnutí
necítily, nad krásou tak zanevřeli,
že by zuřivě ji zhubit chtěli ?
3. Jak by ani války nebylo,
panovaly vůkol kratochvíle:
každý činil, co ho těšilo,

někteří si vyměřili cíle
k běhu, k jízdě; někteří zas v zápasení
měli kratochvilné vyražení.

Jinde bylo vidět mezi stany
o závody vyprázdnovat džbány.

4. Tu zas hoši k lásce náchylní,
pocítivše podnět jemné střely,
o děvčatech písňě pěli,
jak jich slibové jsou omylní.

Někteří čas trávili si v vzdychání,
ti zas v kejď svých hlučném dudání,
jiní ale rozpustilejší
hledali si doby pohodlnější.

5. Ale hrdá ozdoba všech sborů,
pražští švarní švihlíkové,
nových krojů mocní obhájcové,
kratochvíle rovné knížecímu dvoru,
totiž veselé hry, prováděli,
posměšky jen z hrdin měli.
Bylo divadlo jich blízko stanů,
sešlo se tam také mnohých pánů.

6. Zdeněk herec, nikdy v hraní neuvázna,
Dojku ku podivu představoval,
kterou Stasoň rytíř zamiloval.
Pražáci si chtějí dělat blázna
z téhož reka, který na znamení
své tak žalostné a plaché milosti
nosil zbraň a oděv barvy noční temnosti,
hleděli ho dostat ve své shromáždění.

7. Jeden hoch z nich přišel Dojčinými slovy
k tomu hrdinovi,
že naň čeká dívka jeho u lesa.
Radostí tuť zvolal: „Nebesa!

Patrně jest vidět naše přičinění!
Chci vám vždycky býti převděčný!“
Na to bral hned oděv sváteční,
služebníku daje zbroje k oprášení.

8. Oblečen jsa nejlíp v oděv stkvostný,
nechtěl nikam, že má lásky plnou hlavu,
že dnes mluvíti s ní není v stavu;
až pak počal rozhorlený slouha sprostný:
Ještě-li jste málo sobě proti osudu
nářku vedl, málo naplnil jím knížek psacích?
A když netřeba vám déle dělat pobudu,
v pouhém štěstí jste teď na rozpacích?

9. Vězte, budu nápomocen slovy!
Umím hovořiti s děvčaty.
Ved'te náрек proti Polelovi,
že vás ranil od hlavy až do paty!
Dejte mi jen příležitost k rozprávění,
já i váš kuň, můj i osel dáme vysvědčení,
že vždy vaše vroucné vzdychání
ponoukalo ušaté mé zvíře k jikání.“

10. Prospěla řeč; neb on posluchače znal.
Bez prodlení ten rek na cestu se dal,
kráčeje si nádherně a zdlouha;
za ním jeho věrný slouha.
Takto kráčívá si plné důstojnosti
jeho tiché zvíře ušaté,
když jest někdy o slavnosti
pochvami přec svátečními opiaté.

11. Tomu reku Hovák šel hned vstříc
praví: „Nechod' již tam víc,
Dojka nebude tvá nikdy slouti;
má jest! Nedám si ji odejmouti!“
Na to náš rek: „Zlopověstný zrádce!

Tys to, cos mne o můj poklad oloupil?
Kdož ti, škůdce, srdce její postoupil?
S tebou dělat budu krátce!“

12. Tu zas Hovák: „Šlechto zarmoucený!
Se vším právem ted' mně náleží;
kdo pak kořist nazve loupeží?
Nehroz! Nejsem nezkušený;
umím ještě k vůli děvce
lámat dřevce!
Neodepřeš-li však odměny jen skrovné,
máš mít dívku, jíž svět nemá rovné.“

13. „Jaký mám ti vybojovat statek,
mnoho-li,“ dí, „stříbra, zlata?
I co za děvčata
mám ti dobyt za vejplatek?“
V tom řka slouha: „Nesmíte tak lháti!
Což mu, leda naši starou služku,
co nám pozor dává na pastušku,
což, řku, jiného jste v stavu dáti?“

14. Zatím blížili se k tomu lesíku,
kde hry prováděl sbor pražských švihlíků
s Zdeňkem převlečeným za dívčici.
Tu, jak ten rek zahlíd zbraň a roucho žluté,
uznalo hned srdce jeho polapnuté
podobu tu lživou za svou milovnici.
Při tom jsouce líce lebkou zacloněna,
tvrdila klam; on v tom padna na kolena;

15. „Kněžno velká,“ počne, „řiditelkyně
srdce mého, mocná věštkyň!
Láska má jest všudy rozhlášena,
znají vskutku všecky krajmy
jmenovat mou bohyni;
pro mé činy pověst tvá jest roznesena,

že jsi ty ta nejurozenější,
v kráse nejutěšenější.

16. Dřív znal náklonnost mou celý svět,
než ji tobě vyznala má ústa.

Najdeš mezi těmito zde zhusta,
najdeš jiných mnoho set,
kteří nezkoušejí srdcí mnoho let
a pak táhnou často slovo zpět.
Jináč u mne; kleče teprv vašich kolen
dotýkám se, umřítí jsa volen.“

17. Načež odpověděl koruna všech slouh:

„Věřte, že se pán můj do vás zbouch,
od lásky jest všecek užraný;
hle! jak obličej má čtverhranný!
Jak jest ubožátko vyzáblý a bledý
a jak na nás přeoutrpně hledí!
A hle, jak se láskou celý třese!
Svolte mu, sic celý rozum neodnese.“

18. „Reku strašlivého oděnil'

vece ona, „přišla, tuším,
pověst lásky tvé k mým uším,
příčiny však nemáš k želení.
Nemohu te ujistiti hned,
čekej malých devět let
bez vší vrtkavosti;
potom přijat budeš do milosti.“

19. „Ach, má láska nedá dočkat toho věku!

Dojko, předaleko kladeš známku!
Což jsem málo ještě sjezdil zámeků?
Málo pobil obrů, reků,
málo prolez v zemi České celé
zakletých míst, lesů, hradů,

abych tebe dosáh za náhradu?
Ouveh! ty máš srdce zkamenělé!“

20. Na to slouha: „Mnohých sedlských hradů
sjezdili jsme, zakoušejíc dosti hladu;
při tom ještě za svou službu věrnou
odnesli jsme často kůži černou;
neb jsme sobě utržili často bití.
Kde se ale tklo to živobytí,
tu' jsme také skrz vás utíkali z vzdálí;
pán můj, věřte, lehce nezapálí!“

21. Nemohli se smíchem zdržet Pražáci,
zvlášť když mnozí čtveráci
vytvařovali jich osoby,
opakujíc směšné způsoby.
Zatím ale Hovák dále vece:
„Dojku pustím Stasoňovi přece.“
Na to Zdeněk: „O já smutná! Tak jsem teda
prodána přec, ouveh, běda!“

22. Na to odpověď dal černý dobrodruh:
„Jaký nářek proniká můj sluch?
Nekvel, nenaříkej, Dojko brunatá,
sice nezdržím se také od úpění,
cítím místo tebe zkormoucení.
Bud' jen vesela, vždyť nejsi zajata!
Já jsem otrok! Nade mnou máš žezlo vésti,
já chci kuchtit, děvčít, příst a mésti.“

23. Stavěla se, jak by volna byla,
a když ruky nastavila,
přijel na koníku vraném
panoš v zbroji převybraném
křiče: „Zdaliž jsi to, Dojko zlatá?
Bud' mně od koho bud' jata,

máš mou býti v malé době,
rci jen, ubližuje-li se tobě?“

24. Hned ji objal, ona jeho zase;
pak se stiskli: „Vždyť jsme svoji.
Vždyť nás žádný nerozdvojí.
Shledáme se po tak dlouhém čase!
Kde jest ten věk, když jsme jezdívali
na jednom jen koni, když jsme v posteli
jedinké jen líhávali? -
Jak bychom se tedy znáti neměli?“

25. „Kde jsi se zde vzal, mé zlato?“
řekla Dojka, „kdes tak dlouho dlel ?
Dobrý tě sem právě přines Lel,
vše zas ode mne máš míti za to!“
Stasoň zůstal jako opařený;
nejináče bylo jemu,
jak když před hubou psu hladovému
vezme kočka kousek nastrojený.

26. Pražané se chechtem onohli popukati;
radili mu mnozí z sboru,
by byl soku svému na odporu
nedaje se udolati,
aby tropit nedal sobě pýchu.
Znamenaje teprv tolik smíchu
vykládal si jiné příčiny,
nejspíš že má ztratiti svou bohyni.

27. Jiní křičeli zas: „Reku divotvorných úkazů,
nech té dívky, což jest po ní,
když svou mysl k jinému zas kloní, -
škoda tebe, mohl bys přijít k ourazu.“
Ti tam křičeli zas: „Bojuj pro svou čest,
a ty, slouho, pomoz mu ji nést;

porad' pak přec svému pánu,
má-li se bít čili chvátat k stanu?"

28. Slouha jeho radil skutečně,
domů jíti že jest bezpečně,
aby k vůli nevěrnému děvčeti
nebděl časně Vílu viděti.

Ale Stasoňu to utěci pryč nedá,
neb on v pŭtce slávy hledá;
chtě si vymoci svou nevěrnici,
hodí reku neznámému rukavici.

29. V nejlepši hře přestaň, radí přísloví,
by jsi kůži odnes celou;
často následuje na veselou
hračku smutek hotový.
Často radost začátkem prý bývá
zármutku, a často, kdo si zpívá,
brzy pláče; často slunce jasně svítí,
v chvílce malé bouří hromobití.

30. Když tak plouli v rozmaru a v radování
a nic slyšet nebylo než smích,
hle! dvě hejna dívek z nenadání
z lesa přepadla je v šicích čtverhranných.
Putysila vedouc levý statný pluk
cestu k ležení jim zaskočila;
Klavka outok k lesu zamezila.
Tuť pak nastal nárek veliký a hluk.

31. Jako když se hejnu tanečnicků,
kteří hejří ještě v popeleční středu,
za pokutu zjeví přešeredných vzhledů
pekelných sbor komorníků
s oháňkami, pazoury a rohy,
deroucí se o ozdobu masopustníků;

pádí s děšením tu všecko, co má nohy:
takto paloval sbor švarných švihlíků.

32. Ale darmo vzali v vaňkem radu,
darmo ukázali dívkám paty;
nikam nemohli se hnouti před děvčaty,
nezbylo jim cesty, leda k hradu,
zrovna k děvčímu jen ležení,
nepřátelkyním svým do náručí.
Strach je na kolena padat učí,
prosit o život a propuštění.

125

33. Darmo Hovák volá, že jsou darmožrouti,
že jsou jenom k ožírání zásoby,
že jen počtem rozmnožují osoby,
že prý nezaslouží bojovníky slouti,
první že se mají k outěku,
že jsou zběhlí jenom v křepčení.
Nic to naplat, neb krom tebe, černý reku,
a krom tebe, slouho, všickni přišli k chycení.

34. Jako malý chlapec holí, bičem
řídí stádo velké volíků:
takto několik jen dívek zástup švihlíků
žene neodporných v ničem.
Toto hejno, které jindy víc než kozlové
skákávalo, sklopeně si kráčí
jako krotcí, přemožení prací
pod jhem, krásnorozí volkové.

35. Stasoň náhodou jest zproštěn od zajetí.
Vida, že sok jeho zdvíhá nohy statné,
a že Dojka skryt se v křoví letí,
že víc není hádání zde platné,
že zde neprospěje více chlouba,
protože jest za patami zhouba,

nedlel, co má dělat, má-li se bít v poli
čili dát se přes hory a doly.

36. Běžel za ní tento černý hrdina,
nevěda však, která by ji kryla křovina,
dal se lesem; jeho věrný slouha,
který jindy chodíval zdlouha,
běžel za ním, skryl se v dutém dubu.
Pána slouhy potkávaly dívky stále,
vidouc černý oděv, převyzáblou hubu,
myslily, že straší duch v té skále.

37. Vlasta vidouci, že dívek křídla
dosahují místa určitého,
s vojskem v šiku, táhla, jak by do mužského
bytu vrazit chtěla, dobyt jejich sídla;
ale její oumysl byl slavný,
vítězství si zejskat hlavní,
kde by téměř žádný nezahynul s obou stran,
kde by málo krve teklo z ran.

38. Jako slídný vyžlenec, an stopu větrí,
když pán v gruntě cizím po zvěři se nestíhá
a mu slídit nedá, nerad této vůle šetří,
ustavičně pána svého obíhá,
až ho pro nepokoj připne k provazu:
takto Putysila Vlasty rozkazu
nespokojeně jen šetřila,
místo ranění by raděj muže hubila.

39. Ona jak hrom se svým jízdým plukem
levé křídlo prorazila pozadu,
mámíc muže čerstvostí a hlukem,
srážíc v okamžení hejna do řadu,
tu' nos, tam zas kadeř s uchem, s nohou botu
jako makovici ut'ala;

hejna vidouc podiv meče, podiv hrotů,
strachem zděšená se poddala.

40. Jako když jen Bruncvík, slavný český rek,
k meči svému, jenž jest skrytý v pražském mostě
tam, kde řezávají babu o půl postě,
„Všechněm hlava dolů,“ řek,
lítaly hned hlavy jako makovice;
druzí hrůzou zkamenění tratili svou řeč,
jestli hlavu nesou, sahajíce:
tak se muži třásli, vidouc statný meč.

41. Muži, z Vlastina jenž tažení
bitvu krutou předpovídali,
v klín se srazivše v svém ležení
nastrojený outok očekávali.
Však tam nešla; zatím podmanění
v levém křídle byli sborové.
Potupy té chtěli mstítí mužové,
však je odstrašilo Vlasty položení.

42. Umko, víš víc, než se najde u Dalmila,
víc než zaznamenal Hájek převýmluvný.
Svědkové ti moji pravdomluvní,
jenž vždy nelhou, jsou má podpora a síla.
Pomoz, kde mne tito opustili;
pověz všecky podle jména,
kteří proti vůli Vlasty zbiti byli,
který zabil dívku, kterého zas žena.

43. Putysila sbodla s koně Zbinka -
hrdina byl přečistý a užilý -
tenť jest naved svého synka,
aby učinil své matce násilí.
Po něm sešel Chramostejl, rek rozmilý,
posadil on svému synu rohy,

proklínal jak nezavřelý bohy,
obličej že nešlechtit ho spanilý.

44. Po něm moudrou Ctiborovu hlavu
mečem smrtečně poranila,
který radil, aby ji a Vlastislavu
hejna mužská s světa sprovodila,
druhé že se vzdají v podrobenství.
Posléz zkusil Čáslav její udatnosti.
Dobře; proč on o panenství
jejím roztrušoval pochybnosti.

45. Klavka, která z vzdálí muže svého zočila,
nemohouc se zdržet v pluku déle -
házelo to skrz naskrz ní v celém těle -
mezi řady první vrazila
pravíc: „Zrádce! nebudeš víc tropit
nepravostí, navrať promrhané věno!
Podívej se na rameno,
to si hodlá tebe v temnost věčnou sklopit.“

46. Načež on: „Což dostala jsi málo bití?
Chceš-li, abych tobě odjal živobyťi?“
Povstala tu šrůtka v urputnosti;
myslil v slepé nadmutosti,
neznaje však v půtce její změny,
že se zproští jenom hrou své ženy,
ale žena do břicha mu dala ránu,
brzy bylo vidět stínů bránu.

47. Pitka shlídla z vzdálí Motáčka;
nevražíc naň, že ji jednou v kole
nechal státi, zlostně řekla: „Toto pole
není pro Ládina miláčka!
Bys byl raděj v hospůdce si zůstal při křepčení!“
Ach, co činiš, Pitko, vrážíc na něj mocí!

Již jest zasnouben ach! s tmavou nocí.

Privádíš ty Břichnu ku kvílení.

48. Ach! tys, Mladko, také zašla v boji,
zachváčena jsouci od milcho svého,
že jsi měla raděj psa než jeho.

Znamenitá bylas v stroji.

Nic ti neprospělo, že ti modrooké
hejno děvčat posluhovalo;
nic ti ouveh! nespomáhalo,
že jsi nosívala čepce převysoké!

49. Čepce tvůj se hrdě vznášel do oblohy,
velký jsa co staroměstská věž.

Nyní po tobe ach! šlapí koňské nohy,
celý pomačkaný ještě k chvále zveš!
Mnohý básník o tobě pěl chvalozpěvy,
že si bouřil vítr, krotil mužské hněvy!
Mladka také tobě k vůli padla,
se vši vážností co kněžny do divadla.

50. Břichna též ví, jak jest v oné říši,
sprovodil ji Ctibor, její vlastní svat.

Slušně na ni přišel tento smutný řad;
nebo ona, jedem napustivši číši
otrávila svého manžela,

že, když pozvala si milovníků,
nechtěl na ně hledět zvesela.

Odřekne se strojit více zhoubných líků.

51. Tito padli; ale jména jatých
sotva Umka bude míti v paměti,
přes čtvrtý díl jest jich kromě řatých;
Kováka i Příbrala jest viděti,
Zdeňka aneb Dojku také v děvčím odění;
dívky byly jenom čtyry zajmuté.

Noc pak roztahujíc tmavé perutě
učinila šrůtce skončení.

Zpěv šestý.

1. Žádné štíty, brnění a jiné zbroje,
Žádné hradby sebe podstatnější,
žádné důstojenství sebe vznešenější
neochrání srdce od Lelova boje.
Ba, což platno pancířem si míti
prsy pevně ozbrojené ?
Což vám, dívky, platno před sebou nést štíty,
ježto máte srdce dobrovolně přemožené?

2. Lásko, lásko radost roznícující,
kdo se může protivit tvé moci ? -
Zvrhneš mysl tobě odporující,
poníženost činiš z hrdosti!
Z nepřátelů tvoříš dobré přátele,
v outrpnosti obracuješ ukrutenství;
cestu blaženosti často vesele
ukazuješ bloudícímu člověčenství!

3. Dívky přísahaly pomstu, jsouce rozhorleny,
mužům. Hle, teď jsou jmi nakloněny!
Každá sprostá, každá vévodkyně
dychtí milovníka svého míti,
přála by si slouti otrokyně,
kdyby mohla s ním jen dlíti;
tento podnět, palčivá ta střela
oučinek zvlášť v srdcích sprostých měla.

4. Jako když sud bednář požahuje,
pijáků ten zlatý sklad vši radosti,
jak jen podnět k němu přistrkuje,

tu se z této skrejše vlhkosti
pramen prudký vyvaluje,
pohlitit chtě jeho křehké bytnosti:
takto plápol vroucí milosti
zaněcoval dívkám vnitřnosti.

5. Jako podnes ještě bojovníkům
nacházíme dívky nakloněné,
které skrže dvěře uzavřené
najdou cestu v noci k milovníkům,
marné panino jest přísné kárání,
marné všechno zamezování:
takto péče setnic byly málo platné,
přes zdi lézávaly dívky statné.

6. Mnohé ale v mysh nádhernější
aneb v lásce studenější
hanbily se meze slušnosti
přestoupiti v milosti.
Nechtíc přelézat zdi psávaly
milostná rač milým psaníčka;
mnohé zase zvánávaly
reky do známého lesíčka.

7. Proč by mnohé neměly teď plésati,
majíc v lůnu kořist rozmilou?
Netřeba víc mnohým marně vzdychati,
mohou zejskat reky tváří spanilou.
Netřeba víc v dálku běhati,
pro ně nesnázi mít nemilou;
mají hochů švarných hcjna k vybrání;
kdož muž vypraviti jejich plésání?

8. Což ty, Vlasto, což ty, Putysilo,
máte srdce z ledu čili z kamene ?
Milosti což nikdy necítilo ?
Věčně bude lásky zproštěné?

Zdaliž vám se nad ni líbí hrdost,
čili nelidská vás těší tvrdost ?
Šetříte tak bystře svobody,
že vám neškodí nic náhody?

9. Od Děvína blízko lesík krásný ležel,
posvátný byl Ládě bohyni;
vprostřed bylo vidět její svatyni,
okolo ní potok libý běžel;
položení právě roztomilé,
jak by Láda bydlela v tom místě.
Zde se hoši, zde se dívky přespanilé
scházivali před násilím jisté!

10. Mimo jiné Hrubou vodila sem láska;
však již nebyla tu tři dny celé.
Jaká milým věčnosti to částka!
Tužbou puknouti jim může srdce v těle.
První den ji zbraňovala porážka,
druhý jatých losování,
posléz přemrzela překážka,
kratochvíle dlouhé, žerty, hodování.

11. Tuto dívku Nezamysl kníže zamiloval,
rozkoší jsa krásy její opilý;
vždy ho více oheň rozpaloval,
když zas obličej shlíd její spanilý.
Viděl prsy bílé, štíhlé celé tělo,
všecko, co jen zahlíd, chválu mělo.
Není divu, ze se třeštil Nezamysl,
mnohý by si zbláznil smysl.

12. Nebo ze všech ji jen Krasoběla
předcházela drobet v sličnosti,
ale ona mnohem tuto v leposti;
neb tu příjemnost jen sama měla.
Nescházelo jí též přirozené bystrosti,

v mnohých také uměních se stkvěla;
při té libé kráse těla
šlechtily ji ducha sličnosti.

13. Koupala se z vzdálí od děvčího hradu,
krásnou vedouc s sebou družinu;
myslila být jista od vejpadu,
zvolíc ke koupání libou hustinu,
nastražíc též dívky k hlídání;
ale tyto trávil čas v milování
a tak kníže, maje s sebou vychovavatele,
s lovci maní přepad hejno celé.

14. Budižhňup, tak nazván byl ten rek,
panoš plný hrdosti a chlouby,
spatřiv dívky dal znít z trouby,
při tom ochotně hned řek:
„Raději se vzdejte, neminete nás,
sice zbraň má“ - v tom jsa zbaven řeči
jako zmoklá slepice se třás,
v stavu nejša ruku dáti k meči.

15. Jako kdosi kouzly přimrazený,
v jakékoli nalézal se přípravě,
v té též zůstane stát postavě:
takto pěstoun předěšený,
slavné zmínky statný Budižhňup,
zůstal státi jako dub,
maje oči vyvalené jako sova,
hubu otevřenou, nezpůsobnou přednést slova.

16. Ale dívky v okamžení,
jen as na půl přistrojené,
bez pancíře, bez brnění,
prsy ukazujíc rozhalené,
vyrazily na ty, jenž jim byli na překážce.
Tuť pak Nezamysla, tuť i jeho strážce

s lovci hurtem pádit bylo vidět,
až se pěstoun švarný počal stydět.

17. Pěstí tlouk se nemilostně v hlavu,
že mu nohy dobře v běhu sloužily,
však že ruce vytáhnout meč v stavu
pro třeštění nebyly,
hrozil jim ted' mečem nahým,
že se stkvěl vždy jménem drahým,
ale ted' že do nedůvěření
upad nejspíš skrze okouzlení.

18. Nezamysl mněl se býti okouzlena,
cítil se též přetesklivou tužbou rozpálena,
dychtil spatřiti svou dívku hezkou,
všudy vyptával se na ni.
Dověděv se jména posílával psaní,
dary stkvostné; sliboval, že českou
bude kněžnou, celičkových Čech paní,
jí že jedinké se klaní.

19. Ona přirozenou chytrostí
láskou jeho dlouho pohrdala
i tím oheň prudčí zbuzovala;
až pak posléz sama. milostí
náramně jsouc v srdci jata,
po něm všudy toužívала.

Tak se dalo, že v ta místa svatá
jemu k vůli chodívала.

20. Pěstoun čilý znamenaje změnu
na knížátku, velké schopnosti
neměl třeba ku poznání zjevné sleposti;
aby slávu navrátil zas svéinu jménu,
přičinil se v pilné starosti
vyzkoumati vychovance svého vnitřnosti;

nikdež, kam se vrhl jen, nespustil ho z oka,
jak by pod stráží měl svého soka.

21. Mladé kníže, nižádného doma stání
nemaje, se musil míti k milosti své znání;
ale dvořák počal lásku jeho hanět
pravě: „Ha! což chcete na knížecí stolici
z buřického hnízda přivést dívčici ?
Kdož se bude chtít jí z Čechů klanět?
Nemůžete dojít rovné svému jménu ?
Což té nemáte dost za kuběnu?

22. Já sám v krátkém čase dobudu jí jistě!
Mimo nadání ji máte míti ve své moci!
Vyjevte jen, kde se scházíváte, v kterém místě;
jinak prozradím to vznešenému otci,
milovníkem že jste jeho nepřítelkyně.“
Knížovec chtě býti blíž své bohyně,
vyznal z náramné a slepé milosti
pošetile všecky tajnosti.

23. Hrubá, které všecko vyražení
na Děvině tesknost působilo,
pospíchala, kde jí položení
v srdce klepající radost lilo.
Takto vesele si kráčí v Praze
krásné děvče ve své nevinosti;
dohazovači však její počestnosti
pokouší se odprodati draze.

24. Jako děti do náručí vroucně sobě
padli, rádi jsouce, že se vidí zas;
kníže vida slzeti ji, v této době
byl by vyznal zradu, ale v pravý čas
vypad s hejnem hlučně ten zlý rádce;
chtěla se sic bránit celá zdešená:

„Braň mne, Nezamysle, nejsi-li sám zrádce!

Nic to naplat, byla chycena.

25. Dívky zatím v ležení svém vyražení

prováděly s Dojkou přetvářenou.

Vlasta sama měla potěšení,

když ji shlídla všecku ustrašenou;

ale ona nikdy místu, času

nevěřila, zvláště obveselení,

objíždíc hrad, děvčí ležení,

shlídla tuto zrádnou chasu.

26. Spěšně též i mocně jako hromobití

vyrazila na ten zrádný sbor,

a ač byli všickni na odpor,

přec se dala do lítého bití.

Tomu rozt'ala tvář pod samičké uši,

tam zas vyrazila jednou ranou duši,

toho pak tam rozt'ala zas v půli,

provozujíc udatnou svou vůli.

27. Ten sbor jsa pak počtem silný

nenadál se, že jest počet mylný,

neboje se udatnosti jedné panny,

obklíčil ji ze vší strany.

Však se ona nad tím nezhrozila,

mečem sobě brzce cestu proklestila;

pod ním lebka, pod ním sešla každá zbraň,

padali tu muži se všech stran.

28. Hrubá poznavši tu statnou rekyni,

radila hned knížecímu milovníku,

aby prch, sic málokdo že ujde z bojovníků.

Jak by shlídli války bohyni,

slyšíce jen jméno „Vlasta“,

ač jich bylo ještě na sta,

hned se všickni tetelili,
outěkem se rozptýlili.

29. Nejináč než jako když vlk přežravý
hladem mořen dorážívá na skoty;
ejhle! dobytek tu pádí váhavý,
nepovědom síly branné jednoty;
utíká pak ještě tenkrát v ustrašení,
jak by v chřtán byl pazoury již sečen,
když jest životem svým ubezpečen:
takto pádil ten sbor do umdlení.

30. Země posita jest zabitými,
Budižhňup jest také mezi nimi,
záslužný vzal za svou zradu trest;
škodila mu jeho vlastní lest.
Radostné to bylo objetí!
Hrubá byla omámena nad ochranou
nenadálou, Vlasta, že svou vychovanou
vyprostila z záhubného zajetí.

31. Přehrdinská Vlasto, dobyla jsi chvály!
Ale jaký osud na tě nečeká?
Hle, tam panoš spouští se sem s skály,
pravice tvé nic se neleká.
Z vzdálí tě zve k potýkání,
vymiňuje ujednání:
Zde, kdo od kterého bude přemožen,
druhému mná býti podroben.

32. Bylť lto panoš slavný v statečnosti,
s reky neustále výborně se potýkal.
Pozorně a mocně bojovati znal,
ale tenkrát počna v horlivosti,
pro kořist jsa milou rozpálen,
brzy cítil proměněné nestejnosti,

cítil rány Vlasty udatnosti
a spad posléz s koně byvší poraněn.

33. „Kdož jsi?“ táže se ho slavná bojovnice,
„jaký tě sem osud přived, reku přesmělý?“ -
Když však ležel v krvi zmrtevělý,
skočí s koně, odepne mu přilbice;
ale ouveh! jaké Vlastu užasnutí
přepadlo! Ha, ona trne celá bledá. -
„Ouveh! Přemil!“ slyšet jest jen vykřiknutí,
bolest více mluvit nedá.

34. Zkormoucená přenáramnou lítostí,
slzíc vroucně jeho objala.
„Obživni, ach, obživni!“ tak volala
celá vyděšená bolestí.
Když však k obživnutí znamení
na něm přeradostně poznala,
ochotně zbroj jemu odpiala,
kojíc rány schopné k léčení.

35. Nedivte se tomu proměnění!
Seznala jest za Libuše téhož panoše,
v lásce náramné k ní jedině měl rozkoše;
ale jeho láska nedosáhla zření.
Ze zoufalství, že jím pohrdala,
odebral se do dalmácké krajiny.
Sotva přešel české končiny,
prudkost ohně v srdci k němu znala.

36. Když zas přišel Přemil k sobě,
na Vlastu hned pohlíd lítostivě:
„Mohla si mě nechat umřít v této době,
ani při skonání nenakládáš milostivě;
sejít skrze ruce tvé jsem sobě přál,
darmo voláš živobytí zpět;

netěší mne více svět,
o smrt jsem jen vždycky stál!“

37. Vlasta obličejem na něj vzhlédla
plným milosti a naděje;
pookřál tím, jako když se naleje
do ran balšámu. Dle něho sedla
těšeci ho, patříc na něj stále,
on pak začal slabým hlasem dále:
„Darmo vážete mé rány,
láska přivede mne v stínů brány.

38. Pro vás opustil jsem lůno vlasti zlaté,
pro vás ubral jsem se na sto mil,
abych lásky vaší zproštěn byl.
Přec bylo trápeno mé srdce jaté!
Zvolil jsem si půtky, cestu slávy,
abych opovrhl ty hrdosti,
neslyšel víc o vás žádné zprávy;
sedm let jsem trval v tcto stálosti.

39. Osvobozen po těch letech od třeštění,
vrátil jsem se na hrad svůj;
tam jsem našel viset obraz tvůj,
v živé kráse jenom k promluvení;
spokojnost jsem ztratil znovu od té chvíle.
Nabaživ se svého živobyetí,
žádal jsem si s tebou vejít v souboj lýtý,
od tvých sejít rukou zdálo se mi milé.“

40. Jak to bodlo krutou Vladislavu!
Kdož jest její bouři vypsát v stavu ?
Celá již již radostí jsouc obměkčena,
chtěla lásku vroucí vyjeviti;
ale hrdost její zarmoucená
kázala jí lásku zatajiti.

Bylo v obličejích vidět zapálení,
bylo vidět rozmejšlení.

41. Láska, hrdost, panování, svoboda
chtěly v srdci jejím zvítěziti;
jedny chtěly, by jí neškodila náhoda,
druhé zase usilovaly ji podrobiti.
Na koně ho již již vsadit chtěla,
vésti k uzdravení ku hradu;
ale hrdost káže, by se oukladu
vystříhala, nevědouc, co volit měla.

42. Když tak ještě dlela v přemejšlení,
blížili se k ní dva reci,
chtíce udatnou a slavnou věcí
přivést nečest k napravení,
volajíce Vladislavu k souboji.
Ale ona sama s sebou jsoucí v rozbroji,
utíkajíc na svém koni k ležení,
trpce nesla toho zlehčení.

43. Jako hladový vlk z stáda kořist nesa
dů střílce když dojde ranění,
nerad pustiv loupež v spěšném umdlení
chvátá dopídit se lesa,
ač v něm msta vře, strach mu odporovat nedá :
Tak jsouc Vlasta poraněna od Polela
cítí, že jest slabá, celá poděšená
v outěku si živobyť obhájití hledá.

44. Vrátila se na hrad celá proměněná,
nekráčela více smělym krokem,
nepohlížela víc všeho bystrým okem;
však jsouc celá zamyšlena,
když jí vytáhly vstříc jakožto své kněžně
velebíce dnešní statečnosti,

chvály poslouchala v mrzutosti,
dlouhé zprávy proběhla jen zběžně.

45. Netěšilo jí dnes žádné vyražení,
ani nad vítězstvím dnešním děvčí plésání;
samota jí lila v srdce utěšení,
nářek, pláč a pro něj hořekování,
bolest hrozná srdce její svírající.
Co má činit, dlouho přemejšlela,
má-li svobodu si zvolit, nevěděla,
čili poddati se lásce vítězíci.

46. Spaní jest jí došlo teprv dlouho v noci,
její snové, vidění
bylo samé smutné děšení
o miláčka smrti, o nemoci.
„Ach! on umře!“ počala tu bédovati,
„já jsem přivedla ho ku zoufání!
Věčně budu tebe milovati!
Proč já sama raděj nezhyňula v potýkání?

47. Musím za ním; ach, což druhé bojovnice
o mně řeknou, když jim donesena
bude pověst, že jich hrdá poručnice
milostí jest roznícena
a že jako nějaká mdlá dívčice
za svým rekem sama běžela,
ježto jiným vždycky hrdost kázat uměla ?
Zdaž se nebudou smát velice?

48. Ach! což všecka vítěztství mi prospívají?
Jakou rozkoš sláva, vyvýšenost
srdci mému ztrápenému dají? -
Milejší mi v lásce podrobenost! -
Podrobenost ? Milovnice svobody
ponejprv tvé lahodění chválí!

Ládo, moc tvou dokazují důvody,
tvá msta trpce v srdci pálí.

49. Musím za ním, což jen jedině
mužům patří dívky navštívit?

Což pak nesmí žádná rekyně
neslušného zvyku opustiti,
který jen mdlé duše ctějí? --

Zdaliž v nemoci se aspoň navštěvovat smějí ?

Proč tak chvátám? Snad jen pro zármutek,
neb již v srdci cítím opravdivý smutek!“

50. Jako když se někomu zdá, že se topí,
tuť pln ouzkosti jsa brzy utonuje,

brzy zase najednou se z vody vzchopí,
s unavením velkým dosahuje
přeradostný blízký břeh;

v tom se mu břeh zase utrhuje,
zanáší ho proudu mocný běh:

takto Vlasta na své mysli uvažuje.

51. Posléz umínila přece jeti z hradu;
napsavši pak Putysile psaní,

že ji činí na čas nad Děvínem paní,
však, by neválčila, dávajíc jí radu.

Před svítáním vyjela ven sama jedině,
přistrojená jako dobrodružka;

o oumyslu žádná nevěděla služka,
o odjezdu jejím žádná rekyně.

Zpěv sedmý.

1. Odpusťte mi, dívky přezdvořilé,
že se bojím pořád hlásati,
co kdy vaše předkyně tak ušlechtilé

znaly k slávě vaší konati,
žc bych muže i vás popudit moh k hněvu,
že jen jiné dívky chválím neustále,
málo jevě k vaší, též i k mužské chvále;
napravím to všecko v tomto zpěvu.

2. Čas jest, bych se vrátil k Kasalovi;
zanechán byl na Kybojské tvrzi,
ježto náležela reku Zajícovi.
Však se vypravit z ní míní brzy;
neb mu nic tam nečinilo potěšení,
jídlo zavrh, pití, hovoření,
i též domácího pána povídání
poslouchal jen jako u dřímání.

3. Vypravoval Zajíc, starec v řečech hojný,
jak on mnoho z mládí projel světa;
Vlastina že máteř byla jeho teta,
vlastní strejček žc byl Zbislav zbrojný;
tent' že za svého byl věku
nejstatnější ze všech reků,
kde jen slyšel o nějakém boji,
že tam hned být musil v zbroji.

4. „On si Domku,“ pravil dále, „sprostnou selku
pojal za manželku
a to pro vznešenou slávu
její neslýchané síly;
neb ji zamiloval vida, ana krávu
nese hodnou chvíli.
Myslil vzíti matku statečného plodu
a tím oslaviti jméno svého rodu.

5. Ale žádného mu syna
nezrodila mimo dceru jedinou,
jménem Vlastu. Náhoda tím byla vinna
aneb spolu příčinou,

že jí dával mužské vychování.
Brzy byla k jediné mu radosti,
když se zbraně chápala hned v mladosti;
- o bitvách jen těšilo ji povídání.

6. Často u mne v této tvrzi bývávala,
mnoho koní v jízdě též mi přetrhala,
nechtíc nikdy konat práce ženské;
těšilo ji koně bujně krotit,
zvěři honit, při vojenské
práci a hrách hrdinsky se potit;
nosila již tehdaž vždycky zbroj,
s otcem chodívajíc v každý boj.

7. Ale krutost její nebožka má žena
ukojila. Když si na ni připomenu,
vždycky chválit musím její cenu!
Nebo mnohá splnila se změna,
kterou ona dávno napřed zvěstovala;
za to ji však měli vůkol za věštkyni;
tato měla k tomu dnešní vévodkyni,
by se zbraně zcela varovala.

8. Nešlechtila uměním jen hlavy,
ale obrousila také hrubé mravy;
vychvalujíc šlechetné jen smejšlení
vece: „Což jest do statnosti,
jestli zbavena vší šlechetnosti ?
Samé jediné jest zuření!“

Vlasta jí co matky poslouchala,
až se s pláčem od nás k bohům odebrala.

9. Zaslechl jsem o ní sem tam slavné věci.
zvláště slávu všecku v statečnosti;
ale byl bych mnohem radši přeci,
kdyby měla méně srdnatosti.
Jsa pak bez dědice chtěl jsem rád

tu tvrz s dědinou jí dát,
by se poddati zas chtěla,
muže v uctivosti měla.

10. Nedala mi žádné odpovědi.
Vyříd'te jí, že já v přípovědi
ještě stojím, by jen zanechala rvačky!“
Takto řeč svou skončil, všickni panoši
starce poslouchali s rozkoší,
že zas mají nové povídačky;
poděkovavše se za vzkázání,
ubrali se všickni na odpočívání.

11. Ledva třpytěla se záře jitřní,
když již Kasal na kuň sedal;
nepokoj mu lásky vnitřní
ani podřimnouti nedal.
Nad lásku mu ještě sladla více msta,
viděl v mysh porážeti dívek sta,
chasy jeho bdící hluk
probudil ten dobrodruhů pluk.

12. Vyjel ten rek pohromadě s nimi,
však se brzy odtrh od tohoto spolku;
neb ho netěšily žvatlání a šprýmy,
vychloubání, jakou kdo má holku,
příliš vesela mu byla tato družina;
jela mu též velmi zpoznenáhla,
ač s ním jen co nejrychleji táhla;
líbila se mu též samota a pustina.

13. Šárka, jenž se nikdy na samotné štěstí
nespolehla, vypátrala sama,
že jest jí sbor mužů za patama;
chtíc ho přivést rychle v nescestí,
vyslala vstříc vyzvědačky vycvičené,
v mužský oděv převlečené;

mezi nimi ve lsti měla Libka předek
oblečena jsouci jako starý dědek. -

14. Hlavu její kryly svodné šcdiny,
šedivé též vlasy její bradu;
stavěla se, jak by chtěla řadu
jejich chytit. Shlídše ji ti hrdiny
vzkřikli: „Kde pak jsi se tu vzal, reku plesnivý ?
Tys to ten rek Šárce strašlivý!
Vid', žes býval v Hloupětíně ?
Zdaž jsi neviděl jí nikdež u Budíně?“

15. Na to ona: „Netupte pak ctného starce!
Ukrátí vám věku Perun, vzniku dárce!
Ať pak sami nejste někdy z Hloupětína!
Já jsem zasloužilý šlechta z Slavětína.
Dnes pak na mém vrchu, jménem Bydlina,
odpočívá Šárky bystré družina.
Tať vám ještě nadělá dost vrtochu,
nebojí se posmívačných jinochů.“

16. Tato slova, též ty svodné šediny
oklamaly všecky hrdiny.
Znamení hned dali Kasalovi hlukem,
po poslích též oznámili zprávu lživou,
poslouchal ji myslí předychtivou.
Ihned dal se k tomu místu s plukem.
Jeli rychle všickni pohromadě,
mčehož pak nečijíce o oukladě.

17. Ó jak lehce do srdce se vloudí,
čeho srdce sobě přeje!
Že již patří na šlépěje
Běly zlaté, pevně soudí.
Vášeň ten blud libý do srdce mu leje.
Ó jak velmi bloudí!

Čím víc chvátá, čím víc paluje,
tím se více s pravé stopy vzdaluje.

18. Neboť pádě, co měl síly,
mnohou v okamžení ujel míli.
Teprv když již dosáh téhož hradu,
poznal přeškodlivou zradu.
O dívkách nic nevěděl tu žádný;
rozvažuje podvod zrádný
a čas darmo promařený,
dal se v levo celý roznícený.

19. Samotný tu sjezdil mnohé pustiny,
mnohé lesy, mnohý hrad,
až kuň jeho pro mdlobu a hlad,
nemaje však k postu příčiny,
klusati již nemoh dále.
Což teď panoš znamená, mysle neustále,
skočiv s koně, zanechal ho pásti
přemejšleje, jak se mohl zmásti.

20. Dva dny ten rek neokusil jídla,
jezdil mysle dostihnouti Šárky sídla,
prohlížeje všecko přepilně;
ale vždycky omylně.

Posléz přemohla ho přirozenost,
mdlobou jsa již celý jat,
počal cítit třetího dne hlad;
neb již ulevila vášně poděšenost.

21. Jeda z lesa zaslech libý zpěv;
pastýřka tam pěla v nevinosti,
stvějíci se celá v spanilosti,
Ukrocoval se mu hněv.
Zpívala tu píseň přežalostnou,
jak jí odšel v půtku její milý,

jak byl krásný a jak ušlechtilý
a jak válčí stále s zbeří zlostnou.

22. Bylo přerozkošné položení,
zvláště v podletí teď plné příjemnosti;
stromy plné květu, luka v zelenosti,
všecko lilo v srdce občerstvení;
skákala tu přeradostně jehňátka,
zpívala též vůkol ptačátka,
obživující vše máti přirozenost
lila sílu v tvory, lila spokojenost.

23. Užasna se Kasal v pohnutí,
přistoupí k té dívce utěšené,
ona shlídnouc reka, v leknutí
mněla, že zas vidí děvče ozbrojené;
zblednouc počala se třásti.
Na to Kasal: „Nic se neboj, krásná dívčice!
Nevinnosti ujímá se, věř, má pravice.“
V tom slez s koně, popustil ho pásti.

24. Snídaní v tom přinsla jí sestra mladší.
Pobídl ji náš rek, aby si zas sedla,
nic se nestydíc jen jedla.
Nechtěla přec říkoci: „Pro oba dva stačí
tento makovec jen sprostný!“
Nezpouzel se panoš, neb ho bída tlačí;
zdál se mu být chutnější a sladší
nežli jindy pokrm stkvostný.

25. U snídaní Kasal se jí ptá,
jestli zbrojné dívky zná,
že si v zpěvu na ně naříkala ?
Ona na to za odpověď dala:
„Znám je dobře z smutné zkušenosti,
nebo u nás před dvěma dny byly,

tyť mě něco nasoužily,
tropíce mi naříkání dosti.

26. Chtěly na Děvín mne s sebou vzít;
ach, tuť bylo pláče, kormoucení!
Otec za mne stádo, jeho všecko jmění
obětoval, nechtěly ho mít;
až pak jedna lepší, nad ouzkostí
mou přec jata byvší outrpností,
řekla: „K čemu platné dívky plačtivé ?
Zdaž z nich budou bojovnice strašlivé ?“

27. Měly také s sebou jednu slečénku,
jaktě živa neshlídla jsem sličnější;
když jsem zřela na tu panenku,
měla jsem vždy srdce tesknější;
nebo ona tak si hořekovala,
že se téměř mohlo srdce rozpuknouti;
přec jí žádná nelitovala,
žádná nechtěla se nad ní ustrnouti.

28. Jak jsem znamenala po náreku,
musila již býti zasnoubena
nějakému vznešenému reku,
pro nějž byla nejvíc zarmouccna.
Často vece: „Ach, to jest den, ó Kasale,
přezádostivého spojení,
plný nářků, bolestí a kvílení!
Nesnesu já toho, zhynu v chvíli malé!

29. Což pak jsem vám učinila, ukrutnice,
že mne nenecháte v pokoji ?
Ach, což jest mi po boji;
nejsem žádná bojovnice!
Jaké Kasal učinil vám ublížení,
že vy jeho k pomstě ponoukáte ?

Jestliže mne zpátky nedodáte,
dostihne vás všechněch zahubení!“

30. Smích jen z jejího si strhly naříkání;
že si bude brzy jináč zpívat,
až ji budou těšit trouby, bubnování,
až se na záhubu bude mile dívat.

V tom ji ozbrojily v odění,
v pancíř, lebku, v brnění,
dávajíc jí pavézu a dřevce,
tak jak sluší na oděné děvče.

31. „K čemu dáváte mi smrti nástroje?

Nenávidím všeho krve prolítí,
milovnice jsem jen pokoje.

Žádnému já nejdu po živobyті;
k čemu strojíte mě do zbroje ?

Abych bázlivá šla do boje ?

Bálat' jsem se ihned z mládí zbraně;
zdaliž náleží zbroj lita panna ?

32. Proti komu mám nést tuto zbroj ?

Proti mužům, kteréž z Kasalovy šlechtnosti
všecky srdečně mám v uctivosti ?

Proti těm mám vésti boj ?

Proti milému má tedy zbraň vést milovnice ?

Zdaliž netáhne věc pravá k pūtce muže ?

Chcete-li, bych válčila přec, nuže,
proti vám chci býti bojovnice!“

33. Neprospěla dívčici ta řeč;

chtíc neb nechtíc - musila vzít zbraň;
nahý ukazovaly jí meč

řkouce: „Bezhlavá jsi, jak chceš, haň!

Nepopouzej nás víc k zlosti,
na tvé hlavě bude míti Děvín dosti,

aneb jestli odpustíme tvému životu,
zaslíbiti musíš bohyni svou čistotu.

34. Den se pozdržely u nás celý,
plouly vsecky u veselí
vědouc, že se muži chybnou cestou dali.
Na ráno se, hned jak vzešla zorní záře,
tímto lesem odebraly.

Slečna majíc slzí plné tváře,
za mé slzy dala tento prsten stkvostný
pravíc, že by jí ho odjal ten sbor zlostný.

35. Toto slyše, zlostí celý rozpálený
nemoh ten rek plakat, msta v něm vřela.
„Vítej,“ pravil, „kove pro mne zhotovený!
Já jsem Kasal, ona byla Běla!“

Pastýřka hned počala zas slzet znovu,
podávajíc vážného mu kovu.

„Vezměte ho, vždyť vám přináleží.“

Dav jí peníz, letem pro koně si běží.

36. Lesem tím se daje, jezdil celý den,
nemoh cesty z něho najít ven.
Až pak obklíčen tmou, nemoha již dále,
zahlíd neznámý hrad na vysoké skále,
celý vůjkol světlem osvícený. -

Co měl dělat ten rek unavený ? -

Bral se k němu jako bludný host;
spustili hned pro něj most.

37. Na troubu v tom bylo heslo dáno,
přišly z hradu dvorné družiny
pozdravit též toho hrdiny;
vedly hned ho tam, kde bylo hodováno.
Jedna z nich dí: „Reku statný, vězte zběžna:
dnes noc svého narození slaví kněžna.

Vkročte sem, zde u hudby jsou pohromadě.“
Jak vstoup na práh, seznal, že jest v Liběhradě.

38. Nevěda pak v prvním rozhorlení,
má-li vytáhnout svůj meč
čili nekaziti vyražení;
až v tom Žvatva počnouc řeč:
„Nic se neboj, reku znamenitý!
Žádnému zde nebereme živobyťi;
Slavka, naše mocná řiditelkyně,
nesmejšlí tak přísně jako Vlasta rekyně.

39. Nemáčíme v krvi mužské zbroje,
ale ukojujem všechny boje.
Vědouc, že to živobyťi krátké, milé
spěšně plyne, proč bychom mu pošetile
uplynouti daly v péčích, bez radostí ?
Jaká v světě veselost jest bez milosti ? -
Pročež v lásce libé, v kratochvílich, v křepčení
hledáme zde svého blažení.

40. Ještě od nás za mého zde věku
žádný, co jsem znala reků,
nepospíchal, ale zůstal rád,
moha srdce, které chce jen, vzdát!“
Přiveden jsa k stolu prostřenému,
nalila se číše vínem jemu;
nechtěl v prvním roznícení
ani jídla ani vína k posilnění.

41. Zahlíd také sedět po straně
v lůnu dívek známé panoše,
v měkkých oděvích a bez zbraně,
v objímání hledající rozkoše.
Tyto krásné Ladonovy dcery
hrály líbezně jim na cithery,

o Ládě jim vroucně zpívajíce,
očkem při tom na ně házejíce.

42. Tito reci, ježto na Kybojské tvrzi
proti dívkám pomstu přísahali,
v klínu dívek lásku slibovali;
poznávše však reka brzy,
sklidili se spěšně zahanbeni.
Takto vybíhají v pádu celém,
kteří v domku podezřelém
okusili vyražení.

43. Na to Slavka, jejich vévodkyně,
přivinouc se k němu vece: „Vaše podoba
jest všech reků jistě ozdoba!
Já jsem mužův vroucná ochránitelkyně!
Však jsem takového panoše
neviděla u té kráse, u té síle!
Zasluhujete dnes odpočívat mile,
se mnou požít v lásce rozkoše!“

44. V tom hned druhé bystré dívčice
krásu její vynášely velice;
že to pro něho jest zvláštní čest,
že ta utěšená rekyně
ze všech jeho volí jedině,
on že jediný jí hoden jest. -
Pro něho to bylo k pomstě popouzení,
přece ale tutlal vnitřní rozhorlení.

45. Na to vévodkyně vece: „Panošku!
Pohrdat chceš Polelovou šipkou ?
Vlastně potrestal tě láskou trpkou ?
Zde on jináč jedná, zlatoušku!
Okus jídel, neodpusť též vínu!
Hodí se ti na mém klínu!“

V tom ho chtěla vroucně obejmouti,
k srdci svému silně přivinouti.

46. Ale tento zdrženlivý host
nemoh déle tajit zlost
praví: „Táhni, chlipná ženice,
dříve než tě zachvátí, má pravice!“
Touto řečí zůstala jak opařená.
Na to vece: „Hejsku proklatý!
Láskou pohrdat chceš zajatý?
Zkusíš, co zná Slavka rozzlobená!“

47. Vytáhla meč, hned se shrnul dívek sbor;
jak když vypadne vlk na divokou svini,
ona jiskříc oca postaví se v vzdor,
kunčíc volá na družiny;
k pomoci tu pádí lité hejno s hor,
obstoupna hned v okrouhlosti nepřítele
takto dívky pro svou vévodkyni
obklíčily reka směle.

48. Ale jako luňák, ptactva dravý vrah,
neděsí se, nemá žádný strach,
když se mu hluk ptáků namítá;
nad ním nelítostně plésá,
všecky v mysli za svou kořist počítá:
takto Kasal v srdci pomstu nesa,
nepřipouští odpornicím větší ceny,
drží je jen za nadmuté pídiženy.

49. Nebo vyrazil jí napřážený meč,
popadna ji v polovici,
mrštil udatně ní po světlici,
že jí přešel smích a řeč.
Ku dveřím až odletěla mocí,
chřestily v ní od zdi kosti,

krev se lila u hojnosti;
zasnoubena leží s věčnou nocí.

50. Jako snadně za našeho věku
mnohý z rozhlášených reků
prázdnou od franckého vína lahvici
toče, hodí do povětří,
když již douškem posilnění větří:
takto Kasal chlipnou ženici
snadně po pokoji hodil;
tím pak strach a hrůzu zplodil.

51. Dívky vidouc smutný vévodkyně pád,
netroufajíce si odolat té síle,
sklidily se hned té chvíle,
kde byl jenom jaký spád.
On se stydě po nich mečem hnát,
házet nástroji jen hudebními.
Nebudou víc na ně hrát,
ani k lásce vábit zpěvy oulisnými.

52. Nalez v jedné síni pochodně,
zapálil hrad s mnohých stran;
záře vystoupila od ohně.
Rytíři to vidouc hrnuli se z bran.
Dívky ale v ustrašení
nedočkavše další nehody,
utíkaly podzemskými průchody,
a tak přišel ten hrad k poplenu!

53. Tímto ohněm vyslancové Přemyslovi
vábeni se k tvrzi žhoucí brali;
náhodou vstříc přijdouc Kasalovi,
zprávu radostně mu zvěštovali:
„My vám nesem od Přemysla poselství,
žádá o předešlé zase přátelství,

byste z mysli spustil jednou starý hněv,
zabraňoval cedit mužskou krev.

54. Uznává ted učiněné bezpráví,
že jste za vítězství malé odměny
dostal; jistě všechno napraví,
jestli potáhnete na ženy.
Zde vám odesílá zlaté nádoby,
sukní stkvostných jiné ještě zásoby
slibuje vám mnoho dát,
mimo jiné statky Křivohnát!“

55. Po něm pravil posel Chostomel:
„Již jsem pro vás mnohá místa sjel,
byl jsem také na Bilíně,
tam jsem zaslech vaše smutné příhody.
Hodějí se dívkám jejich podvody!
Však již Běla bude na Děvíne.
Ostatní se netýká vás žádná novina,
než že na blízku vás hledá vaše družina.“

56. Kasalovi bylo milé poselství,
ne sic pro dary, však že by Běla
na Děvíně býti měla.
Děkoval se za to vzácné přátelství
a že jako panoš věrný
potrestat chce zástup licoměrný.
V tom hned sbor svůj svolat dal,
po Běle se všudy pilně ptal.

Zpěv osmý.

1. Množství bouří, jenž se v světě dály, svědčí,
že tak snadný ouřad není zemské řízení,
ale že jest těžkost mnohem větší

spravovati krásné stvoření.
Dotvrzují každodenní rozbrojové,
stěžují si na ženy i mudrcové,
že jim jedné nelze přivést k poslušnosti
a že sami jsou jim časem v poddanosti.

2. Putysila nyní vedla ředitelství.

Tato neukojitelná rekyně
proti mužům věčné cítíc nepřátelství,
po cti dychtila jen jedině.
Pověst slavných činů vznešeného ducha
jejího jen mocně kojila,
zvuk jen trouby polní do jejího ucha
líbezně zněl, ji jen půtka těšila.

3. „Statné dívky,“ praví, „uzdu správy
Vlasta do mých rukou popustila!
Což vy mníte, dobudem-li slávy ?
Zdaž-li Vlasta sama zvítězila ?
Vojsko statné mocí svou a silou vlastní
vítězství si jistě dobývá,
žádný vůdce ani způsob šťastný
slabým něco k slávě prospívá.

4. Nejsm Vladislavy nepřítelkyně,
ale kdyby byla tato rekyně
uposlechla vroucné rady,
ležely by rozdrčené mužské hrady,
bídný by byl mužský stav,
nemohli by více zdvihnout hrdých hlav,
nebyla bych uzavřela pokoje,
aby zase mohly počít rozbroje.

5. Nemáme se co bát ještě otročení;
ale za ten čas, co nyní k podmanění
mužů krev zas naše marně teče,
co jsme zahálely v pošvách majíc meče,

podrobit jsme si již mohly jiné krajiny.

Šla by pověst o nás věčná
skrze všechny světa končiny,
jak jest naše moc všem nebezpečná.

6. Panovat má naše pokolení!

Zplozeno jest pro žezlo a správy.
Vštipena jest nám všem žádost k vladaření,
vložená též v mysl žádostivost slávy.
Muži tu ctnou vlastnost naši dobře znají,
z nenávisti chlubností ji nazývají;
ale jaký podnět šlechetnější jest
k skutkům ušlechtilým nežli čest?

7. Počtem přemáhající nás nepřátelé,

myslejí již jisté míti vítězství,
úsilí jich opovážlivé a smělé
směřuje nás přivést k otroctví.
Ale padnout musí někdo do poroku.
Jaké jest to panství bez otroků ?
Toť pak rozlosují meč a pravice,
má-li otročiti muž neb dívčice.

8. K půtce nevzbuzuje nás jen sláva,
čest by o nás zněla u všech národů,
nýbrž náleží nám válčit pro svá práva,
zachovati zlatou svobodu!

Nechtěla bych dočkat toho okamžení,
kde by přepadnout nás měla jistota
nového zas otročení,
mečem bych si ukrátila života.“

9. Domluvila; vůkol zněla pochvala,
každá dívka udatností plésala.

Ó jak k změnám náchylné jest srdce ženské!
Před tím vážilo si lásky velice,
náhle dychtí zase každá dívčice

po půtkách a po vojenské
slávě! Ach, což věřit ženě!
Poddána jest každá náhlé změně!

10. Jejich vychválená Vladislava,
kterouž ctily jako bohyni,
nebyla již prozřetelná hlava;
chválily teď Putysilu rekyni.
Nebyla již Vlasta více srdnatá,
nebyla již mocná ochránkyně,
ale byla bázní marnou podjatá,
ospalá jen vévodkyně.

11. Dokonce pak mnohé poklepačky
věděly hned o ní povídačky,
že jest odjezd její podezřelý,
že byl včera pohled její neveselý.
Ihned mnohé její skutky prázdné viny
vykládaly za hanebné činy.
Jediná jen Svatna, její přítelkyně,
ujala se takto statné vévodkyně:

12. „Která vyvedla z vás tolik činů slavných,
která založila nová řízení,
která ze všech k žezla vás jest vedení ?
Která tolik vítězství tak slavných
vydobyła ? Tot' vám vyšlo z paměti,
jakou porobu jest ještě viděti ?
Ať pak někdy z nenadání
nechválíte jejího zas spravování!“

13. Na to Vadka řekla: „Která války nechce,
té já nenávidím jako Putysila!
Napravme, v čem Vlasta pochybila,
nepřátely potřebem lehce!
Vítězné jsme ještě ženy, dívčice,
ochroměné nejsou naše pravice,

není mysl naše přemožena,
ani horlivost pak ochlazená.“

14. Hravka, paní hrdá, přišla k slovu:
„K čemu volnost mužům, k zkáze naší?
Hovění jen ponouká zas k bouři znovu,
přísnost nepřátely poráží a plaší.
S přemoženými vše dělat povoleno.
V kolíbkách hned potřít sluší příští ourazy!
Panování bázní bývá upevněno;
vydejme též prozřetelné rozkazy!

15. Jest-li zameziti chceme příští nevole,
v zákoně ať prohlédáme přehluboko!
Každé, jak se narodí jen pachole,
ať jest vyloupeno jemu pravé oko,
aby nemohlo víc měřit z luku!
Zohavit mu musíme též pravou ruku,
utít dáti nejméně dva prsty,
aby jilce držet nemohlo víc v hrsti.

16. Zakázáno budiž mužům nosit zbraně!
Ty jen přináležejí panně.
Když svou muži předhazují sílu,
ať si s silnějšími voly
u pluhu ji ukrocují v poli
aneb v jiném hmotném dílu!
My pak z mládí zvyknouc nosit zbroje,
povedeme statné boje.

17. Každé dívce, jak se mile zrodí,
která jen se k potýkání hodí,
budiž uřezán prs pravý,
by jí přes čas neškodil vést lučičtě;
ať hned z mládí zvyká vidět bojiště,
ať se časně bázlivosti zbaví!

Když tak utvrdnou v tom z mláďi,
nesnází a půtek budou žádat rády.

18. Za to budiž každé dívce v moci
vybrat sobě hochu bez nucení
podle svého oblíbení.

Po ní děti a ne po služebném otci
buďte jmíny. Ona bude jeho paní,
panující též i nad životem jeho,
on ať se jí jako kněžně klaní,
jestli nechce dojít konce zlého.“

19. Když tak skončila své přednesení,
bylo s pochvalou hned od všech potvrzeno,
za svaté též vůbec rozhlášeno;
jediné však vyloučily předložení,
jenž se dotklo vyloupení oka,
že by tuze zohavily svého soka,
že by bylo nelibé naň pohlídnutí,
při tom cítíce s nimi ustrnutí.

20. Po ní smělá Stratka slyšeti se dala,
ana nesla pomstu věčnou na Příbrala,
že jest lásku její opovrh.

Ó jak ženám pomsta sladně!

Není u nich odpuštění snadné.

„Ten,“ tak praví, „ten, co k hradu první vtrh,
ten, co vzbouřil naše nepřátele,
chodí po Děvínu převesele.

21. Jestli škůdcům, kteří hledí úkladů,
neukážem přísných trestů příkladů,
rozmnožíme více nepřátele,
zkázy tropiti nám budou směle.

Která Příbrala z nás nezná zrádce?“

Všecky volaly hned: „Dělejme s ním krátce!

Nádherný ať visí hrdina!

Bouře nové jest on příčina.“

22. Statná Putysila, na vtipného Přibrala

sama nevrouc, rozkaz k smrti vydala.

Jak pak, chytráku, se tobě povede?

Žádný z reků na pomoc ti nejede?

Ani nemáš Bruncvíkova meče,

abys zkusil kruté seče,

ani nemáš pohotově Šemíka

ani příbuzného diblíka.

23. Žádný z bohů, žádná bohyně,

nevzal si tě zvláště pod ochranu?

Žádná nevymlouvá tebe rekyně?

Na kterou se tedy vrhneš stranu?

Sestry Hrubny jest sic srdce rozníceno,

ale pro pláč slova přednést není v stavu.

Meč již vytažený čeká na tvou hlavu.

Nelekáš se? Vždyť jest tobě mluvit povoleno!

24. „Umřítí mám,“ pravíl, „dívky rozhlášené!

Mocný rozkaz váš to poroučí.

Brzy uvidíte nařízení vyplněné,

však se duch můj lehce od vás odloučí!

Neb já umru, dívky, rád a mile,

že vám věštím duchem v prodloužené chvíle

mohu přednést umírající

slávu vaši věčně zůstávající.

25. Slyšte, spanilé a statné rekyně!

Vítězství vám dají bohové a bohyně.

Vaše slavné pokolení,

jehož síla Ilová,

uvrhne zas muže v podrobení,

sláva o vás půjde nová.

Přemožení muži bez šrůtek a vády
budou poslouchat vás zase rádi.

26. Pověst vaší slavné statečnosti
rozlívá se od končmy do končiny.

Vaše přehrdinské činy

docházejí všude poctivosti.

Ale víc než skutkové tak smělí

rozšiřují slávu vaše zřejmé ctnosti,

šlechta, mírnost, šetření též spravedlnosti;

tyto nakloňují vám svět celý.

27. Neboť vskutku každé ukrutenství

jeví nestatnost a tupost národů,

zbouří proti sobě člověčenství,

nejvíc sobě bývá na škodu.

Nelítostným bývá člověk nad krutostí,

odměňuje zuřivost zas zuřivostí,

kdežto při lichotné lahodnosti

přivykne jhu nelehkému poddanosti.

28. To vy dobře víte, dívky osvícené,

jenž se stkvíte ve všem umění,

jsoucc v umělosti rozhlášené;

protož vám jen patří řízení!

Neb jest vskutku tupé naše pohlaví,

nikdy moudrost podrobena tuposti

nemá býti, jako světlo temnosti!

Jak pak tupost zemi oslaví?

29. Vaše krása, vaše sličnost přespanilá,

vaše líce libá, kvetoucí,

vaše líbeznost a lepost ušlechtilá

podjaly mne dychtivostí žádoucí!

Ach, ta nad srdcemi zvítězuje!

Její přemilostný zhled

srdce lichotivou láskou opanuje,
podrobit si může celý svět.

30. Žádná žádost vzít vám žezlo spravedlivé,
žádná krutá mysl k boji
ani vášeň po cti lichotivé
mne sem nepřivedla; dychtím po pokoji.
Chci být v spokojnosti živ.
Ale, že mi ucházel věk bez radosti,
co jsem povzdálen byl od sličnosti,
že jsem já se spustil cesty, jakýž jest to div?

31. Není v světě trpčejšího trápení,
jako živu býti bez dívčice
v pouhém jenom dychtění!
Ach, snad také lásku znáte, bojovnice!
Nikdy-li pak ještě rozhněvaný Lel
do srdcí vám nevypustil trpkých střel ? -
Zdaliž nikdy dychtivostí neopojil,
nikdy milujících nerozdvojil ?

32. K čemu s vámi mluvím o milosti?
Vy jen znáte slávu udatnosti;
Láda není vaše bohyně!
K čemu žádám na vás outrpnosti,
když mne máte nevinného v ošklivosti.
Umru já rád, ale nevinně.
Nejsem této bouře svůdcem,
aniž kdy jsem vám byl vaším škůdcem!

33. Potrestaný od přemocných bohů
jest již Vacek, bouře původce;
leží zahrabaný na bojišti hluboce,
vzal trest spravedlivý za polohu!
Pozdvih bouře jenom právě
k nové vaší slávě.

On se boje vašeho pak mšteni,
vinu na mne vzkládal pozdvížení.

34. Byl jsem jak živ na vás laskavý,
vychvaloval jsem vždy vaše přednosti,
též i povýšené schopnosti,
jimiž předčíte vy nad mé pohlaví.
Jestli umění já jaké znám,
komu jinému je děkovat co mám
nežli vaší vážné učenosti;
s ní jsem nabyt k vám jen náklonnosti !

35. Často toto paždí nahé
ochránilo v nebezpečnosti
proti škudcům mnohé panenství,
zachovalo mnohým živobytí drahé.
Často bránila má ústa
vaší slávy, vaší vznešenosti,
často, ó jak příliš zhusta,
radívala k milé poddanosti.

36. Neporušena jest ještě vaše sláva.
Vy ji nezprzníte krví nevinného,
znajíc pronárodní mírná práva,
ježto brání zabit chyceného.
Ta vždy setrvati mají svatá;
neb nic nezůstane v světě tajné!
Může mnohá náhodou z vás býti jata,
za bezpráví dojit odplaty zas stejné.

37. Bohové vám z přízně pouhé
dají panování dlouhé,
povýší vás zase nad nepřátele!
Jestli přece smrt má býti vaše velení,
darmo vsecko loučení!
Umru, krásné dívky, umru vesele;

nebo kdo si přeje mezi vámi žítí ?

Milo jest mu také od vás sjíti.“

38. Takto mluvil haně muže,
mysle, by jen spomohlo, co spomoci tu může.

Stoje obnažený, celý bledý,
ve kvetoucí síle spanilosti,
pohledem svým pojit hledí
srdcí dívek outrpností,
mysle, že i krása zbývá síly,
by mu prospěla v té chvíli.

39. Povídá se, že i Putysila
outrpností hnuta byla.

Odvrátila líce zarmoucené,
aby krásou jeho osoby
srdce neodměklo přemožené.

Neví se, zdaž jemu sličnost, způsoby,
čili jazyk prospěl v smutné době;
jistě že mu posloužily věci obě!

40. Odměkčené bojovnice, jaký div!

volaly hned všecky: „Ať jest živ!“
Jak by mohly shladit rekův ozdobu?
Uvěřily všemu bez všech důvodů.

Jedinké pak vévodkyni bylo podezřelé
jeho vylíčené přednesení.

Obdržel i od ní odpuštění.

41. Slunce bylo vysoko již na obloze
a dnes ještě chtěla dobyt mužská sídla.

Kázala hned dívkám požit jídla,
přednesla jim o poloze,
že chce outok zrovna učiniti.

Květava ji chtěla přemluviti,
že nic nezvítězí mocným outokem,
ale vojenským jen ouskokem,

42. Ale ona v rozhorlení,
cítíc sílu slavné statečnosti,
opovrhla ziskem lstivé zchytralosti,
nenávidíc všeho prodloužení.
Sotva dychtivostí něco jedla,
když již svolávala množství pluků;
rozlíhal se hlahol hudebního zvuku.
Spořádané vojsko sama vedla.

43. Dvakrát outok jako lité učinily
přes zákopy v mužské ležení,
dvakrát s ztrátou zbity byly,
po třetí pak poštěstilo se jim tažení.
Neb kde Putysila potýkala
a kde Vádka s zástupem zlých žen,
tam krev cedila se jen,
tam strach lítal, tam smrt panovala.

44. Nemohouce muži zmocí toho křídla,
oddali se již již na outěk,
již již opouštěli pevného jsou sídla,
když tam právě přitáh Kasal, slavný rek.
Kdyby nebyl přispěl v této době,
podnes bychom byli u porobě.
Mnohý, an to drží za smyšlené bajky,
rnusil by příst, děvčit, dělat krajky.

45. Vida, že tu zkázu tropí ženy zlostné,
pustil se hned s chasou na ně,
potřítí chtě tyto nelítostné;
ale ony kruté jak zlá saně,
rozkacené jako dračice,
statnou mysl v sobě cítíce,
na něj křikem statně udeřily,
vůkol jeho obklíčily.

46. Nejináče než když z všetečnosti kdosi
píchne tyčkou mezi vosy,
vyvalí se z hnízda krutý roj,
huče vůkol obletuje,
na tvář zlostně zaražuje
jednomyslně svou zbroj:
tak se vyrojily tyto ženice,
zbraní na panoše dorážejíce.

47. Nic pak platen nebyl jejich vztek
proti síle Kasalově.
Kam se koliv vrhnul tento rek,
tuť hned bylo zvítězení nové;
tuť pak uši s krajkami, tuť třepky s nohou,
tam zas byly s hlavou čepce,
tuť bez nosu bylo vidět mnohou,
tam pod koněm hlavu v hrdé lebce.

48. Muži vidouce to rekovství
v řadách pospíchali k pomoci;
ženy majíc vydobyté vítězství
nechtí z tuhé bitvy utéci.
Udatností Kasalovou pobodnutí
obnovili muži potýkání;
ženy dlouho nemajíc se k utíkání
našly v poli zahynutí.

49. Přeběda. zlé ženy! Z vás šel strach!
Hodny jste, bych zpíval o vás žalozpěv.
Potomkyně zdárné, ctěte jejich prach,
neb jste jejich opravdová krev!
Dosavad vše ve vás jejich hněv.
Mnohý lituje vás pravě: „Škoda, ach,
že rač nezhyňulo všecko zlých žen plémě
blažena by byla Česká země!“

50. Jak ty zahynuly, druhý vůbec šmahem
utíkaly nedajíc se zadržeti.

Umko, stkvějí-li se v rouchu drahém,
hled' mi umdlenému pověděti,
neb máš všecko lépe v paměti,
která ze všech nejlíp znala běžeti.
Tu čest zasluhuje sice mnohá,
předčila však všecky Lída dlouhonohá.

51. Sotva že se země dotýkaly nohy,
ztratíc zbraně, ztratíc hrdé rohy,
letět víc než běžeti se zdála;
všecko utíkalo maní,
ale přece zdlouhaveji za ní.

Jenom Putysila stála,
raděj v boji sejít chtěla,
než by první outěk přečkat měla.

52. Obklíčena byvši od zástupu,
byla by pak sešla dívkám na potupu;
Květava však chytrá její chyby
při bitvě hned napravovala,
cesty k utíkání přes zákopy dělala;
o půl více bylo by jich sešlo, kdyby
nezaskakovala jízdým sborem,
pozdržujíc muže kvapným vzdorem.

53. Též i vévodkyni statné cestu proklestila,
jenž si v bitvě sejít pevně uložila,
volajíc k ní: „Vrat' se, Putysilo statná,
tvá smrt dnes jest dívkám bez prospěchu,
když ty sejdeš, co mít budem za útěchu ?
Jindy bude tvá msta více platná!“

Uposlechla, vrátila se tesklivá,
V outěku jsouc ještě mužům strašlivá.

54. Náhoda však udatného hrdinu
od rekovství pozdržela;
slyše na bojišti novinu,
že by v Buštěhradě byla Běla,
hned mu ochroměla pravice,
mysle, že by spatřiti moh této dívčice.
Zatím roztahovala noc tmavá křídla,
muži vrátili se od děvčího sídla.

55. Všecka mužská hejna plésala
nad vítězstvím nenadálým,
nebylo nic slyšet nežli jméno Kasala
s radováním neustálým.
Vstříc mu přišel český vévoda,
přišli reka vítat vládykové,
že jest vydobyta mužům svoboda,
že jsou rozplašeni děvčí zástupové.

56. Učiněn jsa vůdcem v poli nad vším plukem,
veden byl co vítěz přeradostným hlukem
do obydlí Přemyslova.
Pohnula ho vévodova libá slova,
pohnulo též všeobecné plésání;
neradoval se přec nad tou službou,
naplněno bylo srdce jeho tužbou,
ponukla ho tesknost často k vzdychání,

Zpěv devátý.

1. Čas jest jednou k udatné se Domce ztočit,
projíždět s ní tvrze české;
čas jest dobrodružky dvorné, hezké,
toulající v Čechách zase zočit;
jezdívaly v krajích rozptýlené,
láskou vroucí podnícené,

pohrdaly každou brannou svádou,
hledíc reky zejskat místo zbraně - vnadou.

2. Mnohý z nás by přál si živu být v tom věku,
když se v hájích, v rozmanité pustině,
toulající sličné rekyně
scházivaly, vážíce si krásy reků;
jezdívaly často ony
s rekem milým na jedinkém koni,
projíždějíc hrady spolu,
došly všudy hostinského stolu.

3. O Domce již dal jsem s předu zprávu,
kterak dorazila do hradečku Sedla,
v kterémž Burka dvorné žezlo vedla;
tať jí všecku učinila slávu.
Jak jí vyjevila o poselství tejném,
chtěla též tu chvátající vyslankyni
k Chlumci vyprovodit dáti hejnem.
Však ta na jedinké má dost průvodkyni.

4. Dala se jí právě tatáž dívčice,
jenž den před tím přinesla si na hrad hochu.
Zvěděvši, že s Domkou má jít jako poslice,
ostala stát němá jako socha.
Hned se dovtípila, kam to bije,
že ji Burka připravit chce o jinocha,
v kterémž ona jediné jen žije.
Vskutku také pravdu ona čije.

5. Kterak o něj neměla mít strachu?
Byl hoch krev a mléko, ve kvetoucím věku,
podoběn víc panně nežli k reku,
na bradě mu ledva pučilo se drobet prachu,
černé oči, tělo plné síly,
pohled šel jim skrze všecky žíly;

vskutku jala krása jeho
srdce hradu celičkého.

6. Co jest naplat, musila pryč jeti přece;
smutný to byl její tah,
nebylo nic slyšet nežli samé ach,
až pak na otázky Domky vece:
„Slavná Domko, já jsem oloupena,
ale ať se z slz mých neraduje sokyně,
bude jistě ponížena,
najdu já ho v světa končině.

7. Tamhle za tím lesem, kde jest vidět báni,
leží tvrzka na vysoké stráni;
bydlí na ní Strachna babice;
zamilovanější nad ni není žádná mladice.
Tať jest byla vladařkyně Slavoše -
toť jest jméno rozmilého panoše -
koupila ho sobě za půl stáda
od rekyne Zvratky, ježto pila ráda.

8. Ta mu nedala jít nikdy z hradu,
kromě někdy na zahradu,
hlídala ho jako poklad dračice;
nedala mu žádné mladé dívčice
ani spatřit; nejspíš aby
srdce nepodjaly, ošklivé jen baby,
škaredější nežli sama, k službě měla,
nad těmi se jako kněžna stkvěla.

9. Denně zjevovala mu své roznícení,
mluvíc o své přepalčivé vroucnosti,
že mu zachová vždy věrnosti
strojíc denně jemu jiné lahození,
a že láska její bude míti stálosti;
slibujíc mu statek za drobet jen milosti,

každou chvíli se mu jináč vyšnořila,
ale při tom více zošklivila.

10. Každé ráno počala vždy znova;
a když neprospěla v ničemž libá slova,
přisahala Strachna, jsoucí zahanbena,
nepodrobí-li se, že ho zohaví,
že ho nepozná víc žádné pohlaví.
Byla také v skutku připravena,
ale pohled jeho spanilosti
ukojil hned všecky zuřivosti.

11. Brzo na to nynější má sokyně
poselstvím mne k Strachně vypravila;
toho času jsem se jedině
náhodou s ním seznámila.
Nebo když ta zpráchnivělá kněžna
v zahradě mně dlouho prodlívala,
z oken jsem se všudy po ní ohlídala,
až jsem s Slavošem ji vypátrala zběžna.

12. Bez prodlení brala jsem se z hradu
z vsetečnosti na zahradu,
ač mi zbraňovala její družina,
namítajíc, že jest kvapná příčina
A hle, našla jsem ji s hochem krásným sedět'
Byla jsem hned krásou jeho jata,
ač ta baba jedovatá
mstivě na mne počínala hledět

13. Volala hned, že jest tuto zrada,
pejřila se její dlouhá brada,
poselstvím však byla zaražena
Vyplnila všecko, a snad aby
ukázala, že jest ukojena,
dala k vyprovázení dvě baby

tyto zpráchnivělé družky
chovaly se jako věrné služky.

14. Dary jsem je na svou stranu přiloudila,
že chci unést hochu, jsem jim vyjevila
Byly ku pomoci ochotné,
nezdály se být v tom novotné,
že se chtějí napřed jeho ptáti,
jestli by se unésti chtěl dáti,
dávajíc mně ještě radu,
jak bych mohla odnésti ho z hradu

15. V druhé noci přijela jsem k tvrzi;
on se spustil dolů po provaze,
ó, jak oběma nám bylo blaze!
Ale Strachna zvědouc o prchnutí brzy,
zbouřila hned všecko v tvrzi,
slibujíc vše odměniti draze.
Pádilo hned za námi bab ke stu.
My jsme ale jinou vzali cestu.

16. A když jsem vás tenkrát jeti viděla,
za družinu Strachny jsem vás držela.
Proto jsem já k hradu outočiště brala.
Kýž jsem tenkrát neviděla Sedla!
Lepší život se Slavošem bych teď vedla.
Byla bych svou cestu v jiné kraje vzala.
Ouveh! tak se v světě děje;
nežne vždycky ten, co seje.“

17. Takto Blažna; když však žádná více
nebyla řeč o milostném plameně,
byla tichá, majíc smutná líce,
oči k zemi sklopené.
Celá zamyšlená jak stín jela,
svého Slavoše jen před očima měla.

Tak se lehce stalo, že si spletla cestu,
do hustin dál jela, co jet měla k městu.

18. Bloudily tak v lese celý den
bez odpočinutí, pití, jídla;
až pak k šeru vyváznouce z něho ven,
shlídly báni slavného bab sídla.

Ulekla se Blažna, však co za pomoc,
byly všecky mdlé a v patách blízka noc.

Proměnila oděv s rekem, aby
ušla zlosti jedovaté baby.

19. Bylo ještě hezky nebe světlé,
když tam přišly a hle! Strachna na pometle
jezdí po celičkém dvoře,
rozkacená jako dračice,
chtící vylit lásky hoře.

Od té chvíle, co jí pověděly babice,
že jest Slavoš v Sedle, celá v roznícení
tropí kusy jako v pomatení.

20. Napřed vylila zlost na kočičí družině,
milenkách svých, že jen jedna zamňoukla,
všecky holí oknem vytloukla,
potom roztřískala statně jako rekyně
všecka okna, kamna, hrnce, zrcadlo,
všecko tloukla, co jí napadlo.

Baby mlátila pak na potkání,
odtud bylo něco utíkání!

21. Pak si sedla, jak již známo, na pometlo,
klejíc Děvín, proklínajíc děvčata.

Posláz, aby její jméno v lásce kvetlo,
před hostmi se oběsit chce na vrata.

Obstupují ji hncd všecky babice,
chtejí vyloudit jí provaz z pravice,

prosíc před ní padají hned na kolena,
darmo - není v vzteku k vyzejskání změna.

22. Až pak praví jedna baba velebná:

„Ouveh, kněžno, k čemu ta smrt hanebná?
Kdo by si jen myslil, že v tom vetchém věku
vězet může tolik lásky v vzteku?
Vy jste náká celá Běsem posedlá!
Pnou se šedivé vám vlasy v hrůze!
Ať vás po smrti d'as nesedlá!
Bylo by vás přece škoda tuze.

23. Nejsou vaše sličnosti tak zpukřelé,
byste nedosáhla ještě ctitele.

Jsou snad mezi těmi hrdinami,
kteří drát se o vás budou sami,
jen když zaslechnou, jak milujete vřele.“
Okřávši však touto řečí v těle,
odloživši k oběšení času,
dala pro hosti hned strojit kvasu.

24. Abych dopověděl to vše krátce:

Ty dvě zrádné baby Blažnu poznaly,
byly nad ní také zase zrádce,
nejspíš odplaty že nové čekaly.
Strachna majíc únosu zde původkyni,
ve své moci chtěla hned se mstítí,
nos dát uřezati Blažně průvodkyni;
dala v noci všecky do vězení vzítí.

25. Vidouci však ráno chyceného panoše,

láskou novou byla celá jata,
místo smutku cítila zas rozkoše
slyšíc, že zas dívce byla loupež vzata,
chtěla odpustit jí její provinění,
jestli Restov svolí na rok k roznícení.

Ale ten rek si z ní tropil šašky, smích,
nadal jí bab nedověšených.

26. Tu jí v žilách nová msta zas vřela,
nad všemi se mstítí chtěla.

Mezi tím sem na ten babí hrad
náhodou šest reků přived hlad.
Ouhlavní ti byli Vlasty nepřátelé,
každá dívka v zemi celé
musila jim přísahat,
že chce dopomoci zbořit děvčí hrad.

27. K tomu Strachna ráda přivolila,
při tom, aby nad vězni se mstila,
dala všecky rekům v porobu,
ježto vidouc dívek ozdobu,
s děkováním chtěli dále trhnout;
ale Domka, Blažna, Restov propuštění
chtěli proti Strachně k mečům sáhnout,
však ti cizí reci zamezili mštění.

28. Na cestě si začal Pecek, panoš hrubý:
„Vaše pohlaví se spravováním chlubí,
ale pravím, že jest vskutku směšné.
Vy jste ve všem arci spěšné,
ale často třeba váhavosti;
mnohé prošel jsem já krajiny,
posléz mohu říci z zkušenosti.
že jest nejlíp jen vám svěřit kuchyni.

29. Byl jsem v Radinech; tam vzácná měšťkyně
hrdě nese právo nad měšťany.
Že jsem slovo proti ní řek jedině,
netejkající se ani hany,
a že jsem se při chválení jejím smíchem
nemoh zdržet, přišly pro mne čtyry panny,

vsadily mne do vězení bez obrany,
že prej jsem se prohřešit měl pýchem.

30. Sešel jsem se s mnohými tam manželi;
jeden z nich tam seděl skrze kleveta,
dva tam byli odsouzení na leta,
políbit že třepky ženám nechtěli,
jeden dokonce měl přijít se světa,
že prý nechtěl trpět miláčka své ženě;
různice tam měly ženy denně,
denně rvačky, hádky, kleveta.

31. Brzy na to přišel jsem pak do Krásovic;
panují tam ženy s muži na polovic,
jeden den má nad ženou muž právo,
druhého dne nad mužem zas žena.
Ouřední když přijde dívkám změna,
nebývá tam hrubě mužům zdrávo;
nebo ženy ve své lhůtě
nakládají s nimi krutě.

32. Cokolivěk od mužů jest rozkázáno,
to jest druhého dne od žen odvoláno,
trestáním jen ukazují, že jsou paní,
pročež se jim také hluboce vše klaní;
jestli podjala chuť některé přec muže,
při své správě slušnou ženám dáti odplatu,
nebohé tu byly jejich kůže,
aneb odevzdáni byli ku katu.

33. Zašel jsem též do Vostřetině.
Tam má žena tři neb čtyři manžele,
málokdy se dívá na ně vesele,
žádá pocty, služby jako bohyně.
Muži musí vzdychat, prosit, vroucně toužit,
zkroušeně co velké kněžně sloužit,

chtí-li získat jenom drobet zhléd,
a přec mnozí slouží darmo mnoho let.

34. Též i v Lhotě jsem se stavěl. Tam sněm ženice
držívají slavný při breberyce.

Žádný nemá z pamětníků v paměti,
aby některé z nich nenesly vždy opice,
aneb aby sněm se skončil bez vší různice.

Vždycky byla hádka, vždycky bylo viděti
v rozhorlení čepce lítat po světlici,
vždycky poškrábaná líce po různici.

35. Všudy našel jsem jen ženy
marné, lakomé a nádherné,
ctitelům svým nevěrné,
zamilované vždy do své ceny;
všudy nestatečné, bázlivé,
po rozkošných směnách dychtivé;
všudy ve všem příliš lstivé,
hněvu, pomsty žádostivé.

36. V ničemž rozumu se nechtí vzdáti,
následují slepě vášní třeštěnosti,
ctíc je za pravidla vedle vrtkavosti;
a tak ženám se má žezla přátí?
Mužské šlechetné a statné pohlaví
trpěti má tato bezpráví?
Nuže, hled'te všecky přísahat,
opustit že chcete Vlastin hrad.“

37. Ale žádná z dívek přísahati nechce.
Na to Domika praví: „Bylo by pak lehce
vyvrátiti, co jste mluvil k naší haně,
žádný nemluvívá proti vlastní straně.
Však já s jinou musím napřed vyjít věcí.
Podle pohledu jste statní reci,

rytířská znát musíte vy všechna práva.

V šlechtnosti pozůstává jejich sláva.

38. Svaté má být všudy právo pohostinné,

sice poctivost s ním u národů zhyne.

My jsme byli, nenesouce viny žádné,

v spaní v noci v Sedle spíati zrádně.

Trestat máte zrádce hostinství

a ne zastávati zločinství

aneb z něho táhnout prospěchu.

To by nečest byla věčná u Čechů!

39. Nechceme být zhola propuštěné;

ale ať zbraň slušně ukáže,

máme-li vám býti podrobené!

Budeme-li od vás přemožené,

každá se vám také zaváže

poddanosti šetřit příslibené;

aniž mním, že půtku s námi třemi vésti

horká práce může být vám šesti,“

40. Povolný byl panošův sbor k půtce,

nenávidíc Strachnu škůdce.

„Po rytířsku,“ vece Pecek, „nebylo by,

aby mužové dva proti dívce jediné

souboj vedli, třeba byla rekyně;

tolik necítíme ještě mdloby;

tři ať proti třem boj vedou po sobě,

nedokoná-li se v jedné osobě.“

41. První začal půtku s Domkou Pecek napnutý,

mysle přemoci sám všechny odporce,

ale brzy ležel s koně svrhnutý,

bylo mu pak hanba při tom přehorce;

tak i druhý, třetí, lehce na zem sletěli,

přemožené od jedinké se pak viděli.

Ona propustila všecky na svobodu
závazkem, by učinili Strachně škodu.

42. Obrátila koně ke půlnoční straně.

Druhé mrzelo dva, že boj ani na ně
nedošel, by zkoumat mohli zbraně;
pospíchali k Chlumci spěšně,
aby pozdě s vyřízenou nepřijeli.

Vyražení na té cestě měli,
znamenitého sic mnoho neviděli,
až pak posléz podívání směšné.

43. Potkali sbor dobrodruhů slavný;
poznala z nich Barše, vývodu těch reků,
jenž byl jindy švihlík nádherný a hlavní,
právě ve kvetoucím věku;
byl rek jindy červený a hubatý,
teď jest celý vyzáblý a hubený,
obličej má bledý, hranatý,
bez smyslů jel celý sklopený.

44. Tak též druzí jako po nemoci
vyhlíželi, majíc tváři uvadlé,
oči příliš v hlavě zapadlé,
bledí, jako stínové by byli věčné noci.
Oděv, někdy jejich ozdoba,
visel dolů celý s těla,
nebylo jich nic než jejich podoba.
Domka původ změny dovědít se chtěla.

45. Zdaž byl nemocen, se strejce Barše ptala.

Odpověděl: „Vzácná teto!

Jiná nemoc mi mou sílu vzala.

Vyraziti jsme se toto léto,
jak jsme tuto všickni pohromadě,
chtěli v čistém Libohradě.

Neshlídlí jsme Noceny tam měnit rohy,
a přec vláčíme my ledva nohy.

46. K mému neštěstí si Vítka, dívka vtipná,
krásná sice, při tom ale chlipná,
k svému vyrazení mne jen vyvolila.
Víte, že jsem byl vždy panoš švarný,
při dobytí všeliké cti příliš marný;
bděl jsem, by se bohyně má nabažila,
ale ta čest zbavila mne vesměs síly,
a přec nepřišel jsem k ctnému cíli.

47. Byl bych složil brzy od radosti
v tomto hradu s jinými své kosti,
kdyby Kasal slavný nebyl nám
svobody dal, rozdrtiv hrad sám a sám.
Viděli jsme jeho slavné činy,
najdete jen z tvrze říceniny.
Bojím se teď každického hradu,
proto se zde vzdálí Chlumce kradu.

48. Tu jí vypravoval dále,
kterak ten hrad sešel nenadále.
V tom se spolu rozloučili časně.
ty se braly spěšně k Chejnovu,
oni ale znova k Danovu.
Přišla na Chlumeck jest Domka šťastně.
Byla již tam druhá vyslankyně,
chtěla jeti ku Sedlcké oužlabině.

49. Nechejmež teď Chlumeck Chlumcem býti,
hled' me drobet, co se díti
počíná teď v mužském ležení.
Tam se sváry, nevole a rozbroje
počínají u vyrazení;
dva chtějí vésti kruté souboje,

majíc oba tvrdošilou hlavu,
není žádný ukojit jich v stavu.

50. Všehrd, panoš z města Hloupětína,
an ved hloupětínský sbor,
Ctibor z Holešovských hor,
oba milovníci vína,
počínali krutou různici
a to pro Draždilku dívčici.
Chytili ji oba; oba by ji měli rádi,
proto mezi sebou začínají vády.

51. Odpusťte jim jejich rozhorlení,
hádají se k vůli mladé panně!
Jestli hrdinové slavní jsou až k podivení
za někdejších časů pro získání zbraně,
pro meč, pro lebku neb dřevce
souboje si počínali kruté:
kdož by nerad pŭtky k vůli krásné děvce,
kdož má pro spanilost srdce nepohnuté ?

52. Spokojiti chtěli vládykové
tuto mužům škodnou šrůtku.
Přelouč vece: „Statní hrdinové,
k čemu chcete vésti pŭtku?
Příčinu si hádky raděj odprodejte,
já ji koupím, lacino ji dejte!“
Nelíbila se jim rada tato,
těšila je dívka víc než zlato.

53. Na to pravil šlechta z Holešovic:
„K čemu máme míti různici ?
Rozdělití nemůžeme dívčici,
nechme si ji na polovic!
Nebo jestli muž dvě ženy míti může,
proč by dívka nemohla dva muže ?

Zdaž jest mnohá s dvěma nasycena ?

Ptejme se jí, oč jest spokojena! -.“

54. Na to Všehrd: „Ona jen mně patří,

jestiť také z Hloupětína,

mocí odjata mi byla do Děvína.

toto svědčit mohou její bratří.

Mně jen slibovala jedině

lásku samotnému; již hned z mladi

měli jsme se spolu rádi.

Toť pak vědí všickni v dědině.“

55. Na to Ctibor: „Chytrý reku z Hloupětína!

Samotný bys dívku chtěl jen brát ?

Tys ji jindy míval, já ji tcd' mám rád,

radši než sklep rakouského vína.

Mně ta krásná patří dívčice;

vydobyta má jí pravice.

Nemysli si, že tvá lhavá řeč

odloudí ji neb tvůj tupý meč.“

56. „Nuže, k meči, pane z Holešovic,

nechci já jí na polovic!

Tať mně patří se vším právem zcela,

neb již v boji pro mne utéci prv chtěla.

Nebo ještě miluje mnc přesrdečně;

však meč dokáže to dostatečně,

ukáže vždy souboj bezpráví.

Bohové jsou pravdě laskaví!“

57. V tom meč vytáh panoš z Hloupětína,

ujali se mnozí toho bracha;

tu hned bylo vidět z Volše Podivína,

tu hned z Běstehradu přeslavného Svacha,

tu též z Dušník udatného Přebíka,

o němž letopisy mluví příběh pouhý,

že meč od jedné měl k druhé bráně dlouhý;
strach šel vskutku z toho chlapíka.

58. Ještě bylo vidět jiné panoše,
jakož Budižboje, Čumislava,
Batíka a z Polců Jaroše,
Bítěze též - tent' byl jejich hlava.
Všickni hrdinové přeslavného jména,
veliká jest jejich cena.
Tuť i mnozí z menších měst
zastávali Všehrdovu čest.

59. Přirazili se pak k druhé straně,
k hrdinovi z Holešovic,
vytáhnouce rovněž zbraně,
Dudek z města Dudalovic,
Krotboj, Mojemír a Čestibor,
Čejka z Krkonošských hor,
Sobiš ve dřevěných botách,
Slavník známý ve všech Lhotách.

60. Na pomoc též bylo vidět táhnout,
k mečům ochotně též sáhnout,
ze sivého města Radoše,
z dědin štědrých Jaroše,
Horše, Svatoboje, Přelouče,
Čijiducha, věštce z Kotouce,
z Nedanic pak Dobroslávka,
Kláta z města, kde jest v štítu lávka.

61. Obě strany žádostivé zejskat slávy;
jedni zastávají přestarými právy,
že to děvče pánu z Holešovic
se vším právem patří na polovic,
druzí tomu na odpor zas stojí meči.
Povstávají sváry, důtklivé též řeči,

slyšet jest již také přezdívky.

Hle, což muži netropějí pro dívky!

62. Ti těm nadávali nedvědářů,

ti těm čumdů, mrkvičkářů,

ti těm zvonečků a karbaníků,

ti těm poperďorům, kabátníků,

ti těm karabáčníků a omáčkářů,

oni druhým zase kobylnkářů!

Ale porouhat se po vznešené hluze

nechutná víc Muze.

63. Dlouho trvala ta hádka,

bezmála by bylo přišlo k pútce.

Mnozí radí, že to bude zkrátka,

když si strana každá zvolí vůdce;

uposlechn vyvohti řečníka.

První volí Bitíže si Darmotlacha,

převěrného Všehrdova bracha,

Holešovští syna Zlyce Krásníka.

64. Bitíž počal: „Hloupětina braši,

kolikráte skrze vaše města

šla má cesta!

Známt' já dobře slávu vaši.

Byl jsem tam, co býka na radní dům táhli k štítu

skrze drobet hluché slámy,

tam co modlejí se k Svantovítu:

„Oroduj jen za nás Chámy!“

65. Byl jsem u vás vskutku všudy,

tam, co máte za oltářem dudy,

tam, co ctíte Perunovy třepky,

Bruncvíkova nedvěda kus lebky,

tam, co v schránce máte uzdu Šemíkovu,

tam, co vzýváte vy sovu,

tam, co v uctivosti máte svatou lípu,
nejíte než dotejkanou řípu.“

66. Na to Krásník: „Kdybych za přezdívky
vyplácet se měl zas přezdívkami,
k svárům bychom se jen ponoukali sami.
radost i zisk by jen měly z toho dívky.
Což vám, panoši, jest do té panny?
Ale vězte, znám já také města vaše,
nejsou rovněž jako naše
prázdná uštipačné hany.

67. Vám však nemálo se divím, reci rozhorlení,
že krev chcete pro dívčici liti!
Což pak v světě z téhož pokolení
nelze žádné jiné miti ?
Což pak jest ta ze všech nejkrásnější,
jen ta jediná má prsy bílé,
jen ta líce nejsličnější ?
Jen ta očma házeti zná mile ?

68. Což má ona nektarovou krev,
což jest jináč narozená nežli druhé?
K čemu, hrdinové, tyto hádky tuhé,
k čemu druhých podpálený hněv?
K čemu pro dívčici rozplácanou zlost?
Dostanete ještě jiných dost,
budou v kráse podobat se Ládě;
konec učítež radš vádě!

69. Chcete-li přec boj mít, slavní odporníci,
ať jest souboj bez vší krve prolití,
kde to nejde o živobyť!
Vy jste oba v pití výborníci,
pijte o závod, ať tomu patří panna,
kdo víc postoupí z vás korbelů.“

Svolila hned k tomu každá strana,
počalo jim oběma být veselu.

70. Vskutku byli také oba znamenití;
Ctibor naučil se pít hned od otce.
Od stromu zdaž daleko kdy padne ovoce ?
Nenašlo se rovného mu v pití.
Dobyl v zákazích si mnohých věnců,
předčil v pitce nad sbor slavných Němců.
Otec z mláďi známku mu dal na lahvici,
byl bit, když hned nevyprázdnil polovici.

71. Bral ho vždycky s sebou do hospody,
bral ho, kde jen byly jaké hody,
kde jen pitka, kde jen jaký cech.
Synáček byl příliš čilý,
brzy táhnul nejlíp z všech.
On ho rád měl, že byl po něm podařilý,
radě mu, by začal v závodech svůj běh,
že on předčí nad pijáky z celých Čech.

72. Též i Všehrd slavnou pověst v pití měl,
že s ním málokdo se potýkati směl;
z mláďi dlouho požíval jen mléka,
však co zdědil po svém strejci dědiny,
zavrhl mléka, vody, řediny,
tékávalo víno do něho co řeka,
a tak vždycky od té chvíle
přicházel k chvalitebné síle.

73. Těžko bylo k předzvědění,
kdo v tom závodu by předčil koho,
nebo oba měli slávy mnoho,
oba podnět stejný k zvítězení.
Přinesli tu vína hned dvě vědra,
těšila se na ně jejich bedra.

A když postavena byla na stole,
smích a šprýmy ukojily nevole.

74. S vychloubáním počal Ctibor píti,
vyzdvíhaje všemohoucí džbán
vece: „Sotva unese ho pán
a chce vítězem přec býti?“
V tom hned začal do sebe je líti,
gluglugu se v chvilce propad do něj džbán.
Jaký to div! Tent' hnul s odpomou tak stranou,
že mu dávala již za vyhranou.

75. Všehrd ale potupu tu mile snes
vece: „Bachuse ty v putce mocný,
bud' mně aspoň jcnom dnes
v tomto boji nápomocný,
abych v této pútce já byl šťastný !
Chci ti velké obětovat džbány,
abych přesvědčil ty pány,
že já válčím pro svou dívku vlastní.“

76. Když tak pravil, obruč na sudu v tom puk,
utišil se při tom drobet hluk.
Jedni drží za zázrak to patrný.
druzí praví, že byl obruč chatrný.
Všehrd ale pěkně tiše,
zponenáhla vyprazdňuje mile číše,
odpočívá vždycky chvíli,
v pítí nabývá nové síly.

77. Sotva Ctibor vypil třetí džbán,
již mu vůkol kolem hlava šla;
obtahovala mu oči mšla,
neviděl pak posléz ani stan.
Na zemi rek leží přemožený,
obtáhla mu oči tmavá noc,

patrná jest vidět Bachusova moc;
Všehrd chvátá k zvítězení.

78. Již již rozlíhal se hlahol v sudu,
již již bylo vědro vyprázdněno;
praví mnozí reci: „Když již od osudu
vítězství vám bylo přisouzeno,
mějte se vším právem dívčici,
na hlavu mu vítězného věnce dejte,
za vítěze v pitce v Čechách mějte!“
A tak žerty skončily tu různici.

79. V tom pak přišly krásné vyslankyně,
nesouc od udatné Putysily zprávu,
že zve, kdo chce zejtra získat slávu,
že chce souboj vésti jejich vévodkyně,
by se Kasal, by se deset hrdin k tomu
najít dalo mezi ležením a hradem,
jistí že být mají před oukladem,
však že přec se nenavráť domů.

80. Nebo v duchu ponoukalo to tu rekyni.
Žádné spaní, žádné stání neměla,
hlavu vystrčit se styděla,
chtíc zas smazat nectné poškrvny.
Chtěla bitvy zkoušet pořád nové,
cítíc v žilách síly lvové.
Květava však dělala jí překážku,
že chce zbůhdarma vést dívky v porážku.

81. Že nic nepořídí hrstka se tolika sbory,
že jsou sotva silné zastávat své hory,
k čemu k její pejše má být tolik obětí?
Že jest z půtky zkázu pouhou viděti,
že jsou dívky strachem podjaty,
že chtějí raděj opustiti hrad,

raděj býti zajaty,
nežli bez pomoci bojovat.

82. Pročež vyvolila místo bitvy souboje.
Hned jak přednesly tu zprávu mužům dívčice,
ulekli se mnozí nad tím velice;
přestaly tu šprýmy, směšné rozbroje.
Přemysl v tom vece: „Vaší rekyni
vyříd'te, že najde všecky hrdiny
ve určitém čase mimo Kasala,
toho že zde není, by ho jindy pozvala.“

83. Po odjezdu jejím ptá se kníže,
by se k pūtce hrdinové prohlásili;
ale tito slyšíc jméno Putysily,
cítíc při tom její síly tíže,
nechtěl žádný. Na to vece Prostislav:
„Nyní k pūtce nemáte vy chuti žádné,
ale zjímat nechali jste hrdin v bitvě zrádné,
jenž by nyní mohli bránit našich hlav.“

84. Zdaž by se vám Přibral, Radouš nehodili,
jenž by mohli zastat mocně mužův čest?
Zradou jste si sami nejvíc uškodili,
zastihne vás náležitý trest.
Jindy chcete všude předek míti,
jenom v pūtce chcete zadní býti.
Nuže, slavní reci, jindy napnutí,
přiveďte pak Putysilu k zajmutí!“

85. Rodislav dí: „Vždy máš jazyk plný jedu,
co ty, to i jiní, to i já též svedu.
Já se první hlásím na souboj.“
V tom hned Rozhoň, Halislav a Třestihluk,
Bitíž, Krasník, Střemil, statný Budižboj,
posledně pak Prostoslav a Svatopluk

hrdě k souboji se ohlásili;
poslední tři za podporu Čechům byli.

86. Sotva vyšlo světlo záře ranní,
šlechtila se rekyně i reci zbraní.
Rozhoň však a Radislav se bojíc moci
vladařčiny, padli do nemoci.
Vyslali dva udatnější místo sebe.
Hned jak oko světa osvítilo nebe,
vytáhly ven ženské, též i mužské sbory,
rozlíhal se zvuk z trub k činění si vzdory.

87. V malé chvíli statná Putysila
osm prvních reků s sedla vyhodila,
odletěli omráčení v dálku;
na Svatopluka řad přišel zkoušet válku,
tříkrát oběma se zlomí kopí,
tříkrát pod nimi též padnou koně,
zástupové strachem trnou pro ně,
ale oni zas se v okamžení zchopí.

88. Přes hodinu trvalo to potýkání.
Bylo vítězení dlouho v pochybnosti,
najednou až z nenadání
Svatopluk spad s koně z horlivosti.
Po něm k boji přišel Prostoslav;
krutější tu rány povstaly,
posléz vrazili se koně do svých hlav,
tak že oba mrtví zůstali.

89. Tuť hned chopili se meče,
Přemysl však, an měl o svou kůži péče,
bál se, že by ztratil nejstatnější sboru,
čekati chtěl s lhůtou na přísporu
Kasalovu. Poslal hned k nim miřitele,
který jim dnes bránil válčit déle.

Oba unaveni jsouce do oupadu,
pozůstali bez nucení na odkladu.;

90. Z přemožených reků Prostislav si jedině
Svatopluka žádal vydat zpátky,
svolila to hrdě statná rekyně,
a tak skončily se dnešní hádky.
Na hrad slavně táhla Putysila;
plésající dívky vítaly ji radostně,
jak by nad zástupem mužským zvítězila.
Přemožení reci táhli za ní bolestně.

Zpěv desátý.

1. Velmi často myslí prozřetelné cenu
uznáváme právě v ztrátě,
prokazujeme čest mnohdykráté
v zdálenosti šlechetnému jménu.
V zkáze teprv pohřešily Vladislavy,
vychvalujíc její šlechty, její hlavy.
Škodilo jim více její roznícení
nežli Putysily poražení.

2. Ach, ted' bloudí tato statná rekyně
v lesích pustých sama jedině!
Žádný nápoj, žádný krm jí nesytí,
zármutek a bolest jí jen kojí,
nedbá více o živobyті,
o spatření Přemilovo stojí,
bolestí jsouc zkormoucena, tichá,
jenom: „Tedy mrtev jest?“ si vzdychá.

3. Tato zpráva v Vršovicích se jí dala,
když se přistrojená v mužském odění,
myslíc, že jest na tom místě k spatření,

na Přemila svého ptala.

Služka vece: „Zabitý jest, milý reku!

Zabila ho vlastní milovnice,
nešetřila krásy, nešetřila věku;

Vlasta jest ta ukrutnice.

4. Žádného ach, neznám panoše
rovného mu v kráse, dobrotě a v statnosti
ani v milování stálosti.

Pro mne není žádné na světě víc rozkoše!“

Toto slyšíc Vlasta, ač pláč tutlala,
přes moc se jí slzy vyprejštily;
služka vidouc slzy také plakala,
zarmoucené obě byly.

5. Přivedla ji vedle do světnice,
ukazujíc jeho vyobrazení:

„Tuto nosíval lebku, toto brnění,
tu jsou věci jeho milovnice,
které skoupil draze k žalosti!“

Ach, toť Vlastě dodávalo bolesti!

Nedbala tu zvěděvši, že popel jeho
odpočívati má v hradu strejce svého.

6. Když pak v širých polích byla, vylévati

zнову slzy počínala hojněji;
a když bylo v srdci jejím volněji,
počala si takto naříkati:

„Tak jest tedy vskutku zabitý?

Zabila ho vlastní milovnice,
kterou zamiloval převelice, -.
zabit jest rek přeznamení! -

7. Ó ty mrzká slávo, mrzká vznešenosti!

Co jsi? Jaké mi dát můžeš utěšení? -

Ráda bych vás, pověsti, cti, důstojnosti,
dala za jedinké okamžení,

bych jej ještě spatřit jedenkráte
mohla, třebaš zabitého,
potěšit se ještě v smutné ztrátě -
a pak - sejít vedle něho!

8. Což ti pomáhá tvá statnost,
když tě do zármutku uvrhla ? -
Jakou srdci přináší též platnost,
že jsi dívky z poddanosti vytrhla,
když bys sama ráda do poroby,
kdyby možné bylo, jsi se poddala,
kdybys jenom u té doby
mohla zejskat Kasala (tak!)?

9. Tak to v srdci bouřilo té rekyně,
jenž se ubírala k oznámené dědině,
bledá, oči majíc zakalené,
k zemi hořem obrácené.

Byla u toho již hrádku dlouho,
než jej shlídla; posléz spatříc pastýře
táže se ho: „Povězte mi, milý slouho,
kde jest požár Přemila zde rytíře?“

10. Na to slouha: „Ušlechtilý reku,
nekryje zde žádná země prachu jeho,
nešťastná ho láska u spanilém věku
vyloudila do okršku prostranného;
nadarmo jej Krotboj, strejček jeho, želí.
Předvčirem sic reka neznámého
přinesli sem, velmi raněného,
kdo jest onen, neví hrad ten celý.“

11. Když pak Vlasta vešla do tohoto hradu,
odpověděl jí hned herold dle ouřadu;
vstříc jí Krotboj k přivítání běží:
„Jdu sem,“ pravíc, „slzí v popel strejce lit!“
Mysle on, že vroucný přítel musí být,

vede ji, kde Přemil poraněný leží.

Jaké přerozkošné uleknutí!

Jaké přeradostné pohlídnutí!

12. Jakož ten, jenž nemocemi poražený byv,

strávil v nemocnici zimní čas,

v nemotoře bez paměti jsa jen živ,

když pak nenadále k zdraví přijde zas,

vejda do zahrady v jarném času,

vídí všecko kvěsti, všecko pučet,

dýmat vůni, slyší broučky hučet,

slyší na sta libých hlasů,

13. zdá se býti znovu narozený,

plésá, jak by všecko s ním se radovalo:

takto Vlastě srdce zaplesalo,

takto Přemil byl též potěšený.

Padla jemu vroucně do náručí,

slzy lijíc na tváři ho objala,

opojená převroucně ho líbala -

takto láska hrdost složit učí.

14. Krotboj, který tu stál v podivení

nad jednáním zlaté milovnice,

poznav, že to není omámení,

počal plésat znovu převelice.

Ó toť bylo přerozkošné okamžení!

Jsouce k srdcím přivinuti,

nebyli jsou schopni ani k promluvení,

tak jsou byli vášní hnutí.

15. Po veliké chvíli, když se prudkost radosti

utišila, řekla: „Slzami já těmi

chtěla jsem tě oželiti v bolesti

myslíc, že jest prach tvůj v zemi.“

Na to Přemil: „Vlasto ušlechtilá,

chtěl jsem konec bolestem všem udělati,

chtěl jsem tuto ránu rozsápati,
která jest mi nyní velmi milá.“

16. Na to Krotboj: „Vy jste Vlasta? U sta hromů!
Krásná! Myslil jsem, že vidím panoše.
Jak jsem pochopit měl vaše rozkoše!
Vítejte mi ještě stokrát v našem domu!
Přinesla jste strejci živobyčí nové,
sic by sešel z pouhé tesklivosti;
trápili ho nepokojní snové,
vás vždy jmenoval jen v bolesti.“

17. Ale Vlasta v léčení jsouc umělá,
majíc s sebou mnoho vzácných léků,
prohlížela, ač jsouc nesmělá,
rány přemilému reku.
Vymyvši je obložila masti stkvostné.
Zdaž ty aneb pohled přemilostné
lékařky ho vedly k uzdravení,
těžko jestiť k rozsouzení.

18. Ach, tuť jim čas plynul v blaženosti,
když tak mohli na se hleděti!
Tisíc věcí vážných o milosti
dávné měli v živé paměti;
věděli si vyrazení dáti,
v lásce počali vždy více pláti.
Vlastu rozkoší tat' roznítla,
které nikdy na Děvíně necítla.

19. Dlela šťastná jsouci zde již sedmý den,
zdál se ten čas jí co malá chvíle,
zatím Přemil přicházel zas k větší síle;
chodívali sobě před hrad ven,
sedávali na vrchu zde Vlcké skály.
Pod ní ležely jen hrozná hlubiny;

odtud bylo vidět lesy, pustiny,
větrové zde libě hráli.

20. Tuť pak Přemil vece: „Vlasto rozmilá,
ne tvá sláva, ne rvá statná pravice
ani kvetoucí tvá sličnost spanilá
nepodjaly mne tak velice,
jako duch tvůj vznešený a ušlechtilý,
stkvějící se přehlubokým uměním;
čím víc jej znám, tím víc jest mi milý.
Ten mne přitahuje k tobě s kouzlením.

21. Opušť nebezpečnou cestu cti a chvály,
raději se přidrž libé milosti!
Dobyl jsem si také jména v statnosti,
neb jsem sloužil dalmatskému králi,
potlouk jsem mu nepřátely hlavní,
upevnil jsem království zas bezpečně,
byl jsem u národů všudy slavný -
posléz jednalo se se mnou nevděčně!

22. Nenávidím povýšených hradů,
nenávidím nebezpečné cti!
Za blaženost nízká sídla kladu,
prázdná nepřízně a lsti.
Ach, ó Vlasto, přeblažená samota,
kde jen teče živobyetí v spokojnosti,
žádná neškodí jim hrdá holota,
neb nic neví o té blaženosti.

23. Jestli dítkami je obdařejí bohové,
roste radost s nimi v vychování,
rostou otcům stejní rekové,
pro vlast cvičíce se v potýkání;
při prsu hned pijí šlechetnosti,
vlasti bývajíce za podporu,

přibývají v síle, v umělosti,
nenávidíc časně hrdých dvorů.

24. Dost jsi dobyla již přeslavného jména,
požij života též v blaženosti!

Nemysli, že není žádná milá změna,
že se osvíceným stejská v samotnosti!“

Na to Vlasta: „Těší mne též samota.

Kdyby muži všickni jak ty smejšleli,
s dívkami by byla brzy jednota,
brzy by pak boje zmizely.“

25. Takto rozmlouvali dlouho, Vlasta ženy
zastávajíc, Přemil blaženosti ceny.

Na ráno pak pro Krotboje chtěla
zastřeliti svini divokou;
před zorní hned září z hradu jela.

Přijdouc na tu skálu vysokou,
divila se vidouc jeti z oužlabiny
dívkou Květavu, svou věrnou přítelkyni.

26. Jako žena, která myšlení
poslední zná svého manžele,
hledajíc ho nechodívá po celé
vsi a neprohlíží všechněch stavení;
vejde do té aneb ony hospody,
najde ho hned při sklenici bez škody:
takto znajíc Vlasty staré známosti,
vynašla ji v snadnosti.

27. „Smutné, Vlasto, přináším vám návštějí!

Dívky jsou již třikrát přemoženy,
z ležení jsou svého vypuzeny,
jedno stíhá druhé neštěstí.

Žádná nechce déle bojovati,
muži Děvína chtí dobývati,

k outoku již shledávají přípravy,
kam se děje Děvín bez Vladislavy ? -

28. Právě, Vlasto, v tomto okamžení,
když jest třeba nejvíce tvé pravice,
když jest nejvíc rozšafného porazení,
opouštíš své věrné dívčice?
Necháš tepat věrné družiny,
trpíš jejich zahubení?
Tebs ctějí jako bohyni
přinášející jim spomožení!

29. A co děláš ? V lásce lichotivé
mrháš času, v pohodlí a zahálce,
trpíš porážky tak přeškodlivé,
víc se neptáš ani po válce.
Přemožená vězíš od milosti
jako mdlá a slabá dívčice!
Kde jest jiskra staré vznešenosti ?
Ochroměná jest tvá pravice!“

30. Nad tou řečí pak se hanbou zapejřila,
jako nevinné se děvče stydí,
když ji máti nenadále vidí,
že by hubičku již hochu dala byla,
zardějí se její tváře
jako zorní záře,
a čím jest víc od ní vyplísněna,
tím víc jsou pak její líce zapejřena.

31. Takto stála Vlasta hanbou jsouci zarděna,
ale její srdce jsouci zajmuto,
bylo velmi nad tou řečí pohnuto.
Ona vece: „Má být zmařena
naše všecka práce, naše sláva,
zadána být všecka práva? -

Nejsou ještě mužům podrobené,
nemají být také přemožené!“

32. Objala ji, ten květ lásky věrné!
Cítila pak síly nové zas,
divila se, jak tak mdloby licoměrné
mohla následovat dlouhý čas.
Odjela hned bez rozloučení
se svým rekem ušlechtilým,
myslíc na nové zas zvítězení,
jak by spomoci zas mohla dívkám milým

33. Když pak jely spolu dlouhou dobu,
vypadly tu nenadále na ozdobu
všechněch slavných českých panoší.
Vykrík Kasal z vzdálí rozkoší:
„Právě vás sem Chrvoř v hod mi nese,
Šárky podvádivé zrádné družiny!
Vaše nešlechtné mrtviny
má dnes sápat lítá zvěř v tom lese!“

34. „Ne tak hrdě, rekul Zanech přezdívky!
Nemáš co si stěžovati na dívky.
Zdaliž živobyť vzaly Běle,
že ji z lůna tvého jaly?
Lepšího což činí nepřítelé?
Zdaliž jste vy nepřítelství nezačali ?
Netupiž nás, že jsme dívčice!
Také i my máme pravice.“

35. Na to Kasal: „Že jste zrádce,
nebudu vám držet dlouhou řeč,
však to dokáže vám krátce
tento pravdomluvný meč!
Potýkejte najednou se se mnou obě!“
Na to Vlasta: „Když chceš bojovati,

zde jsem; hodlám sama tobě -
ustup, Květavo - jen odolati!“

36. Strhla se tu půtka znamenitá:
dívka nejstatnější z dívek všech
a rek nejslavnější z celých Čech
bojovali; jejich srdce byla lítá,
jeho pro únos své Běly mstou a zlostí,
její u velikém rozhorlení
skrže dívek poražení -
nad sebe si chtěli předčít udatností.

37. Neviděl svět podobného boje!
Jak by v půtce síly nabývali,
bez přestání na se hnali.
Od tisíc ran lítaly pak kusy zbroje,
od mečů pak rozlíhal se v lesích zvuk;
jiskřily se meče, hrozné rány
rozmáhaly v lesích hluk,
ježto vyháněl zvěř lítou ze své schrány.

38. Vítězství však bylo v pochybnosti;
zdálo se, že do unavení
budou zkoušet síly své a statečnosti,
až by přišli oba k shlazení.
Ale Kasal učinit chtě konec půtce,
oběma pak rukama meč vzal,
se vší silou do lebky ji ťal
pravě; „Zde máš odměnu svou, škůdce!“

39. Po té ráně jako omráčená
pozůstala, ale v okamžení
zlostí, hanbou roznícená,
nabývající nového vždy posilnění,
rozzlobená jako lítá lvice
v rameno jej mečem silně praštila,

že se rozpučly hned přilbice,
též hned krev se hojně prejštila.

40. Tu se obnovilo znovu potýkání;

Kasala pak podjal nový vztek,
ale krvácel již tuze tento rek,
toť ho přivádělo k umdlívání.

Mnohé dostal ještě štěrbiny,
nebyl v stavu odolat víc rekyni,
ač i se ho statnost nespustila,
přece ruka umdlená již k pŭtce byla.

41. Vlasta nad ním outrpností jsouci jata

řekla: „Přestaň, statný hrdmo!

Vždyť ti není proto sláva vzata,
jiného že náhodou snad rameno
zvítězilo. Přec máš pověst udatnosti.

Dnes ti není uloženo k zvítězení.

Ustup! Nebo moudré ustoupení
není znamení mdlé bázlivosti.

42. Nestyd' se, že přemohla tě děvčice!

Což jest v boji záleženo na jménu?

Což pak nemá nikdy dívčí pravice
odolati hrdinskému ramenu?

Aneb každý bitec má přát smrti sobě,
přemožen když bývá v náhodě?

Žádná slabá neškodila tobě -

já jsem Vlasta - živ buď v svobodě!“

43. Ten rek odpověděl: „Lživá ukrutnice,

neraduj se! Ještě's nezvítězila!

Síla ještě vězí u pravice,

ještě pak mne neponížila

dívka jaktě živa ani nepohaní!

Budto sejdeš touto zbraní,

aneb nepřečkám já toho potupení,
že by dívka došla nad mnou zvítězením!“

44. Když pak k pŕtce reka msta a čest
ponoukala, Květava tuť skočíc k němu,
páčíc jeho přeudatnou pěst,
vypáčila meč přec jemu,
pravíc: „Neustupuj, reku!

Proč tak chvátáš zahubení vstříc?
Což chceš míti ještě štěrpin víc?
Škoda by tvé síly bylo, tvého věku!“

45. Na to Vlasta: „Reku, tvá ti zlost
běře spravedlivé předložení!
Shledáš časem chybnou omylnost,
chválit budeš ještě naše pokolení!
Má zas tebe těšit věrná Běla,
máš ji obdržeti zpátky;
kdyby každá tak být ctěna měla,
nechala by každá boje, hádky.

46. Ach, ne pro žezlo, však pro bezpráví
vedem boje, ať jen zacházejí s námi
jak ty s Bělou, ať jsou nám tak přelaskaví,
zavrhneme zbraní, budem živy s vámi!“
Na to ten rek: „Znám ty řeči lichotivé!
Vím, že máte v slovích lahodu,
toť pak jest váš nástroj podvodu;
kdo vám věří, tent’ je shledá, že jsou lstivé!“

47. Tuť zas Vlasta: „Ať mne trescí bohové,
jestli smejšlím s tebou podvodně!
Což jsi slepý jako druzí mužové,
že ty o nás smejšlíš nehodně?
Nikdy neviděl-lis tropit příkořenství
muže našemu pak pokolení ?

Hanit budeš sám to ukrutenství,
až pak dojdeš někdy přesvědčení!“

48. Když tak rozmlouvali, hle, tu dívčice
přichází sem vlasy rozsápanými,
celá ustrašená, líci bledými,
úpějíc a hořekujíc velice,
její pohled zprávu jeví přestrašnou,
nemohouc ni vypraviti slova, leda
nářek: Ach a ouveh! Běda!
Za dlouhý čas jeví zprávu nešťastnou.

49. Milosta jest mrtva! Její mrtvina
leží tamhle, ouveh, u skály,
mužů zločinství jest smrti její příčina;
ti se bohův nebáli!
Ráda bych já jejich ukrutenství,
před kterým se zhrozí člověčenství,
v hlubokosti srdce ututlala,
kdyby ona o mstu nevolala!

50. Ach, já smutná vše jsem očitě
shlídla, její bledost, její třesení,
její zoufanlivé bránění,
její prsy krví polité!
Ach, tam se to dalo v tomto lesíčku,
tam jsme padly do zajetí obě,
přepadnuté od ukrutníků,
nemohouce žádná pomoct sobě.

51. Hosten vykonal ten skutek,
který spáchati mu radil v lásce smutek,
nebo on ji vroucně někdy miloval,
- ona však ho měla vždy jen v nenávisti -
proto ji teď pomstou pronásledoval
řka k ní: „Dnes mi sloužit budeš ku kořisti!

Marné bylo jindy vše mé prošení,
marné bude teď tvé zpouzení!“

52. Milosta tu zbledla vidouc, v pustině
že jest v rukou ukrutníka,
však řkouc: „Nebojím se tebe násilníka,
zastane mě Latonuše bohyně!
Obětuji znova jí svou čistotu.
Tvé má býti věčně panenství!
Potrestá tat' zrádnou holotu,
ochrání též od ukrutenství!“

53. Zarazil se, ale neustoupil
od své myslí, chtě své potřebovat moci;
darmo ona volá bohy ku pomoci,
by jí na cti neoloupil.
Darmo prosila ho neustále
pro vše, co jest v světě přemilé;
nic to neprospělo, on jí vláčel k skále,
svázané chtě činit násilé.

54. Když nic nepomohlo, řekla, že se vzdá,
by jí jen tu lásku prokázal
a jí ruce rozvázal,
že jí ve své moci má.
Učinil to. Ona vyňavši však dýku
v srdce své ji mocně vrazila,
vzdávajíc v tom Latonuši díku,
že jí ohavnosti zprostila.

55. Nad tím skutkem ukrutník se lek,
zůstal jako zkameněný státi,
ale napad ho zas brzy pomsty vztek,
počal se pak krutě smáti,
vece: „Ještě jsi ty nezvítězila!
S mrtvou já se mohu potýkati!“

V tom se chystal skutek vykonati,
ouveh, kým jsem při tom nebyla! -

56. Nebožátko! Všecko proklínala,
z obličejů jejího šel strach,
zdál se pohnut býti sám ten vrah,
když mu ohavnost tu vytýkala,
volajíc pak sašany a dračice,
bohy s nebe, bohy z pekla na pomoc,
Všecko darmo - unavené velice
obtáhnula oči věčná noc,“

57. Takto skončila tu smutnou novinu.
Vlastu bylo vidět hojně slzy líti,
chvátat bděla v tuto hustinu,
děvčiny by smrti mohla mstítí.
Květavě pak káže, aby měla
péči o poraněného hrdinu,
že ho přijde v tuto krajinu
léčit jeho milá Běla.

58. Na to Kasal: „Statná bojovnice.
jsi-li ty to, co tvé slzy svědčí,
nejsi-li ty přece podvodnice,
neznám dívky v mysli větší!
Po mé Běle byla bys mi nejmilejší.
Jestli nejsi naplněna lstí,
trestej skutek nejčernější,
nevracuj se bez urputné msty!“

59. Rekyně jsouc celá roznicena,
k tomu místu s děvčicí jen letěla.
Na cestě pak teprv zvěděla,
že též byla tato o čest oloupena,
však že její rek byl příliš spanilý,
že jí slíbil před tou rotou zachrániti,

že ji věděl zdvořilostí omámiti
a že jí byl život přemilý.

60. Když se Vlasta k této skále blížila,
zahlídla tam Hostna bédovati.

Jak ji zočil, počne palovati;
ona ho přec brzy chytila.

Ten pak zlosyn teprv kořil kolena,
žádal pláče smilování.

Darmo! Necítla slitování,
čekala ho slušná odměna.

61. Na koni ho za pačesy držíc vláčela
nemilostně přes pahrbky k této skále,
co tam mrtvina ta pohaněná ležela;
o milost však prosil neustále,
ale darmo! - neb co pomsty bohyně,
ač mu z nohou rozsápaných cedila se krev,
necítla lítost tato rekyně,
ale víc se vzmáhal její hněv.

62. Popadši ho v poly rozzlobená
na skálu ním krutě mrstila,
až v něm kosti, žebra chrastila;
odlítla hned lebka rozdrcená,
přešel mu hned spěšně mluv i sluch,
k Chrvoři pak chvátal jeho černý duch.
Praví se též, že ho dračice
vyprovázely tam, důtkami jej honíce,

63. Nad Milostou slzíc Vlasta rozkázala
na kůň vložit její mrtvinu,
s náhrobkem chtíc okrásit dát tuto pustinu.
Za kořist však zvěři jeho tělo
nepohřbené ležet zanechala.
Přitom odtud chutě pospíchala,
neb se slunce k západu již mělo.

Zpěv jedenáctý

1. Vlasta nemohouc se přímo k Děvínu
bráti, (nebt' byl vůkol obležen ten hrad,)
pospíchala rychle k Libínu;
na druhý den zahlídla již pevných vrat.
Tam se právě držely dnes hody,
že tam Šárka s Bělou vtrhla bez nehody
a že Budislavka přes vzdálené hory,
těž že Milka, Božka přivedly tam sbory.

2. Propuštěna byla jako dobrodružka,
vítala ji hlučně hradní služka,
uvedla ji vzhůru do světnice
tak jak byla, lebkou zakuklenou.
V tom dí Šárka: „Snad zná tato bojovnice
naši vévodkyni oželenou,
snad i přinese nám ku štěstí
o ní potěšitelné návštějí!“

3. Spustila v tom lebku statná vévodkyně,
povstal radostný hned hluk:
„Jest to Vlasta, Vlasta ochránkyně,“
opakoval jméno Vlasty celý pluk.
Zanechaly všecky bojovnice
hned stát plné stříbrnice,
pospíchaly Vladislavě vstříc
obejmouti oželených líc.

4. Objaly se vroucně Šárka s Vladislavou.
Vlasta s Šárkou, Domka s Budislavou.
„Ach, tys s nebe spadla, Vlasto!“
„Přicházíš sem, Budislavko, v pravý čas!“
„Na tebe jsem, Šárko, zpomínala často!“
Pro hluk slyšán byl jen tento hlas.

Vidět bylo z jejich plésání,
jak je těší šťastné shledání.

5. Když se posadila Vlasta k hostině,
volaly hned všechny prázdníc číše vinné:

„Ať jest zdráva Vlasta rekyně!

Ať též sláva naše nezahyne!“

Smutek zmizel. Vlasta hledíc tváří jasnou,
předpovídala si napřed bitvu šťastnou,
v tom pak statný ruský rek
šeptaje své družce Domce řek:

6. „Vskutku Vlasta překrásná jest rekyně,
právě ve kvetoucí sličnosti!

Vznešená jest v chůzi jako bohyně,
obličej jest způsoben jen k milosti!

V lících viděti jest povýšenost,
ducha šlechtného urozenost,
plésání mám z její osoby;
neviděl jsem nikdy tolik ozdoby!“

7. Budislavka zatím Vlastě krátké návštěví
přednášela, kterak beze všeho neštěstí
přitáhly sem sbory děvčí ze všech hradů
kromě hanebného Liběhradu,
který Kasal pále sám a sám jen zkazil.

Mimo to že též se srazil
východní pluk u Zbraslavi
pod řízením Burky, vtipné hlavy.

8. Sotva občerstvilo Vlastu drobet jídlo,
když hned od každyčké vévodkyně statné
požádala rady platné,
jak by jejich oblehnuté sídlo
mužům vytrženo býti mohlo z moci;
svěřila jim sama také rady čilé.

Schválily ji, vypravily ihned v noci
vyslankyně k Burce, Putysile.

9. Zatím v kratochvílích plouly druhé dívčice;
tuť pak počne Budislavka čilá .

„Která zná z vás zpívat, slavné básnice,
co již vykonala Vlasty pravice,
co již její hlava ušlechtilá?“

Však ta převznešená rekyně
vece, že jí bude dnes jen píseň milá
znící o chytrosti Šárčině.

10. Povstala hned Božka, známá básnice,
probíhající prsty svými struny zlaté,
povstala i po ní Dobrožížeň dívčice,
chtějící zpívat o dívčici jaté.

V celé síni ihned bylo tíše,
řádná nevyzdvihovala ani číše.

Dobrožížeň Božku napřed zpívat nechala,
ana libým zvukem počala:

11. „Slyšte, bojovnice čilé,
vlastní moc a vlastní čest!
Zjevte jiným ušlechtilé
Šárky vychytralou lest,
aby znaly potomkyně,
co jsou měly za předkyně!

12. Mužové se vypínejte
přirozenou statností,
vejřečně se vychloubujte
přehlubokou moudrostí!
Nad rozum a udatností
stkví se ženské zchytralosti.

13. Jako ptáky přesvobodné
na lep vábí chytrý zpěv,

jako vleze v sítě svodné
krmu chtivý, statný lev:
tak vtip děvčí muže svádí,
do osidla sami pádí.

14. Ctirad hrdina byl statný,
však náš utlačovatel!
Což byl jemu rozum platný,
kterýmž muže v hrůze měl ?
Jest již ten tam, nebožtíček,
upadl do Šárčiných líček.

15. Jednou Charouš v Kopanině
s Malým tropil nevole,
rozbroj povstal po dědině
pro vola či pro role.
Kníže, nepřítel všech hádek,
skončit chtěl ten nepořádek.

16. Vyslal světlo rozšafnosti,
dvořenína Ctirada,
s ním šlo s jeho zchytralostí
bojovníků hromada.
Znal si cestu jistě zkrátit,
má se ještě podnes vrátit.

17. Zvědění pak o té jízdě
Šárka teprv na lovu,
vědouc, že se ve svém hnízdě
nedá chytit za hlavu
ani vždycky polapnouti,
zdaž se ocel dá vždy kouti ?

18. Myslíla hned na pohromu;
neděsil jí mužů sbor,
přivázat se dala k stromu
u podbabských kolných hor,

kudy chytrák musel jeti,
chtíc ho hořem pozdržeti.

19. Temným hlasem: „Ouveh, běda,
volá, „pojd'te, kde jste kdo!“ -

Ctirad s sborem tady jeda,
slyše nářek dí: „Co to ?“

Hned hnal koně v tuto stranu
a hle, vidí sličnou pannu!

20. Pannu k stromu přivázanou
nelidskými provazy,

spatří všecku uplakanou,
nevinnosti důkazy!

Spatří ňadra obnažená,
slzičkami porosená.

21. Vida děvče v spanilosti,
vida její libý vzhled,

poraněn byl v hlubokosti,
rděl se brzy, brzy zbled.

A když spatřil mokrá líce -
ten tam! Což měl vidět více ?

22. S koně skočiv dolů chutě,
chvátá svazky s rukou vzít,

ona počínala krutě

na Děvín a dívky klít,

že jsou jenom ukrutnice,

nečest, hanba pro dívčice.

23. Pomsty na tom hrdinovi

proti dívkám žádala,

krotíc líbeznými slovy

k milosti ho lákala.

Z téhož líbezného vzhledu

napojil se plný medu.

24. Počal, „Děvče roztomilé,“
tento namlsaný kmet,
ruku jí vzav přezdvořile,
podle ní si dvořsky sed,
„pověz, z jakého jsi rodu
a cos měla za příhodu?“

25. „Jedinká jsem Zdecha dcera,
pána Mízké krajiny,
navštívit jsem přišla včera
Charouzovy dědiny.
Já jsem milovnice lovu
víc než stkvícího se kovu.

26. Šla jsem s honci na úsvitě
majíc lovskou trubici,
toul a šípy, jakož víte,
s nápojem tím lahvici.
Pijte, tať jest k posilnění,
nabudete občerstvení.

27. K posledu jsem zabloudila
bdějíc po lani se hnát,
nešťastně jsem zatroubila
myslíc známku lovcům dát;
místo honců s každé strany
vyrojily se tu panny.

28. Přemlouvaly mne hned k hradu,
že jest radost muže bít,
sic že v lese bídne z hladu
musím za pokutu sjít.
Smrt jsem raděj volit chtěla,
než bych vraždy páchat měla.

29. Srdce mé vám bude vděčné,
jedinký jste strážce můj!

Nevyvázat' bych já věčně,
ztratila bych život svůj.“

Praví plná líbeznosti,
v lících jevíc příjemnosti.

30. „Co jen chcete za odměnu,
rozkazujte, máte mít!
Život největší má cenu,
nechci nevděčnou vám být.“
V tom jak za bradu ho vzala,
Ctiradovo srdce jaia.

31. Zatím on si do lahvice
hezky nahlíd - dál a dál
chutnala jim medovice,
Ctirad utěšeně hrál.
Děvče bylo spaniloučké,
prsy majíc přeběloučké.

32. Kázal chase dále jeti,
že ji v trubách zastihne,
že chce sobě pohověti
děvče od radosti mdlé;
on jí věrnost vyjevuje,
hory doly příslibuje.

33. Tento stařec namlsaný
počal rozkošně s ní hrát,
byl pak od ní osedlaný,
chtělo se mu tuze spát.
Co jen chtěla ona míti,
ve všem hleděl volným býti.

34. Jako skákat, jak chtí kejdy,
viděti jest nedvěda:
takto bylo vidět rejdy
tropit reka Ctirada.

Dobrovolně podal zbraně,
kořil vždy se ve všem panně.

35. Posléz troubit rozkázala.

Sotva trouby hlahol zněl,
děvčí sem se chasa brala.

On se jako ve snách chtěl
bránit, ale neměl zbroje,
podal se radč místo boje.

36. Ani žádný z jeho druhů
neušel též z rukou jí,
medovka jim nešla k duhu,
byli po ní ospalí.

Když je našli tvrdě spáti,
hleděly jim zbraně bráti.

37. Nelibě se probudili
spatříc místo zbroje pout,
strachem se jen tetelili
nemohouc se ani hnout.
A tak muži všickni jatí
na Děvín se vcdli spiatí.

38. Jménu Šárčině v tom místě
bude věčná památka,
věčně trvat bude jistě,
dokud jenom pohádka
o tom místě bude zníti,
bude se vždy Šárka stkvíti.“

39. Takto dozpívala. Druhé ještě tiše
poslouchaly, až se Dobrožížeň táže:
„Zdaliž Vlasta o únosu Běly káže
zpívat?“ - Žádala hned. Ona spíše,
nežli počínala, prsty obratnými
procházela struny loutny zlaté;

každá dychtila hned mezi nimi
poslyšet zpěv o dívčici jaté:

40. „Jak lvu dívka kořist z lože jeho
odcizila, hlásá tento zpěv.

Ať si chválí jiná, jak kdo krev
mečem vylil muže udatného;
co lest zmůže, zpívám, jaké skutky,
kterých nevyvedou pracné pŭtky.

41. Bělínské se věže hrdě pněly,
jako Děvín pevný byl ten hrad,
udatný lev, statnějšího snad
v světě není, ten své hájil Běly.
Což jest síla sotva v stavu zmoci,
toť klam lehce vyvodívá v noci.

42. Způsobu kde nevíš k ošálení,
vezmi svaté pobožnosti tvář -
obličej ten nejlepší jest Ihář!
Ona za poutnici v přetváření
všecky tajné věci vypátrala,
v noci únos oknem vykonala.

43. Není dosti začít věci směle,
odstrašit se při přetvářkách dát,
při neštěstí hned se zrádně vzdát,
ale vykonati oumysl svůj cele,
při tom pomáhat si v každé době:
tak jen slavné jméno zejská sobě.

44. V patách za ní chvátá rozzlobený
Kasal slavný veda silný pluk.
Jiná by se ulekla těch ruk,
nebyla však ona k odstrašení,
hlídat dajíc vždycky bydla jeho,
vystřáhla se nepřítele svého.

45. Tu, kde se měl zabrat přímo v levo,
na lživou se zprávu v pravo bral,
tak se podváděti často dal,
a když přec mu stopa přišla v jevo,
spletla cestu jemu oklikami,
že se muži podváděli sami.

46. V Chabském lesíku, jenž ležel v planu,
hrozilo však všechněm neštěstí,
dívka, ana měla dáti návěstí,
kdyby brát se měli v tuto stranu,
byla jata; přišli z nenadání,
marný by byl outěk, potýkání.

47. Vstříc jim vyšla Šárka v divném kroji,
jak by byla pravou věštkyní,
temným hlasem vece: „Svatyní
Kusalinou jest les; kdo jí k boji
vábit nechce a chce vyjít šťastně,
ten ať odběře se hajdy časně!

48. Kusala jsouc plna velebnosti,
potupení všecko přísně mstí,
nejtajnější věci dobře ví,
otevřené jsou jí budoucnosti;
kdo ji volá přeuctivým hlasem,
tomu zjeví, naň co čeká časem.

49. Kdo sem chcete vejít, ten buď mytý,
zbroj sem vzíti každý z vás se chraň!
V nenávisti bohyně má zbraň,
na zemi hned ležet bude zbitý.
Očitě tam uvidíte divy,
nespatřili jste jich, co jste živi.“

50. Nad tou řečí každý v podivení
jako divem omráčený stál,

neosmělil se jít žádný dál,
každý chtěl své zvědět usouzení.
Každý odloživ hned ostré zbraně,
chvátá k řece myt se věříc panně.

51. K mytým vece: „Chaso Kasalova,
zrovna za mnou chvátej k svatyni!
Známať věrnost vaše bohyni.
Slavná bude jeho síla lvová,
slavné všudy Kasalovo jméno,
toť i hejno jeho bude ctěno.“

52. Přivedla je lesem ku potoku,
kdež jim rozkázala zůstat stát,
že jim musí přípravy zde dát,
by se obrátili proti toku.
Žehnání jim berlou činí dlouhé,
pozorliví byli z bázně pouhé.

53. Zatím, když se dalo zažehnání,
vyklouz lehce z lesa dívek sbor,
hodě do vody zbraň páchající vzdor
dívkám, chvátal dále bez meškání.
A když mohly již být v jistotě,
praví Šárka dále k této rotě:

54. „Chutě za mnou přes posvátnou řeku!
Ale každý ať se zvláště krok
učiniti chrání přes potok,
kterýkoli z jinochů a reků
zachované nemá v ouplnosti
Kusale tak milé poctivosti.

55. Sice kdo by byl tak zrádný,
toho ihned následuje trest;
bohyně ví dobře každou lest!“
Mlčeli tu všickni, nechtěl žádný

pokusit se přejít, všickni zbledli,
však se pýřili, když na se vzhledli.

56. „Myjte se hned, pravím, v této řece,
ať té psoty netrestá hněv bohyně!
Ať i nezmizí vám svatyně!“
Odebrala se pryč takto vece.
Na kůň sednouc z lesa pryč se měla.
Luza zatím umyti se bděla.

57. Nemohouce muži chrám a zbraně
najít, projdouc víckrát celý les
myslí, že jest Černýbog sem vnes;
očitě jest vidět pomstu na ně.
Zatím Šárka šla dál vyjdouc z pastě,
až pak v Libni vzdala Bělu Vlastě.

58. Šárko, naše slávo, za zrcadlo
potomstvu se budeš věčně stkvít,
loutny libé budou činy znít,
tvůj vtip uváděti budou na divadlo,
jak jsi vždycky došla vtipem cíle
a co stojí vyvést v děvčí síle.“

59. Poslouchaly chvíli ještě tiše,
popadly v tom naplněné číše,
volajíc hned všecky dívčice:
„Ať jest Šárka, ať jest Vlasta zdráva,
naše čest a naše sláva!
Ať jsou živý naše básnice!“
Na to pak se k spaní odebraly,
aby posilněné časně ráno vstaly.

60. Hned, jak spatřit bylo hvězdu ranní,
táhlo vojsko okrášené zbraní.
Šárka podle umluvené polohy
na Vyšehrad outok na foch činíc plukem,

zapálila chalupy a zálohy
okolní a počet zvětšovala hlukem.
Hořela již jedna z vyšehradských věží.
Všecko, co má ruce, na pomoc hned běží.

61. Zatím převlečená dívka za muže
k Přemyslovi s zprávou palovala,
že by Vlasta jeho sídla dobývala
a že odolat jí posádka víc nemůže,
jestli v malém okamžení
k pomoci jim nepřispěje, -
Vyšehrad že přijde k podrobení.
Strach jest viděti jí z obličeje.

62. Vida Přemysl tu ohně září,
uvěřil hned omylnému návěští,
proměnil se strachem celý v tváři,
křičel: „Běda, jaké neštěstí!
Braňte muži, braňte svého hradu!“
Vyslal deset tisíc silný sbor.
Sotva přes most přešli, aj, tu s hor
chvátá Vlasta se zástupem do oupadu.

63. V šiku čtverhranném hned se dvou stran
ležení hle, mužské prorazila;
v tom též hejna ze děvínských bran
vedla k pûtce statná Putysila.
Bylo vidět Burčiny též řady.
Darmo Krotboj srážel muže dohromady,
Prostislav též darmo volal: „Pojďte na odpor!“
Nechtěl zůstat státi žádný sbor.

64. Nebo byli rozraženi zástupové,
roztlučen byl přes Vltavu most.
Zbytečný boj vidouc hrdinové,
vidouc marnou hrdinskou zde ctnost,
srdce dívek slyšíc Vlasy jméno

bylo k udatnosti rozníceno,
neb je měly v ústech za heslo,
mužům strach a zkázu přineslo.

65. Ona také ne tak tropit slavné činy
dnes si předsevzala, jako v strachu, v hrůze
množit pomatení, aby tuze
v krvi neleželi čeští syni.

Vyvedla to rozšafným svým tahem,
skoro všechno vzdávalo se šmahem.
Málo plukům Prostislava přičiněním
hodilo se ležet starým položením.

66. Mnohé rozptýlené sbory
utíkaly přímo mezi hory;
však v tom káže táhnout zpátkem trouba polní,
ženy, muži byli tomu volní.
Jenom prosíc radí Putysila,
aby muže Vlasta zcela vyhladila;
ale Vlasta byla spokojena,
že jest na půl síla mužů potlačena.

67. Povstalo tu plésání hned převeselé,
vítězný hluk, vejskání a radovánky,
že jsou. přemoženi zpupní nepřátelé,
vydobyty skrovnou ztrátou jejich schránky,
odjato jim množství špíže, vína, potravý,
množství zbraně, k outěku též přípravy.
Do půl vojska mužů bylo zbitých, jatých,
dívek ale malá částka ťatých.

68. Také radost měly, že zas rekyně
Vlasta mezi nimi byla.
Radovala se též sama Putysila
pravíc: „Tobě patří žezlo jediné!
Má zná sice, co tvá pravice,
ale nezná uzdu správy vésti.

Pod tvou správou bojuje jen ve cti.“

Nad tím byla Vlasta obměkčena velice.

69. Zatím hejno mužů vyzkoumavši zradu

pospíchalo ku pomoci z Vyšehradu,

ale nezastihlo pro obcházky

bitvy, však jen poražených částky.

Také Šárka bystrá se svým hbitým plukem,

kteřá mužů u Pšár nedočkala,

přitáhla sem s přeradostným zvukem.

Tuť se hejna dívek znovu radovala.

70. Ó jak často strany neústupné

nabaží se posléz rozbroje!

Ó jak často myslí lidské zpupné

časem svým jsou žádostivy pokoje!

Vždyť pak nejsou těla lidská z ocele,

aby mohla válčit věčně!

Vždyť i ocel sejde, tím víc síla na těle,

vždyť pak války životu jsou nebezpečné.

71. Takto Vlasta vítězkyně,

takto dychtil po něm kníže přemožený,

srdečně jsou k němu oba naklonění.

Ona o příměří k němu vyslankyně

vypravila, on skrz posly známost činí,

že jest volný jíti k míru znova,

aby byla v zkáze Čechům ochránkyní,

s jistci že chce tvrdit slova.

72. Vyslankyně byla Krasoběla

s výmluvnou a ušlechtilou družinou,

na běloučkém koni krásně jela,

mezi všemi nejlépe se stkvěla

tváří sličnou, nevinnou.

Její obličej byl plný vnady,

způsobený ukojiti kruté svády;
sličná - sličnější tou šťastnou novinou.

73. Jako v máji kdyžto porozvíje květ
a v tom přijdou sněžné studenosti,
najednou se slunce zastkví v spanilosti,
obživuje tímto duchem svět,
každý vítr a nehoda dřímá,
každý rozkoš, spokojenost dýmá:
takto jejich srdce celé občerstvily,
když si na tu sličnost popatřili.

74. Krása ta dí: „Mocní vládykové,
statní panoši a hrdinové!
Vlasta žádá za dvacet dní pokoje,
kde by bylo beze všeho rozbroje,
kde má svobodno být dívkám do ležení,
mužům směle jíti do hradu,
žádnému být nemá ublížení;
rukojmové mají šetřit oukladu!

75. O pokoj se jednat má v té lhůtě.“
Volali hned: „Budiž příměří!“
„Ať jest pokoj!“ volali též někteří.
„Ať jest uzavřen mír chutě!“
Jako se jim zdála nejsličnější,
tak, když slyšeli ta libá slova,
drželi ji znova
ze všech za nejvýmluvnější.

76. Přemysl dí: „Ať jest příměří!
O pokoj jsem Vlasty žádal sám,
ať jest otevřený míru chrám!“
Na to mnozí: „Ať vás zde nám Vlasta posvěří,
vy jste v stavu učiniti tváří utěšení!“
Bděli činiti jí kratochvíle,

provázeti mnohá vyražení,
aby strávila zde času mile.

77. Právě také vyslancové ctného knížete,

Zlik a Radouš, přišli k Vladislavě:

„Přicházíme k pravé české hlavě,
udatnější není ve světě!

Přemysl vás žádá o smíření,
máte býti českou Libuší,
neb vám ta čest se vším právem přísluší,
být co ona - jejich utěšení;

78. oučastna být Přemyslovy stolice,

oučastna též jeho lože. Na to Češi,

na to vsecky ženy, vsecky dívčice,

pro štěstí se naší vlasti těší!

Bude panovat zas nám věk zlatý,

ulěčí zas rány pokoj svatý;

ty pak nedáš utiskovat ženy.

Muži uznávají vaší ceny.“

79. Na to ona: „Milé jest mi přátelství

Přemyslovo, náchylnost též k porovnání,

však jsem nikdy pro knížecí manželství

nevedla hejn dívčích k potýkání,

jiného vždy hledala jsem zisku,

totiž dívky vysvobodit od nátisku.

Totéž musí býti článkem hlavním!“

Tak řkouc kázala dlít v hradě poslům slavným.

Zpěv dvanáctý.

1. Odpust, Bohuše mně že tak tuze

Šemík na kvap k cíli uhání,

nejsem v stavu přivéstí ho k ustání!

Při tom za dobré se zdá být české Muze,
abych hledal krátkosti jen písni,
za dlouhost mne druhých zpěvů plísni,
že jest malý jenom národ český,
pro něj také malý zpěv jen hezký

2. Kdož jest zkrátka v stavu milostnými obrazy
představiti u růžové spamlosti
všechněch děvčích příhod laskavosti,
vypodobnit lásky průtržky a ourazy?
Kdož jest v stavu vylíčiti obraz živý,
jak a kde byl komu omyl milostivý,
co se dalo z přízně, závisti neb hněvu? -
Sto by nestačilo zpěvů!

3. Všudy veselá již hudba zněla,
na Děvíně, v mužském ležení,
všudy bylo vidět křepčení,
jak by zpoura všecka odletěla
V celých Čechách panovalo plésání,
zpěvy, veselosti, vejskání,
v radování plouly strany oboje,
jak by došly blaženého pokoje

4. Co teď pocítily dívky ušlechtilé,
neznající jiné radosti
nežli slávy kruté statnosti,
když ted shlidly hochy roztomilé,
hochy ve kvetoucí mladosti,
plné síly, vnady, sladkosti? -
Neznámou tu' vášní byly opojeny,
takměř líbezností omámeny

5. Jako mnišky plésáním tu byly jaty,
které rodičův zisk aneb jakés pověry
v nemilostné vlékly kláštery
a již měly býti vazbou věčnou spiaty,

majíce se na vzdor mocné přirozenosti
odřeknouti vdchnuté milosti,
když král moudrý, myslí milostivé,
zprostil všecky vazby křivé.

6. Aneb jako děvče tmou zlou narozené,
které žilo v slepotě své spokojené,
skákalo též často v známých místech sobě,
jemuž lékař znáhla odňal slepost,
když pak časem shlidne světa lepost,
myslí, že jest bylo před tím v tmavém hrobě,
váží sobě teprv zraku ceny:
takto dívky cítily té šťastné změny.

7. Ó jak mnohá svému přemilému,
že je spojily zas staré známosti,
padla do náručí v radosti,
přislibujíc věčnou lásku jemu.
Oba jako znovu narození
radují se ve svém proměnění,
nenávidíc pŭtky nebezpečné,
opakujíc slibu lásky věčné.

8. Téměř samy dívčice,
majíc srdce láskou podnícené,
vybíraly sobě muže utěšené.
Mnohá praví: „Mne pak velice
v nadí vaše kolovaté tváře,
stkvějící se jako zorní záře.
Netěší-li vás i děvče přestatečné,
jenž jest jenom v boji nebezpečné?“

9. Mnohý jinoch praví: „Krásu ušlechtilá,
mne se ptáte, jste-li srdci milá?
Není v boji nad vás výbornější,
není v lásce líbeznější!
Pro vás opustím já každou jinou,

však jen máte posměch z plaché palčivosti.“

Ona objala ho z upřímnosti
a tak krátce k srdci sebe vinou.

10. Mnohá na Děvín jdouc zaplesala máti

pravíc: „Přec tě vidím, dcero oplakaná!
Slyšela jsem, že jsi zahrabaná,
chtěla jsem jen proto světu výhost dáti.“

Ó jak se zde vroucně objaly
dcera, matka, obě plakaly.

Bylo milé podívání
vidět v přerozličném radování.

11. Mnohá bojovmce našla syna svého.

„Darmo jsem tě hledávala v boji,
chtíc ti říci, by jsi raděj otce zlého
neposlouchal a dal výhost zbroji.

Vyhledala jsem ti panny spanilé
za nevěstu, za ctnou ženu,
až ji shlídneš, poznáš její cenu;
tať se měla v boji zmužile.“

12. Tu zas mnohý bratr praví: „Sestro lstivá,

hle, jak jsi mne tuto poranila!
Řekni, schválně-lis to učinila?

Poznal jsem tě, dovádívá!

Bezmála by byl řal jiný tebe,
hleděl jsem však rány jeho srazit.“

Tu zas ona: „Pozdě jsi dal znáti sebe,
nechtěla bych tebe pro svět celý zkazit!“

13. Tam muž mnohý praví zase: „Zlatá ženo,

udobřiž se na svého zas muže!

Mně jest neštěstí jen usouzeno,
jestli srdci milost nespomůže.

Žádná nechce více churavého,
chci ti býti teprv pokorný.

Což jsem ti tak příliš odporný?
Usmíváš se - neopustíš muže svého!“

14. Když tak u Děvína všickm velice
plouli v radosti a v rozkoši,
když tak sobě švarní jinoši
vyhlíželi ušlechtilé dívčice,
děvčata zas dvorných milovníků
hledaly si ze svých odporníků,
radost na Bělu též čekala,
která k svému reku z Libně chvátala.

15. Ó jak v srdci bylo Kasalovi,
když shlíd Bělu zlatou z nenadání!
Kdož jest vypsát v stavu slovy
jejich přenáramné radování!
Jak se oba z dychtivosti lekli,
jak jim slzy hojné tekly!
Jak se horlivě a vroucně objali
a jak srdečně se líbali!

16. Dlouho netrvala radost jejich objetí;
neb když rány zavázané shlídla Běla,
skoro do mdlob padnout chtěla.
„Ach, tys raněn ? Ty jsi v zajetí!
Já tě ztratím? Ty jsi celý bledý!“
Ale Kasal mile na ni hledí,
líje slovy líbeznými utěšení,
odjímá jí těžké zkormoučení.

17. Po veliké chvíli přišlo v mysl Běle,
že zde blízko hradu, co tu teče řeka,
shlídla strápeného reka
a že zoufanlivost pohlezení celé
zjevovalo, že jel bez lebky a meče,
že se do hlavy tlouk často pěstí -

„Prosím, běžte, lidé, mějte o něj péče,
aby nepad někde do neštěstí!"

18. Tam hned s lidem chvátá Květava
právě, když on skočil do největší hlubiny,
pozřela ho nelítostná Vltava.

Ten tam! - Jenom ještě bubliny
jeví místo přemokrého hrobu.
Skáče za ním, skáče za ní družina,
a hle, vytažen jest zdravý v tuto dobu
všechněm k podivení - Vlastin hrdina I

19. Láska přivedla ho k zoufalosti.
Neb že Vlasta bez loučení jeho
opustila, obvinil ji z nevěrnosti;
slyšev posléz skoro od každého,
že má manželkou být knížete
a že dychtí přijít k této slávě,
uvěřil té smutné zprávě,
mrzelo ho všecko na světě.

20. Napřed světem umínil si jeti,
ale když si k srdci , připustil zas pohrdání,
rozjímal též všeobecné vysmívání,
nechtěl déle této necti přetrpěti.
I když vytažen byl z řeky,
mluvil ještě o umření;
pohrdal též všemi léky,
nechtě v tvrzi nižádného ušetření.

21. Navštívil ho Kasal s Bělou v malé době:
„Znáš-li,“ řekl, „z půtek svého přítele?
Vždyť jsi v bitvách vyhlížíval vesele!
Což jsi smuten ? Snad že děvče tobě
nebylo by příliš věrné?
Chceš se zbavit laskavého života

k vůli dívce licoměrné?

Toho není hodna lstivá holota.“

22. Na to Přemil: „Nezapírám, nevěrnice

k živobytí všecku chuť mi vzala,

lásku vroucnou v tváři lhala

a teď tato podvodnice

knížecího dosáhnout chce lože.

Bud si, Vlasto, povýšena!

Umru já rád tíž svou v světě slože,

jen když bude bouře utišena.“

23. „Co to slyším? Vlasta rekyně,“

vzkřikne Kasal, „jest tvou milovnicí ?

Vlasta není žádnou podvodnicí!

Nevěř žádné lživé novině!

Jestli tobě lásku přislíbila,

jistě tebe ještě miluje.“

V tom jí úhodu svou s Bělou zjevuje,

Květava též, jak mu Vlastu vyloudila.

24. Jako odsouzený k upálení,

který připiat byl již v hranici,

pochodně též spatřiv roznícení,

když zří posla s bílým šátkem v pravici,

který zdálí jeví jeho nevinnosti,

omdlí jako špalek od radosti:

tak též bylo zoufalému Přemilovi.

Opilý byl radostnými slovy.

25. Zatím když se v Klecanech to dalo,

na Děvině rozkoší vše oplývalo,

žádné nezarmoutil žádný žel.

Nezamysl přišed také k Hrubé milé

praví: „Odpusť, děvče ušlechtilé!

Protržkou vší vinen jest jen Lel.“

Bylo obdržeti lehce odpuštění
při tom velkém v srdci roznícení.

26. Také Přibral, Šárku vtípnou shledna,
plápol cítil lásky srdečný,
po ní touží, o ní jenom jedná,
však jen smích ho následuje nevděčný;
naposledy oheň ale
do srdce se vloudil dívce vychytralé,
vzdychá, zapomíná chytrosti,
vtip jí kulhá, souží pak se v milosti.

27. Kdo jen okem zahlíd Krasobělu,
cítil v srdci Lela mocnou střelu,
ztřeštilo se pro ni hejno reků,
všecko u kvetoucím věku.
Její pohled okouzlení v srdce lil,
líbezností všecky opojil,
pro ni mnohý rek si vzdychaje
vystrojít chtěl kolby, turnaje.

28. Ale žádná nespomáhá zbraň,
žádné statky, stříbro, zlato, daň,
kde jest ve volení svoboda.
Prospívá ach, často špatná nehoda!
Darmo mnohý dychtil srdce dívčice
zejskat množstvím zlata zásoby,
darmo jiný slávou rozhlášené pravice,
darmo krásou rozvíjející se osoby.

29. Ona zvolila si Čujislava.
Nebyla pak rozhlášena jeho hlava,
nebyl znamenitý v statcích, v sličnosti,
ani oslavený v statnosti;
shlídl na bojišti toho panoše,
jak se ulekv mile před ní ztratil zbraň,

od té chvíle přelaskavá byla naň,
cítila hned v přítomnosti jeho rozkoše.

30. Také Domce s rekem ruským plyne
živobyť v blaženosti,
zamilován jsoucí do statnosti
její, ji si k srdci vine.

Chtí ti oba v světě ještě dobrodružit.

Také Blažna chvátá užít
času pokojného; nachází též Slavoše,
věrneno a milostného panoše.

31. Též i Stasoň se svým věrným slouhou
bral se na hrad ve svém odění,
by jen Dojky dostal k vidění,
že má bez ní chvíli dlouhou,
že tam kráčí se svým slouhou
láskou pouhou,
sice že jim ten hrad rozdrťí,
ve souboji Vlastu usmrtí.

32. By mu vydaly hned sličnou milovnici,
sice že hned hodí Vlastě rukavici.

Nad ním byly mnohé ustrnuté,
přivedly mu tlustou dívčici,
ana červenou tvář, prsy nadejmuté
měla, modrou zbraň a modrou kytlici.

Byla dcera Kozojeda pastýře,
známá téhož rytíře.

33. Vědouc jeho přebláznovské kusy,
„Hrdmo,“ dí, „víte, jak jste ze dvora
Švandy, kde jsem pásla okouzlené husy
a kde černá hlídala mne potvora -
nebyl to pes - při tom silná závora
utect bránila, jak jste z ní trolil kusy,

slavně o m roztlouk mnohé brusy
a mne šťastně vyved ze dvora.“

34. Na to Stasoň: „Dojko nejsličnější,
podnět slávy laskavého osudu,
vidělas tu probodenou obludu?
Vidělas hrad ze všech nejpevnější?
Vidělas i, jak ten obr jatý
výplatek chtěl dáti zlatý?
A já nechtěl žádné jiné vejmínky
nežli dojít tebe, unesené slečinky.

35. Mnohým obrům, mnohé jsem též příšeře
zakroutil krk; mnohé okouzlené zámky
osvobodil, statně na ně udeře;
všudy hlásají mou slávu známky.
Byl jsem obrův, příšer, oblud strach,
tím chtě milosti tvé zejskat,
a tys tvrdá přece, kdo pak, ach,
neměl by si na tě stejskat?“

36. Takto dokonal řeč ten rek černý
posvědčil mu jeho slouha věrný.
Tuť se arci Dojka upejpala,
poslěz přec mu slovo dala.
Mnohá dívka nepřála jí téhož blázna,
že tak dosáhla ho z prázdna,
že si přeje blázna míti za muže,
že mít lepší vyražení nemůže.

37. Když se toto dalo, docházel čas příměří,
o smír shodnout nemohli se s obou stran;
neb se vládykové hrdě důvěří,
že jim dívky volně dají zbraň;
ale ony mnohé články kladly v něm,
kterýmž vesměs nechtí přivoliti lopotové,

pročež Vlasta chtěla poslední a nové
články poslat. Dala svolat sněm.

38. Byly v shromáždění v děvčím hradě
všecky mimo Vlastu pohromadě.

„Zatím,“ dí pak Burka, „panování
musí býti článek nejpřednější!

Vězíť duch v nás mnohem vznešenější!

Tenť v nás není vštípen k poslouchání.

Bylo by pak vskutku neslušné,

aby čilé ženy tupým byly poslušné.

„ 39. Každá cítí v žilách ze zkušení,
že jest zplozena jen k poroučení.

Mne hned musil jako pouzdro malé

poslouchati bratr mnohem větší;

brzo pláčem, brzo dary, brzo řečí ,

znala jsem ho osedlati zrale.

Bez vejmínky této hlavní

státi musí Děvín slavný.“

40. Na to Šárka vece: „Dívky ušlechtilé!

Nechme mužům k panování jména!

Mají větší sílu na břemena,

stát by o ně bylo pošetilé -

však nic více nežli zrovna jména!

Ať se mají přec čím napínati,

přece jenom panovati

má a bude věčně žena.

41. Těžká jestit' pro nás cesta k slávě!

Přiznejme se, zdaliž při té naší správě

každá z dívek mužům rozkazuje?

Zdaliž dívka nad dívkou jen nepanuje ?

Před řízením naším mnohá právě

uzdu nad mužem svým řídila,

břemeny pak tolik obtěžkána nebyla,
jako správa naše uložíje.

42. Pojednou-li se pak nepoštěstí
podrobiti v manželstvu si jednoho?
Potřeba jest k tomu vtipu nemnoho.
Brání se sic, ale, jak jest na rozcestí,
snadno jest ho podrobiti pod sedlo,
jak se několikrát vám to povedlo;
tu' ho máme zhola na oprati!
Věčně bude žena jenom panovati.

43. Obhčej váš jest vám statná zbroj!
Někdy příjemňoučké usmívání,
někdy upřímnost a milování
skončí o řízení boj;
často smutek, zamračení, hněv,
nejčastějce tok slzí vynutkaný
podmanějí, krotíc mužský hněv,
jazyk, jen když jsou již osedlám.“

44. Tato slova Šárky vychytralé
líbila se takměř zhola všem,
odporkyní bylo hejno malé.
Takto hovořily spíš, než počal sněm.
Dlouho nešla k němu Vladislava,
jindy nedala jim čekat jejich hlava.
Zdržela ji velká příčina,
Kasal s Bělou a s ní její hrdina

45. Nedůvěřuje se bělínský rek zcela,
miluje-li Přemila přec Vlasta rekyně,
praví: „Pohřben byl již ten rek v hlubině,
k zoufámí ho vedla Polelova střela.
Květava tvá a má Běla
život vrátily mu jedině;

má-li ještě živ být déle,
usoudí jen slovo převeselé.“

46. Okolo krku v tom Přemilovi padla,
tekly slzy oboum v hojnosti,
byly však to slzy milosti.

Ó, kdož stát zde mohl u divadla,
aby nebyl omámený v radosti!
Plésal nad tím Kasal, ale Běla,
vidouc prudké vroucnosti,
také v očích slzy měla.

47. Po chvíli též Vlasta objala
Bělu jakožto svou ochránkyni
vypravujíc, že jest vyslala
po něm mnohou přítelkyni,
však že nedostala žádných návěští;
přiveden byl v pravý čas sem na štěstí.
Snad by, kdyby sešel ve Vltavě,
ženské správy líbily se Vladislavě.

48. Tak se radovali vespolek.
K zapomenutí tať na sněm byla příčina.
Pojednou-li v radování hodina
neuplyne, pojednou-li dlouhý věk?
Přišla pro ni snědá Všudybyla,
tuť se Vlasta s reky rozloučila,
že mní, že se na bojišti nepotkají,
muži bezpráví ať nežádají.

49. V sněmu Vlasta počnouc: „Dívky rozmilé!
Zbraně chopivše se skrže svobodu,
pro ni bojovaly jsme vždy zmužile,
šťastně překročíte mnohou nehodu!
Vítězstvím jsme obdržely svého cíle,
a když nyní nám se dává bez rozbroje,

k čemu máme ještě této chvíle
nésti břímě přirozenosti a zbroje?

50. Cesta, kterou jsme si předsevzaly,
jest sic slavná, však též plna přísnosti;
abychom v ní šťastně setrvaly,
odloučily jsme se mnohé radosti.

Ta nás arci vedla přímo právě
k věčné cti a slávě,
ale nevedla nás cestou blaženosti,
vykázané od přirozenosti.

51. Láska naše krátké živobytí sladí;
radosti té nemůže nám dáti potykání,
kterouž dává svornost, pokoj, milování,
ta pak rozbroj všecken shladí.

Pro potomstvo naše pohlaví jest stvořeno,
ne, by bylo v boji s námi zmařeno!
Zdaliž každá má též statná ramena,
aby mohla lehce nésti boje břemena?

52. Vraťme mužům zemské řízení,
ať si nosí také sami za to zbraně,
jen ať zanechají panně
k zasnoubení dobrovolné volení!
Ať též stejná práva s muži mají ženy,
ať jim povoleny nejsou s manželkami změny,
a když vznikne u manželů pře neb různice,
na soudu ať sedí také dívčice!

53. Z lásky mají býti zasnoubeny,
oumyslové jejich prázdni zisku!
Živi budou spolu spokojeni,
v snášení se bez nátisků.

Co se týče poroučení, poslušnosti,
moudřejší ať vždycky nařizuje!

Snešení jest toto u milosti,
žádný neporoučí, každý posluhuje.

54. Jestli tomu svolí, opustíme hrad,
ať si spálí nestálou jen střechu!
Nebudou-li chtítí toho spřisahat,
ať jest konec přenepravých Čechů!
Ať zas zuří krutě v Čechách meče!
Ať krev hojně k zkáze jejich teče!“
Ta řeč líbila se všechněm velice.
Vyslala hned k mužům řečnice.

55. Ale od slovutných vládyk tito článkové
byli zavrženi v shromáždění,
že prý od starodávna vždy mužové
měli ženy v zakoupení,
že se nezbavějí práva nabytého,
že jim prominout chtí všeho minulého,
by se daly jim jen do milosti,
že se varovat chtí ukrutnosti.

56. Jako slečna hrdá šlechtického stavu,
ana nemá krásy, umělosti, jmění,
podle stavu přec se všudy cení,
všudy špičatí nos, zdvíhá hlavu,
když jí žádá městský boháč za ženu,
moha zprostiti ji pyšné žebroty,
praví, že se míchat nechce do sloty:
takto vládykové nechťi svolit proměnu.

57. Ale Kasal počal v horlivosti:
„Ještě málo krve, ukrutníci,
v Čechách teklo z vaší zpozdilosti ?
Vy jste vlasti praví protivníci!
Chcete Čechy přivést na zmar, na mizinu,
muži aby byli mečům podrobeni,

český národ přes čas vyhlazený?

Všech zkaz sobě přičítejte vinu!

58. Velkomyslně vám navracují práva,

nežádajíc žádných od vás bezpráví;

jako v boji jejich vznešená jest sláva,

tak je skutek tento věčně oslaví!

Že sic mohly jako vítězové

podržet vás v věčné poddanosti,

a vy plní nevděčnosti

poroby jich žádáte zas k zkáze nové.

59. Nežádají nic mít neslušného

nežli dojít světa blaženého.

Tak jsem nakládat chtěl vždycky se svou Bělou,

co si ony kladou za vejmínky,

přítelkyněmi být mají naše žínky,

k vychování mají mládež celou;

jak pak mohou vychovati otrokyně

statné reky, moudré potomkyně ?

60. Hle, jak v šiku strašně zní zas jejich zbroj!

Připraveny jsou již tropit mstu a hněv.

Ale žádný býti nemá více boj,

vy jen chcete prolévati krev.

Ať krev tedy, však jen vaše, teče!

Vytáhněte ku souboji meče!

Kdo nesvolí, vystup! Zde jest rukavice!“

Na to ulekli se vládykové převelice.

61. Co věž chatrná, jenž potýkat se zdála

s nebem, odporujíc sto let jako skála

větrům, když se o ni opře vicher půlnoční,

zkázu béře, zdrcena jest její sláva:

v oumyslu tak vládykové přemožení

dají volat: „Ať jsou stejná práva!“

Radí pokoj Přemyslovi pokojnému,
svolí lehce dobré kníže k němu.

62. „Nemyslete,“ dí zas, „že jsou nezdařilé!

Dívky udatné jsou, rozšafné a stálé,
velkomyslné a ušlechtilé,
spanilost zní také k jejich chvále,
povstanou z nich statní rekové,
učení a osvícení mužové.

Rozhlášena bude z nich ne jedna žena,
český národ získá přeslavného jména.

63. Ach, ó Vlasta, žena div a podivení
v celém krásném pokolení!

Žena plná přehluboké rozšafnosti,
plná stálosti a šlechtnosti!

Važte si jí, prospěje vám její pravice,
prospěje též rozum vyvýšený při dvoře,
bude v spravování k vaší podpoře,
nepohrdejte s ní, že jest dívčice!“

64. Když tu vyslankyně zpátkem nesly zprávu,

že chtí muži články stvrdit přísahou,

„Zrádkyně,“ dí Putysila, „naši slávu

chcete prodat, vydobytou krví předrahou?

Raději se zahrabat dám v tomto hradu,

než bych přivolila v ohavnou tu zradu.

Dívky, které máte cti jen drobet v těle,

přiražte se ke mně směle!“

65. Ale nepřidalo se k ní děvče žádné.

Tu dál vece: „Nezdařilé, zrádné!

Krásnou jste si vydobily odměnu,

krásný věnec našich vítězství!

Podrobujete se zase břemenu.

Buďte, když tak chcete, v otroctví!

Nelze v otrocké mi živu býti dědině,
raději chci s lítou zvěří bydlet v pustině.“

66. V tom se k hradu Přemysl bral s komonstvem.

Jela vstříc mu Vlasta s slavnou družinou.

Praví kníže: „S šlechetností patrnou,
kteráž stkvít se bude mezi potomstvem,
vzdaly jste nám dobrovolně žezlo zpátky!

Nikdy nevole vám, nesnáze a hádky
tropit nebudenu. Stvrdíme to přísahou -
vždycky chceme s vámi nakládati s povahou.

67. Vždy vám budem uznalí a vděční,

láska bude ve všem jistcem vaším!

Uzavřín tak bude svazek věčný
vlasti a vy často přispějete našim
statně zahnat cizozemce.

Získáte si slavnějšího věnce.

Vlasto, musíš zůstat při dvoře,
sloužit budeš vlasti k podpoře.

68. Ty pak, Putysilo, máš mít správu
nad jízdnými muži; ach, tvá pravice
získá všudy neslýchanou slávu,
rozšíří se české hranice.

A teď at' se připravuje slavná hostina!
Po přísaze díky budem vzdávat Ládě,
že již konec učinila svádě,
zasnouben hned každý bud' dnes hrdina!
287

69. Tři dny trvati má toto veselí,
vyražení, kratochvíle, radovánky!

Koho osud od děvčete oddělí,
at' si zdvíhá číše s vínem, džbánky!
Tyto dni se mají každoročně slavit,
by vás nemohlo nic vaší slávy zbavit.

Hned pak budou muži všickni přísahat,
bohové jim budou pomáhat.“

70. Za odpověď dala Vlasta: „Slavné kníže,
jest sic vladařiti břímě, tíže,
ale vidět v blaženosti národy,
plenit v zemi křivdy, podvody,
odměna jest hodna řiditele.

Ach, hled' štěstí množit v zemi celé!
Ode dvora vzdálenou mne nech,
chci však, přispět, co se blažení tkne Čech!

71. Především však hlediž mužské krotit mravy,
dej je vyučovat v umění,
aby v stavu byli řídit dívek hlavy.
Toť se k blaženosti země promění.
Božská Libuše v tom pochybila,
že víc dívky nežli muže vycvičila.
Mezi moudrými jest lehké řízení;
konají vše rádi v snešení.“

72. V tom hned Přemysl dal mužům znamení. -
A tu muži v zbroji přísahali,
až se hlasy jejich hlučně rozlíhaly.
Dívky z šiku zahazujíc odění,
běží přímo každá k svému do náručí.
Vejskání a radost všudy zvučí;
Běla objímá si svého Kasala,
Vlasta s Přemilem si plésala.

73. Všickni cítili se býti šťastné.
Hle, v tom spatřilo se hradu roznícení!
Hořel ten hrad vesele a jasně,
nebylo tu vidět žádné zarmoucení;
valem dožírá již oheň střechu.
Zdi a věže, někdy mužům nebezpečné,

stojí hrdě, jak by pověst dívek věčně
hlásat měly v časích příštích Čechů.